

Strategia Rozwoju **Gminy Żelechów** na lata 2024-2034

Zleceniodawca:

Gmina Żelechów

ul. Rynek 1,

08-430 Żelechów

Autorzy:

Urszula Perska

Magdalena Kmak

Michał Kozielski

Katarzyna Borczon

Marzec 2025

Wykaz skrótów:

aPGW- aktualizacja planów gospodarowania wodami

BDL – Bank Danych Lokalnych

BIP- Biuletyn Informacji Publicznej

DK- Droga Krajowa

GIOŚ – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

GOK- Gminny Ośrodek Kultury

GUS – Główny Urząd Statystyczny

IUNG-PIB - Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy

JCWP - Jednolita część wód powierzchniowych

JCWpd - Jednolita część wód podziemnych

JST – Jednostka Samorządu Terytorialnego

KPO – Krajowy Plan Odbudowy

KSRR- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego

MEN – Ministerstwo Edukacji Narodowej

GDDKiA- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

MGOK – Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury

MPZP – Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego

MŚP – Małe i Średnie Przedsiębiorstwa

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

NUTS - Klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych

NZOZ - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej

OSI- Obszary Strategicznej Interwencji

OSP- Ochotnicza Straż Pożarna

OZE – Odnawialny Źródła Energii

PESTEL- (skrót ang. Political, Economic, Social, Technological, Environmental, Legal) Polityka, Ekonomia, Społeczeństwo, Technologia, Ekologia, Prawo

PIG-PIB - Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy

PKD - Polska Klasyfikacja Działalności

PKP – Polskie Koleje Państwowe

PKS – Państwowa Komunikacja Samochodowa

PM 2,5 PM 10 - Rodzaje pyłów zawieszonych

PPSS- Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PSZOK- Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

PZPR- Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym

QR – (skrót ang. Quick Response) Szybka odpowiedź

REGON - Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej

SPZOZ - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej

STEAM- (skrót ang. Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) Nauka, Technologia, Inżynieria, Sztuka, Matematyka

SUiKZP - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

SRWM- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego

SWOT – (skrót ang. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) Mocne strony, Słabe strony, Szanse, Zagrożenia

UE – Unia Europejska

UM – Urząd Miejski

WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WIOŚ - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

WZ- Warunki Zabudowy

Spis treści

1. WSTĘP	6
2. HARMONOGRAM PRAC	9
3. METODYKA OPRACOWANIA.....	10
4. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH ORAZ KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	14
5. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY ŻELECHÓW	20
6. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI.....	22
7. WNIOSKI Z DIAGNOZY	25
7.1. OBSZAR SPOŁECZNY	26
7.2. OBSZAR GOSPODARCZY	51
7.3. OBSZAR ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	59
8. ANALIZA PESTEL	68
9. ANALIZA SWOT	71
10. MISJA I WIZJA GMINY ŻELECHÓW	75
11. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU	77
11.1. Cel Strategiczny 1 - Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez podnoszenie jakości świadczonych usług, nowe inwestycje oraz rozwój partycypacji społecznej w procesie zarządzania gminą.	80
11.2. Cel Strategiczny 2 – Rozwój gospodarczy Gminy oparty o jej strategiczne położenie oraz kształtowanie się nowych gałęzi lokalnej gospodarki.....	90
11.3. Cel Strategiczny 3. - Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią w celu rozwijania Gminy Żelechów jako centrum ponadlokalne.	94
12. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ	101
13. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ	108
14. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU	115
15. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII	130
16. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	131

Tabela 1. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach strategicznych według ankietowanych. 16

Tabela 2. Zdiagnozowane priorytety inwestycyjne. 18

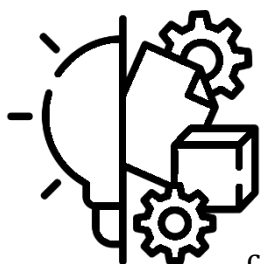

Tabela 3. Analiza PESTEL.....	69
Tabela 4. Analiza SWOT dla Gminy Żelechów.....	71
Tabela 5. Cele strategiczne i operacyjne Gminy Żelechów.	78
Tabela 6. Cel Strategiczny 1. - kierunki działań wraz ze wskaźnikami.	80
Tabela 7. Cel strategiczny 2.- kierunki działań ze wskaźnikami.	90
Tabela 8. Cel strategiczny 3. - kierunki działań ze wskaźnikami.	94
Tabela 9. Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Gminy Żelechów z dokumentami wyższego rzędu.....	116
Rysunek 1. Plakat promujący badanie ankietowe dla mieszkańców.	14
Rysunek 2. Obszary strategiczne ujęte w ankiecie dotyczące Strategii Rozwoju Gminy Żelechów na lata 2024-2034.	15
Rysunek 3. Opracowane karty pracy będące elementem konsultacji społecznych. ...	18
Rysunek 4. Położenie Gminy na tle powiatu i województwa.	20
Rysunek 5. Położenie Gminy Żelechów na tle sąsiednich gmin z powiatu garwolińskiego.....	21
Rysunek 6. Obszary strategicznej interwencji województwa mazowieckiego.	23
Rysunek 7. Najczęściej poruszane tematy w wolnych wypowiedziach w obszarze „Społeczeństwo” podczas ankietyzacji.	27
Rysunek 8. Najczęściej poruszane tematy w wolnych wypowiedziach w obszarze „Edukacja” podczas ankietyzacji.	33
Rysunek 9. Najczęściej poruszane tematy w wolnych wypowiedziach w obszarze „Środowisko” podczas ankietyzacji.....	37
Rysunek 10. Najczęściej poruszane tematy w wolnych wypowiedziach w obszarze „Infrastruktura i komunikacja” podczas ankietyzacji.....	44
Rysunek 11. Potencjał demograficzny w zakresie funkcjonalności ponadlokalnego centrum usługowo-handlowego w Żelechowie.	53
Rysunek 12. Potencjał demograficzny w zakresie funkcjonalności ponadlokalnego centrum usługowo-handlowego w Żelechowie z uwzględnieniem środków komunikacji.....	53
Rysunek 13. Wizualizacja proponowanych szlaków rowerowych na terenie Gminy Żelechów.....	61
Wykres 1. Średnia ocen w poszczególnych obszarach strategicznych.	16

[Załącznik 1. Tabela ewaluacyjna do Strategii Rozwoju Gminy Żelechów.](#)

[Załącznik 2. Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Żelechów](#)

1. WSTĘP

Strategia Rozwoju Gminy Żelechów na lata 2024-2034 (dalej zwana „Strategią”), stanowi formalny dokument, określający cele strategiczne i kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego oraz przestrzennego Gminy Żelechów na lata 2024-2034. Głównym celem tworzonej Strategii jest ukierunkowanie polityki rozwoju gminy w danym czasie oraz zabezpieczenie ciągłości jej realizacji w kolejnych latach. Gruntowna analiza warunków życia w gminie, przeprowadzona w trakcie opracowywania niniejszej Strategii, wpływa na skuteczność zarządzania jednostką terytorialną, a także stanowi podstawę do wnioskowania o środki zewnętrzne, niezbędne do realizacji inwestycji przyczyniających się do rozwoju gminy. Dokument jest komplementarny z innymi dokumentami planistyczno-strategicznymi obowiązującymi na terenie Gminy Żelechów. Znacząca rola Strategii związana jest również z jej wymiarem integracyjnym, wynikającym z:

- integracji lokalnej wspólnoty samorządowej wokół procesu formułowania Strategii i jej realizacji,
- otwarcia pola publicznej dyskusji i budowy kompromisu wśród lokalnej społeczności wokół kierunków rozwoju,
- utworzenia podstawy do weryfikacji wypracowanych wspólnie założeń,
- stworzenia możliwości do wspólnego poznawania i doskonalenia procesu zarządzania rozwojem lokalnym.

Założenia strategiczne były tworzone podczas spotkań Zespołu Strategicznego, utworzonego przez władze gminy, kierowników poszczególnych wydziałów Urzędu Miejskiego oraz wykonawców dokumentu. Załącznikiem do Strategii Rozwoju Gminy Żelechów na lata 2024-2034 jest diagnoza stanu społecznego, gospodarczego oraz zagospodarowania przestrzennego, która zawiera pogłębioną analizę tzw. „desk-research” wraz z podsumowaniem ankietyzacji mieszkańców Gminy Żelechów i potrzebami zgłoszonymi w trakcie przeprowadzonych konsultacji społecznych.

Dokument został sporządzony zgodnie z art. 10e ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2024 poz. 609 ze zm.) z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2024 poz. 324 ze zm.).

Wśród czynników, determinujących potrzebę stworzenia Strategii należy wymienić:

- 1) Adaptacja polityki rozwoju do zmiennych uwarunkowań społecznych i gospodarczych w gminie i jej otoczeniu. Szereg poważnych przeobrażeń, jak np.: ogólnoswiatowa pandemia wirusa COVID-19, otwarty konflikt zbrojny na Ukrainie i wynikających z nich zmian trendów demograficznych czy rosnące dysproporcje w rozwoju Jednostek Samorządu Terytorialnego, wpływające bezpośrednio na sytuację Gminy Żelechów. Strategia Rozwoju Gminy Żelechów, powinna określać konkretne cele strategiczne i kierunki interwencji, dostosowane do problemów i wyzwań stojących przed samorządem.
- 2) Dostosowanie Strategii Rozwoju Gminy Żelechów do zmian wprowadzonych ustawą *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* z dnia 15 lipca 2020, które wskazują, iż m.in. dokument Strategii powinien posiadać cele strategiczne oraz kierunki interwencji skorelowane z dokumentami na poziomie powiatu, województwa i kraju. Ponadto wprowadzone zmiany determinują szereg regulacji jakimi zostają poddane strategie rozwoju. Zapisy ustawy ustalają jednolity charakter i zakres tworzenia nowych dokumentów strategicznych na szczeblu gminnym.
- 3) Skorelowanie działań i czasu obowiązywania Strategii Rozwoju Gminy Żelechów z horyzontem czasowym nowego długofalowego budżetu Unii Europejskiej, tj. okresu obejmującego w całości kolejną perspektywę finansową Unii Europejskiej na lata 2021-2027.

Niniejszy dokument będzie nadrzędnym względem dokumentów sektorowych obszaru Gminy Żelechów, jednocześnie będzie spójny z dokumentami wyższego rzędu:

- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030),
- Strategią Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku,
- Krajową Polityką Miejską 2030
- Narodową Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030),

- Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030+. Innowacyjne Mazowsze,
- Strategią Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030,
- Strategią Rozwoju Powiatu Garwolińskiego na lata 2015-2030,
- Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030,
- Planem Zarządzania Ryskiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły,
- Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy, opracowywanym na poziomie krajowym przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Strategia wyznacza ramy dla planów i programów sektorowych Gminy Żelechów, powstających podczas jej obowiązywania. Strategia dostarcza również informacje oraz założenia rozwojowe gminy planowi ogólnemu, który zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2023 r. poz. 2265 ze zm.), staje się obligatoryjnym aktem prawa miejscowego.

Ponadto w trakcie prac nad Strategią Zespół ds. Strategii przeanalizował poniższe akty prawne pod kątem powiązania z celami i kierunkami rozwoju opisanymi w Strategii:

- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2024 poz. 324 ze zm.),
- Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2024 poz. 324 ze zm.),
- Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz.U. 2022 poz. 1079)
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2024 poz. 609 ze zm.)
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2024 poz. 1130 ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2024 poz. 54 ze zm.);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2023 poz. 571 ze zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2024 poz. 1283 ze zm.);
- Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2024 poz. 278 ze zm.);
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. 2024 poz. 1087 ze zm.).

2. HARMONOGRAM PRAC

Prace nad Strategią zainicjowano w czerwcu 2024 roku. Rada Miejska w Żelechowie podjęła uchwałę NR III/14/2024 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Żelechów na lata 2024-2034 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji. Proces tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Żelechów rozpoczął się od przeprowadzenia diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej oraz przestrzennej gminy, którą pogłębiono badaniem ankietowym w formie elektronicznej oraz spotkaniami z Radą Miejską i mieszkańcami.

Na podstawie zgromadzonych danych sporządzono pogłębioną diagnozę stanu społeczno-gospodarczego, edukacyjnego, technicznego, ochrony środowiska i bezpieczeństwa na terenie Gminy Żelechów. Wyznaczono obszary problemowe i określono cele strategiczne, do których przypisano cele operacyjne oraz wyznaczono działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie wyznaczonych celów. W styczniu 2025 roku zaprezentowano najważniejsze wnioski z przeprowadzonej diagnozy obszaru społecznego, gospodarczego i przestrzennego. Następnie skonsultowano wypracowane założenia programowe, funkcjonalno-przestrzenne oraz wdrożeniowe z Zespołem Strategicznym oraz mieszkańcami i w marcu 2025 roku przygotowany został ostateczny projekt Strategii. Projekt dokumentu Strategii Rozwoju Gminy Żelechów na lata 2024 – 2034 wraz z Diagnozą sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Żelechów (Załącznik 2. do Strategii) udostępniono do konsultacji społecznych z prośbą o zapoznanie się i przekazanie uwag. Ponadto przekazano projekt do konsultacji z sąsiednimi gminami, właściwym Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie. Następnie po otrzymaniu opinii oraz uwag z konsultacji dokonano ewaluacji trafności Strategii. Ostateczna wersja dokumentu uwzględnia opinię wszystkich wyżej wymienionych interesariuszy.

Prace nad dokumentem były okazją do dialogu z partnerami z sektora społecznego, gospodarczego i publicznego. Przedstawiciele różnych środowisk z pełnym zaangażowaniem podchodzili do wypracowania Strategii. Planowanie i wdrażanie w sposób aktywnie włączający wszystkich interesariuszy daje szansę

świadomego wpływu na długookresowe procesy społeczne, gospodarcze, przyrodnicze i przestrzenne. Pozwala to na stopniowe wprowadzanie zaprojektowanego w Strategii scenariusza celów.

3. METODYKA OPRACOWANIA

Chcąc stworzyć pełnowartościowe opracowanie, dokument współtworzono z wykorzystaniem zewnętrznych ekspertów, przy partnerskim udziale pracowników i przedstawicieli Urzędu Miejskiego Żelechów. Przeprowadzono analizy statystyczne i strategiczne na podstawie danych zebranych od lokalnych grup interesariuszy. Należy określić tą metodę mianem partycypacyjno-eksperckiej. Proces tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Żelechów rozpoczęto od przeprowadzenia diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej oraz przestrzennej gminy metodą porównawczą tzw. „benchmarkingu”. Metoda ta pozwala przedstawić gminę w szerszym kontekście i porównać ją do gmin o podobny charakterze, a także skorelować z wskaźnikami powiatowymi w rozpatrywanych obszarach. W niniejszej diagnozie wybrano tło porównawcze poprzez uwzględnienie kluczowych czynników rozwojowych oraz podobieństwo pod względem charakterystyki i uwarunkowań rozwojowych. Wybrane gminy Frampol, Kamionka, Mikstat oraz Pruchnik charakteryzują się zbliżoną strukturą osadniczą (gminy miejsko-wiejskie), znajdują się w pobliżu miast na prawach powiatu oraz dróg szybkiego ruchu.

Ponadto przy opracowywaniu Strategii wykorzystano dane zgromadzone w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (BDL-GUS), analizy i raporty stanu środowiska publikowane przez WIOŚ, GIOŚ, WFOŚiGW, sprawozdania z gospodarki odpadami, a także opracowania planistyczne Gminy Żelechów (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Miejsce plany zagospodarowania przestrzennego), dokumenty programowe (Program Ochrony Środowiska dla Gminy Żelechów na lata 2022-2026 z perspektywą do roku 2030, Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Żelechów na lata 2023-2024) oraz sprawozdania jednostek organizacyjnych Gminy (przedszkole, szkoły, MGOPS itp.). Wykorzystane zostały również dane, przygotowane przez poszczególne wydziały Urzędu Miejskiego w Żelechowie oraz informacje z Raportów o stanie Gminy Żelechów. Kompleksowe podejście, będące

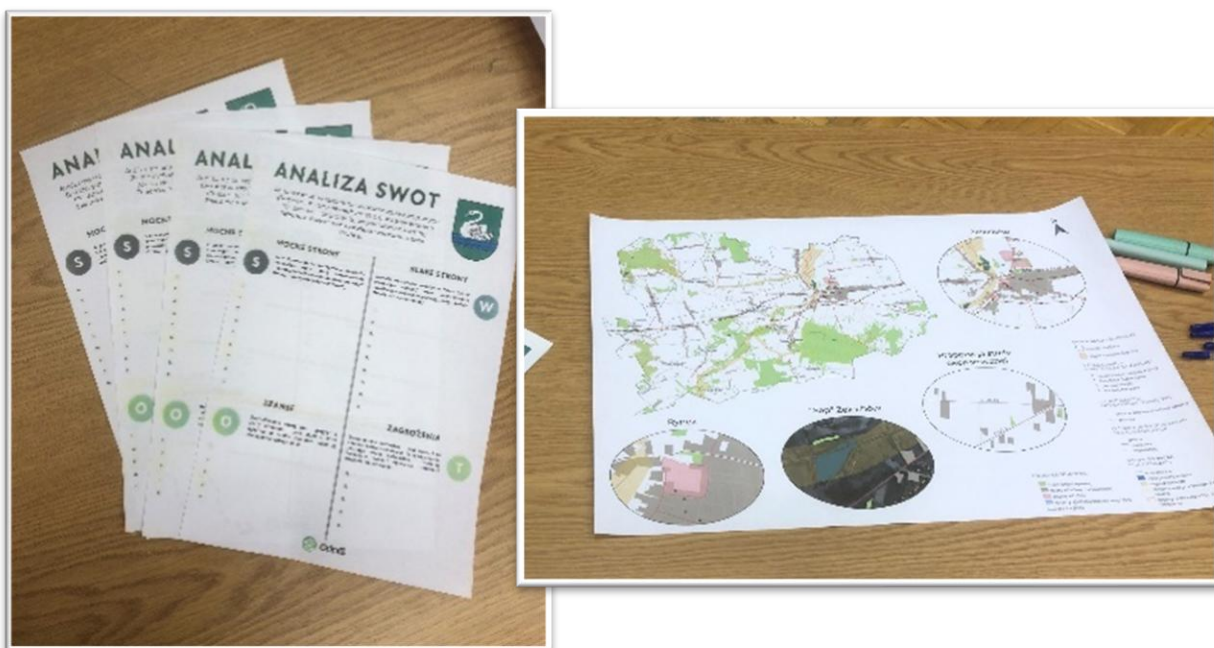
cechą planowania strategicznego powoduje, że realizacja tak określonej Strategii jest wspólnym zadaniem władz samorządowych i wszystkich partnerów społeczno-gospodarczych działających na terenie gminy, tj. jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, prywatne podmioty gospodarcze i mieszkańców.

Zdjęcie 1. Spotkanie konsultacyjno-warsztatowe z mieszkańcami Gminy Żelechów.

Ponadto zorganizowano bezpośrednie spotkania warsztatowo-konsultacyjne z mieszkańcami, dnia 11.12.2024 roku, w budynku Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Żelechowie. Pierwsza część spotkania skupiła się na aspektach teoretycznych, gdzie mieszkańcom przybliżono definicję i znaczenie Strategii Rozwoju Gminy jako kluczowego dokumentu. Następnie omówiono niedawne zmiany w planowaniu przestrzennym i strategicznym. W kolejnej części spotkania mieszkańcy mieli okazję zapoznać się z wynikami badania ankietowego, udostępnionego na stronie Urzędu Miejskiego i poruszone zostały tematy związane z dobrymi i słabymi stronami funkcjonowania gminy. Następnie przystąpiono do części warsztatowej, która zaowocowała merytoryczną dyskusją o działaniach jakie powinny zostać podjęte w pierwszej kolejności, aby poprawić komfort życia mieszkańców Gminy Żelechów. Dodatkowo, uczestnicy mieli możliwość korzystania z kart pracy oraz map Gminy Żelechów, na których mieli możliwość zaznaczenia swoich wizji i kierunków rozwoju.

Zdjęcie 2. Karty pracy oraz mapy udostępnione mieszkańcom w trakcie spotkania.

Pozyskane dane ilościowe i jakościowe, wyniki badania oraz rezultaty osiągnięte podczas spotkań warsztatowo-konsultacyjnych pozwoliły na wypracowanie celów strategicznych, a także przypisanych im celów operacyjnych i zadań. Wskazane elementy wyznaczają charakter rozwoju i sposoby dążenia do osiągnięcia zakładanej misji i wizji Gminy Żelechów. Proponowane w Strategii cele i zadania, obejmują wszystkie sfery życia i funkcjonowania gminy. Wyodrębnione są trzy obszary:

I. Społeczny

Wnioski z diagnozy obszaru społecznego zostały opracowane na podstawie analizy kluczowych obszarów związanych bezpośrednio z mieszkańcami, obejmujących m.in. strukturę demograficzną, jakość oraz dostępność usług publicznych, takich jak edukacja, pomoc społeczna oraz opieka zdrowotna.

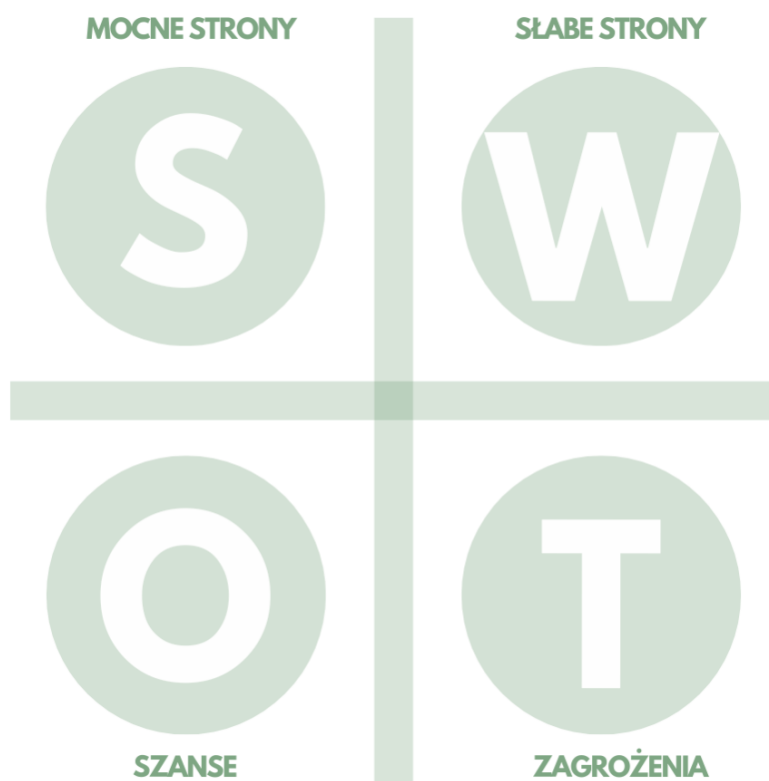
II. Gospodarczy

W obszarze gospodarczym wnioski zostały sformułowane na podstawie analizy lokalnej gospodarki oraz rynku pracy. Dodatkowo, w ramach tego obszaru, dokonano oceny budżetów gminy oraz zaplanowanych inwestycji.

III. Przestrzenny

Wnioski dotyczące obszaru przestrzennego obejmują zagadnienia związane z warunkami życia w gminie, w tym zagospodarowanie przestrzenne, mobilność, infrastrukturę sieciową, mieszkalnictwo oraz zasoby przyrodnicze.

W celu odpowiedniego zaprezentowania wniosków, użyto analizy SWOT (skrót pierwszych liter angielskich: S Strengths – mocne strony, W Weaknesses – słabe strony, O Opportunities – szanse, T Threats – zagrożenia), identyfikującej mocne strony gminy oraz obszary problemowe, a także przedstawiającej działania, które powinny wpłynąć na ograniczenie problemów i zagrożenia jakie mogą nastąpić w wyniku braku realizacji wyznaczonych działań.

Wyznaczono cele i kierunki rozwoju, spójne z zapisami celów zawartych w dokumentach wyższego szczebla – wojewódzkich i powiatowych. Przy wyznaczaniu celów strategicznych uwzględniono zapisy wieloletniego planu finansowego, dochody i wydatki gminy oraz potencjał społeczny i gospodarczy.

4. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH ORAZ KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

W ramach przygotowywania Strategii Rozwoju Gminy Żelechów na lata 2024-2034 przeprowadzono badania ankietowe na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego, stanu środowiska, jakości edukacji oraz zagospodarowania przestrzennego. Mieszkańcy gminy mieli możliwość wypełnienia ankiety za pomocą kwestionariusza online, dostępnego na stronie internetowej Urzędu Miejskiego, a także poprzez zeskanowanie kodu QR umieszczonego na plakatach, które zostały rozdyskretuowane na terenie całej gminy (Rysunek 1). Dostępne były również ankiety w formie papierowej dystrybuowane podczas spotkań sołeckich realizowanych we wrześniu 2024 roku.

Rysunek 1. Plakat promujący badanie ankietowe dla mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne

Głównym celem przeprowadzenia ankietyzacji było poznanie opinii mieszkańców w poszczególnych obszarach strategicznych, które będą podstawą do określenia priorytetów rozwojowych w nadchodzących latach. Ankietyzacja została

przeprowadzona anonimowo na przełomie sierpnia i września 2024 roku. Respondenci odpowiadali na pytania zamknięte w 7 obszarach tematycznych, w skali od 1 do 5 - gdzie (1 - bardzo źle, 2 - źle, 3 - przeciętnie, 4 - dobrze, 5 - bardzo dobrze) oraz nie mam zdania (Rysunek 2.).

Rysunek 2. Obszary strategiczne ujęte w ankiecie dotyczące Strategii Rozwoju Gminy Żelechów na lata 2024-2034.

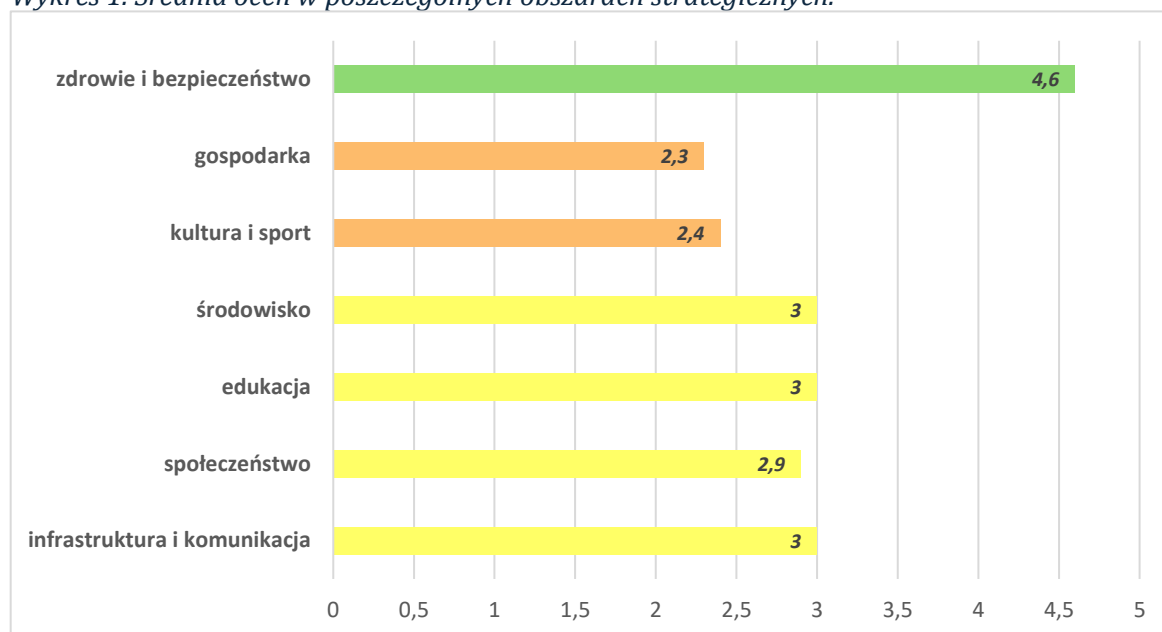
Źródło: opracowanie własne

Ponadto pod każdym obszarem znajdowało się miejsce do wolnej wypowiedzi, gdzie mieszkańcy mogli wpisać swoje sugestie, zastrzeżenia i wskazywać obszary, które ich zdaniem wymagają poprawy, a nie zostały ujęte w ankiecie. Niezwykle cennymi informacjami, uzyskanymi od mieszkańców podczas ankietyzacji, były również priorytety inwestycyjne, którymi władze gminy powinny zająć się w pierwszej kolejności. Uszczegółowienia zasobu danych z ankiet internetowych dokonano na zorganizowanych konsultacjach społecznych z mieszkańcami w grudniu 2024 roku.

Na podstawie ankiet określono, że mieszkańcy oceniają przeciętnie kondycję gminy. Najwyższą średnią ocen otrzymano w obszarze – Zdrowie i bezpieczeństwo – 4,6. Z kolei najgorzej oceniono obszar - Gospodarka, gdzie średnia ocena wyniosła 2,3 oraz Kultura i sport – 2,4. Pozostałe obszary ocenione zostały na poziomie 2,9 - 3.

Średni wynik dla wszystkich diagnozowanych obszarów wyniósł 3. Zgodnie ze skalą mieszkańcy ocenili funkcjonalność gminy na poziomie przeciętnym (Wykres 1.).

Wykres 1. Średnia ocen w poszczególnych obszarach strategicznych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie otrzymanych ankiet.

Najlepiej i najgorzej oceniane przez ankietowanych zagadnienia, w poszczególnych obszarach tematycznych, zostały przedstawione w Tabeli 1. poniżej.

Tabela 1. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach strategicznych według ankietowanych.

OBSZAR	NAJLEPIEJ OCENIONE	NAJGORZEJ OCENIONE
Infrastruktura i komunikacja	✓ Oświetlenie ulic i miejsc publicznych ✓ Dostęp do sieci wodociągowej	✗ Nawierzchnia dróg ✗ Dostęp do ścieżek rowerowych ✗ Brak miejsc parkingowych ✗ Dostęp do sieci gazowej i kanalizacyjnej
Społeczeństwo	✓ Działania i kontakt z miejsko-gminnym ośrodkiem pomocy społecznej ✓ Jakość świadczonych usług przez pracowników Urzędu Miejskiego w Żelechowie ✓ Dostępność usług samorządowych - godziny otwarcia, dostęp do druków urzędowych zdalnie ✓ Dostęp do informacji na temat działań podejmowanych przez Urząd Miejski w Żelechowie	✗ Działania mające na celu zatrzymanie emigracji młodych osób (w wieku produkcyjnym) ✗ Dostępność żłobków ✗ Możliwość atrakcyjnego spędzania czasu wolnego w Gminie Żelechów

OBSZAR	NAJLEPIEJ OCENIONE	NAJGORZEJ OCENIONE
Edukacja	✓ Stan obiektów szkolnych ✓ Jakość nauczania w szkołach	✗ Dostęp do edukacji pozaszkolnej (np. pracownie techniczne, plastyczne, laboratoria, punkty edukacyjne, edukacja senioralna)
Środowisko	✓ Jakość powietrza ✓ Organizacja segregacji odpadów ✓ Odczuwalny poziom hałasu w gminie	✗ Powierzchnia dostępnych terenów zielonych/rekreacyjnych ✗ Pielęgnacja i utrzymanie zieleni (np. drzewa przy drogach, zakrzewienia) ✗ Wsparcie przy wymianie kotłów i pieców
Kultura i Sport	✓ Promowanie i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego gminy	✗ Stopień rozwoju usług/atrakcji turystycznych ✗ Rozpoznawalność Gminy Żelechów poza jej granicami
Gospodarka	✓ Możliwość znalezienia pracownika z odpowiednimi kwalifikacjami zawodowymi	✗ Dostępność miejsc pracy i możliwości rozwoju zawodowego ✗ Działania gminy mające na celu aktywizację osób bezrobotnych ✗ Dostępność terenów inwestycyjnych
Zdrowie i bezpieczeństwo	✓ Wyposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych ✓ Szybkość reakcji służb na wezwanie (pogotowie ratunkowe, policja, staż pożarna)	✗ Dostępność usług specjalistycznej opieki zdrowotnej ✗ Bezpieczeństwo w razie wystąpienia poważnych awarii oraz klęsk żywiołowych

Analiza zebranych od mieszkańców informacji pozwoliła na wskazanie głównych priorytetów inwestycyjnych z perspektywy mieszkańców (Tabela 2.)

Tabela 2. Zdiagnozowane priorytety inwestycyjne.

Priorytety inwestycyjne	
⇒	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej oraz gazowej na terenach wiejskich,
⇒	Poprawa stanu dróg,
⇒	Budowa chodników oraz ich dostosowanie do potrzeb wszystkich mieszkańców,
⇒	Budowa miejsc parkingowych w okolicach Rynku,
⇒	Budowa tras rowerowych,
⇒	Rozbudowa infrastruktury turystycznej,
⇒	Budowa nowego żłobka,
⇒	Budowa oraz modernizacja boisk przy szkołach na terenach wiejskich,
⇒	Zwiększenie powierzchni terenów zielonych, szczególnie w okolicach Rynku,
⇒	Tworzenie terenów inwestycyjnych, zachęcanie nowych inwestorów do tworzenia działalności na terenie gminy,
⇒	Rozwój rynku pracy i zwiększenie ilość miejsc pracy w różnych branżach.

Źródło: opracowanie własne na podstawie otrzymanych ankiet.

Zorganizowane spotkania konsultacyjno-warsztatowe z Burmistrzem Żelechowa oraz Radnymi i Sołtysami, a także z mieszkańcami były szczególnie ważne, ponieważ umożliwiły porównanie rezultatów badania ankietowego z intencjami oraz planami organu wykonawczego i uchwałodawczego z poglądami mieszkańców uczestniczącymi w spotkaniu konsultacyjnym. Istotnym elementem spotkań była część warsztatowa, podczas której uczestnicy otrzymali karty pracy, zawierające analizę SWOT oraz pytania dotyczące dalszego rozwoju Gminy Żelechów (Rysunek 3.).

Rysunek 3. Opracowane karty pracy będące elementem konsultacji społecznych.

[illegible]

Źródło: opracowanie własne

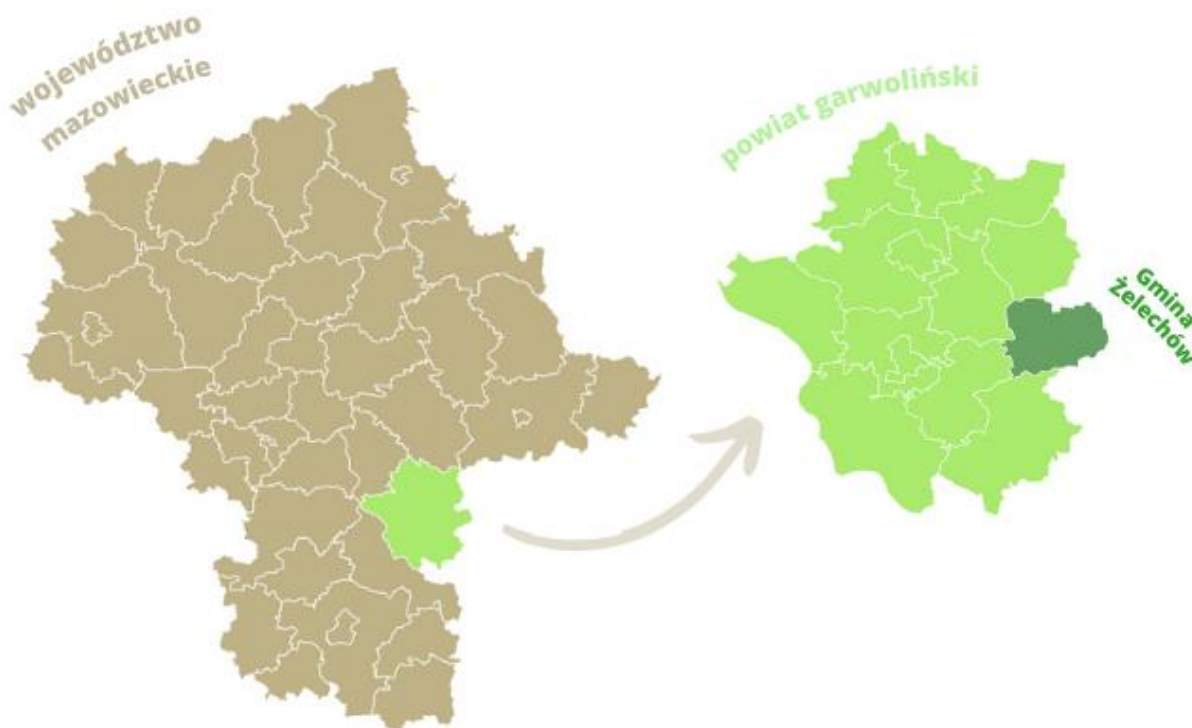
Konsultacje stanowią kluczowy element tworzenia Strategii, umożliwiając dokładne zrozumienie specyfiki i problematyki Gminy oraz jej planów rozwoju na przyszłość. Rozmowy z mieszkańcami były istotnym krokiem w procesie identyfikacji potrzeb lokalnej społeczności oraz opracowywania spójnych planów rozwoju, uwzględniających różnorodne perspektywy i aspiracje mieszkańców Gminy Żelechów.

5. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY ŻELECHÓW

Gmina Żelechów położona jest w południowo wschodniej części województwa mazowieckiego. Łączna powierzchnia jednostki wynosi 87,54 km². Gmina wraz z 13 innymi gminami tworzy powiat garwoliński i usytuowana jest w jego wschodniej części. Gmina składa się z miasta Żelechów i 18 sołectw (Gąsiory, Gózdek, Huta Żelechowska, Janówek, Kalinów, Kotłówka, Łomnica, Nowy Goniwilk, Nowy Kębłów, Piastów, Sokolniki, Stary Goniwilk, Stary Kębłów, Stefanów, Władysławów I, Władysławów II, Wola Żelechowska, Zakrzówek). Gminę w grudniu 2023 roku zamieszkiwało 8 165 osób.

Centralnym ośrodkiem gminy jest Miasto Żelechów, oddalone o około 90 km od Warszawy, 24 km od Garwolina i 66 km od Siedlec. Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć powiązań komunikacyjnych. Z Żelechowa rozchodzą się drogi w kierunku Garwolina, Stoczek Łukowski, Łukowa i Ryk. Przez miasto przebiega droga wojewódzka nr 807. Miasto położone jest w odległości 12 km od drogi ekspresowej nr S17.

Rysunek 4. Położenie Gminy na tle powiatu i województwa.

Źródło: Opracowanie własne.

Gmina Żelechów graniczy:

- od północy z Gminą Miastków Kościelny (powiat garwoliński),
- od północnego wschodu i wschodu z Gminą Wola Mysłowska (powiat łukowski), należącą do województwa lubelskiego,
- od południa z Gminą Kłoczew (powiat rycki) leżącą w obrębie województwa lubelskiego oraz Gminą Trojanów (powiat garwoliński),
- od zachodu z gminami Sobolew i Górzno (powiat garwoliński).

Rysunek 5. Położenie Gminy Żelechów na tle sąsiednich gmin z powiatu garwolińskiego.

Źródło: Opracowanie własne.

Struktura użytkowania gruntów wskazuje na rolniczy charakter Gminy Żelechów. W 2023 r. użytki rolne zajmowały 5 922 ha, co stanowi 67,6% powierzchni, z czego na łąki trwałe 414 ha (4,7%), pastwiska trwałe 538 ha (6%), Lasy zajmują 1452 ha, co stanowi 16,5% powierzchni. Wody zajmowały łącznie 50 ha (0,5%). Powierzchnia dróg wynosiła 196 ha (2,2%). Grunty pod budynkami stanowiły 146 ha (1,6%). Nieużytki - 34 ha (4,8%).

Według regionalizacji fizycznogeograficznej Gmina Żelechów usytuowana jest w pasie krajobrazowym Nizin Środkowopolskich, w zasięgu dwóch jednostek fizjograficznych – Równiny Garwolińskiej i Wysoczyzny Żelechowskiej, leżących w obrębie Niziny Środkowomazowieckiej i Niziny Południowopodlaskiej. Jednostki te wchodzą w skład Nizin Środkowopolskich.

6. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

W Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze (dalej zwane SRWM 2030+) zidentyfikowano obszary strategicznej interwencji (dalej zwane OSI), na podstawie definicji określonej w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju – jako obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do których jest kierowana interwencja publiczna. W województwie mazowieckim na poziomie regionalnym zostały wyznaczone dwa typy OSI, tj.:

- **problemowe - podregiony NUTS 3:**

- w regionie Mazowieckim regionalnym: ciechanowski, ostrołęcki, płocki, radomski, siedlecki, żyrardowski,
- w regionie Warszawskim stołecznym: warszawski zachodni, warszawski wschodni i miasto Warszawa;

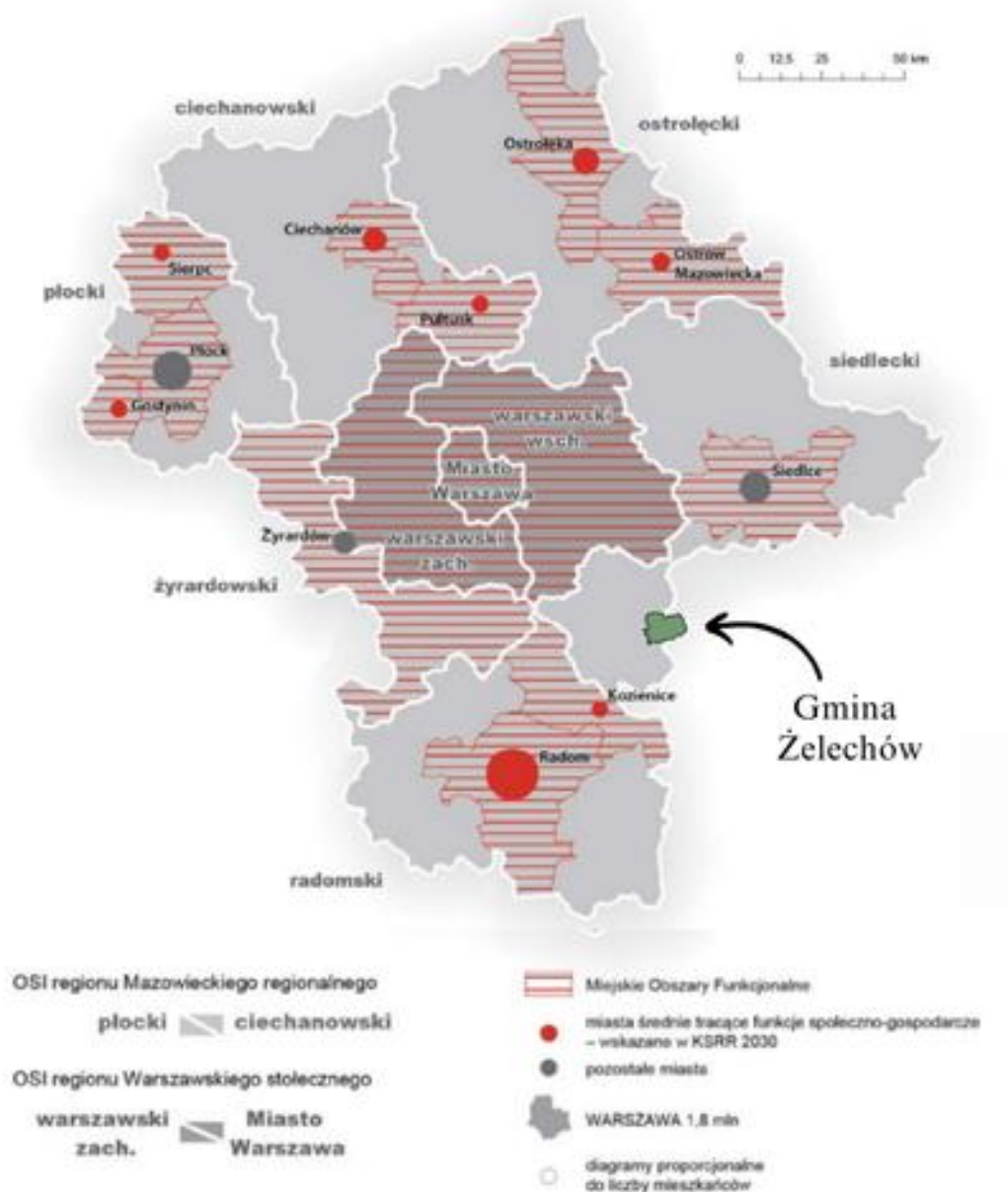
- **bieguny wzrostu – miejskie obszary funkcjonalne (MOF):**

- miejski obszar funkcjonalny Warszawy (region Warszawski stołeczny) jako istniejący biegun wzrostu,
- miejskie obszary funkcjonalne miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz Płocka, Siedlec i Żyrardowa jako potencjalnych biegunów wzrostu.

Terytorializacja celów, przedstawionych poprzez OSI, stwarza szansę na ich bardziej efektywne wykonanie i zrównoważony przestrzennie rozwój całego województwa. Pomimo wskazania MOF jako odrębnej kategorii OSI, ich rozwój jest ściśle powiązany z rozwojem OSI problemowych, gdzie są usytuowane. W związku z tym działania prowadzone na obszarze poszczególnych MOF jako istniejących, bądź potencjalnych biegunów wzrostu, będą przekładać się na poprawę konkurencyjności i spójności w skali całego podregionu, z korzyścią dla całego województwa. Główną drogę do zmniejszania różnic w poziomie życia, czyli osiągnięcia większej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej, stanowi pobudzenie endogenicznego

rozwoju. Rozkład poszczególnych OSI na terenie województwa mazowieckiego przedstawiono na rysunku 6. poniżej.

Rysunek 6. Obszary strategicznej interwencji województwa mazowieckiego.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze.

Obszar Gminy Żelechów jest zlokalizowany w granicach Siedleckiego OSI, złożonego z 6 powiatów: garwolińskiego, łosickiego, siedleckiego, sokołowskiego, węgrowskiego oraz Siedlec – miasta na prawach powiatu. Wyznaczony obszar zorientowany jest na poprawę atrakcyjności inwestycyjnej podregionu, wzmacnianie postaw przedsiębiorczych i rozwoju lokalnych rynków pracy. Ponadto zakłada się wzmacnianie zdolności obszaru do rozwoju nowych branż w celu dywersyfikacji

gospodarki podregionu, aktywizacji zawodowej ludności i wzmocnienia bazy dochodowej samorządów lokalnych. W SRWM 2030+ przedstawiono zakres interwencji skierowanej do poszczególnych OSI, określony na podstawie analizy barier i potencjałów rozwojowych, zawartej w diagnozie sytuacji społeczno-gospodarczej województwa.

Działania w OSI siedleckim skoncentrowane będą na wskazanych poniżej obszarach:

1. Wsparcie rozwoju gospodarczego obszaru poprzez:

- Wzmacnianie wykształconych specjalizacji gospodarczych, m.in. sektora rolnego, przetwórstwa rolno-spożywczego, przemysłu maszynowego, metalowego i chemicznego,
- Rozwój skoordynowanej oferty inwestycyjnej, w tym zapewnienie terenów inwestycyjnych i poprawę ich dostępności transportowej,
- Rozwój infrastruktury turystycznej i promocję zintegrowanej oferty turystycznej.

2. Poprawa stanu środowiska poprzez:

- Rozbudowę i modernizację systemów kanalizacyjnych, gazowych i ciepłowniczych,
- Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych,
- Modernizację systemu gospodarki odpadami – wdrażanie gospodarki odpadami o obiegu zamkniętym.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

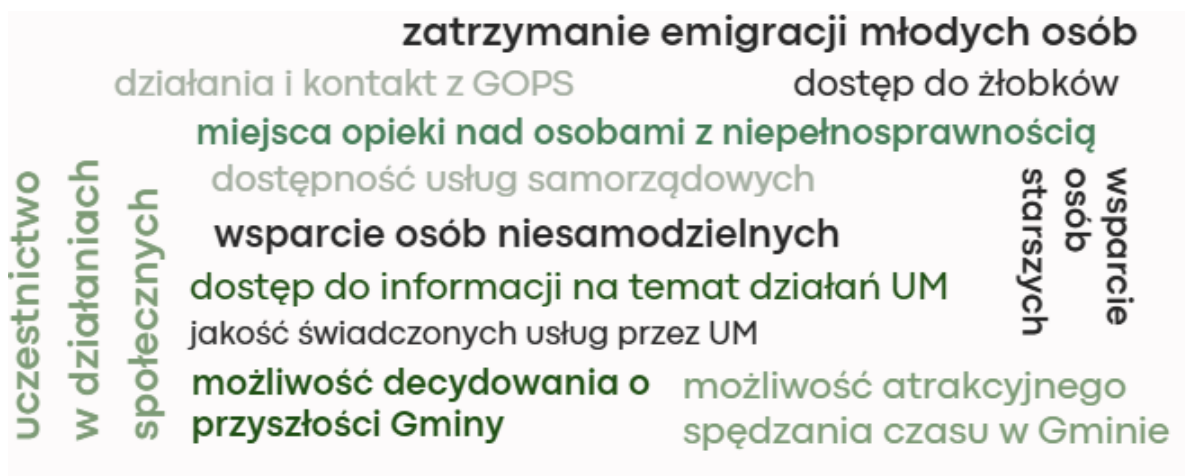

7.1. OBSZAR SPOŁECZNY

Rysunek 7. Najczęściej poruszane tematy w wolnych wypowiedziach w obszarze „Społeczeństwo” podczas ankietyzacji.

Źródło: opracowanie własne

Jednym z wyzwań, przed którymi stoi Gmina Żelechów są zmiany demograficzne. Na podstawie danych o ilości mieszkańców gminy oraz prognozy ludności do roku 2030, zauważalny jest postępujący trend demograficzny, polegający na spadku liczby ludności. W ciągu ostatnich 6 lat odnotowano spadek o 369 osób. Bezpośredni wpływ na to zjawisko ma zmniejszający się przyrost naturalny, ujemne saldo migracji oraz przewyższająca niemalże 2-krotnie liczba wymeldowań nad zameldowaniami. W obrębie powiatu garwolińskiego, w tym samym zakresie czasowym, ujemne saldo migracji odnotowano w 11 na 14 gmin.

Pozytywnym aspektem w strukturze demograficznej mieszkańców Gminy Żelechów jest liczba osób w wieku przedprodukcyjnym przewyższająca liczbę osób w grupie poprodukcyjnej. Zależność ta jest coraz rzadszym zjawiskiem demograficznym w jednostkach administracyjnych na terenie naszego kraju oraz w całej Europie, w których trend zmiany struktury społeczeństwa, na starzejące się, jest obserwowany od wielu lat.

KOMUNIKACJA Z MIESZKAŃCAMI

Niezwykle ważnym działaniem, wpływającym na funkcjonowanie gminy, jest sprawna komunikacja pomiędzy władzami samorządowymi, a mieszkańcami. Skuteczna forma kontaktu z obywatelami może znacząco zwiększyć ich zaangażowanie w życie gminy oraz poczucie, że mają realny wpływ na decyzje podejmowane przez lokalne władze.

Biuletyn Informacji Publicznej (BIP) pełni rolę oficjalnego narzędzia informacyjnego. Niemniej jednak, jego formalny charakter oraz sposób prezentacji informacji, w postaci specjalistycznych dokumentów i aktów prawnych, mogą sprawiać trudności w swobodnym korzystaniu, szczególnie mieszkańcom, którzy nie są obeznani z formalnym językiem prawnym lub mają niskie umiejętności komputerowe. Takie osoby mogą nie wykorzystywać BIP jako źródła informacji, co ogranicza jego skuteczność w komunikacji z lokalną społecznością. Z tego względu, oprócz prowadzenia BIP, należy dbać o funkcjonalność i przejrzystość strony Urzędu Miejskiego oraz wykorzystywać dodatkowe formy komunikacji takie jak system wiadomości SMS, broszury i plakaty dystrybuowane na terenie całej gminy. Mieszkańcy każdej miejscowości, dzięki takim działaniom, poczują się bardziej odpowiedzialni za sprawy dotyczące funkcjonowania gminy i będą bardziej świadomi procesów zachodzących w lokalnej społeczności.

W urzędach gminnych, istotne jest, aby pracownicy pełnili rolę pomocników w załatwianiu spraw administracyjnych. Mieszkańcy powinni mieć poczucie, że mogą liczyć na pomoc w zrozumieniu formalności i procedur, które mogą stanowić dla nich trudność. Wsparcie mieszkańców w załatwianiu spraw administracyjnych jest niezwykle ważne, szczególnie dla osób starszych, które nie mają dostępu do Internetu, wskutek czego mogą zostać społecznie wykluczone.

Gmina na bieżąco usprawnia dostępność oraz przejrzystość informacji na swojej stronie internetowej. Udostępniony został m.in. formularz do przeprowadzania konsultacji społecznych, który mieszkańcy mogą wypełniać on-line. Do osób bez dostępu do Internetu oraz tych, które nie mogą osobiście odwiedzić urzędu, należy kierować informacje poprzez jednostki pomocnicze gminy tj. sołtysów, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Należy również rozważyć dostarczanie biuletynów do miejsc publicznych, gdzie gromadzi się większa liczba ludzi, takich jak sklepy, centra kultury czy świetlice wiejskie. Zwiększona komunikacja i zaangażowanie, może skutkować zahamowaniem odpływu mieszkańców z gminy.

„Pomoc urzędników w wypełnianiu dokumentów, a nie tylko przyjmowanie wypełnionych druków.”

„Więcej empatii i zrozumienia oraz chęć pomocy ze strony urzędników petentom urzędu, bardziej promowana możliwość wspólnego decydowania o przyszłości i rozwoju miasta i gminy”

Cytaty wypowiedzi mieszkańców z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

DZIAŁALNOŚĆ KULTUROWA

Biorąc pod uwagę poszczególne grupy wiekowe, należy podejmować działania, które właściwie uwzględnią potrzeby mieszkańców oraz ich sytuację życiową. Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury (MGOK) stanowi kluczową instytucję, która organizuje szereg wydarzeń i zajęć dla mieszkańców. Dzięki różnorodnej ofercie kulturalnej i edukacyjnej, mieszkańcy mają możliwość uczestniczenia w inicjatywach, które wspierają integrację społeczną oraz rozwój osobisty. W ofercie znajdują się zarówno imprezy cykliczne (np. Dni Żelechowa, Gminny Dzień Dziecka, jarmarki, mikołajki), jak i wydarzenia związane z tradycją (np. uroczystości patriotyczne, przeglądy form teatralnych, konkursy recytatorskie). Te wydarzenia są atrakcyjne zarówno dla dzieci, jak i dorosłych, oferując różnorodne formy spędzania czasu, od koncertów, przez zabawy, po wydarzenia artystyczne.

Ośrodek Kultury organizuje również liczne warsztaty dydaktyczne, rękodzieła, taneczne, wokalne, teatralne oraz naukę gry na gitarze oraz pianinie. Dzięki takim zajęciom mieszkańcy mają możliwość rozwijania swoich talentów, a także angażowania się w różne formy aktywności twórczej. MGOK aktywnie współpracuje z lokalnymi szkołami, stowarzyszeniami i innymi organizacjami, co pozwala na wzajemne wsparcie w dostosowywaniu wydarzeń do odbiorców oraz umożliwia integrację różnych grup społecznych. Warto kontynuować rozwój tego typu inicjatyw, by wzmacniać więzi społeczne, promować talenty oraz zapewniać różnorodne możliwości spędzania czasu w sposób kreatywny i angażujący dla różnych grup wiekowych.

Niezbędnym działaniem, w celu poszerzenia oferty zajęć i atrakcji jest zapewnienie dodatkowej powierzchni dla MGOK, ponieważ obecnie do dyspozycji ośrodek kultury ma tylko jedną salę, co znacząco ogranicza możliwości organizacji zajęć kulturalnych i edukacyjnych. Rozbudowa MGOK lub utworzenie nowej placówki kulturalnej, zagwarantowałoby dodatkową przestrzeń do działalności rzemieślniczej, warsztatów, zajęć dla dzieci i dorosłych, znacząco poprawiając dostępność usług dla lokalnej społeczności. Należy rozważyć przeniesienie siedziby posterunku Policji do innej lokalizacji na terenie gminy, umożliwiając w ten sposób wykorzystanie całego obiektu na cele kulturalne. Takie działanie, nie tylko zwiększyłoby dostępność do oferty kulturalnej, ale także poprawiłoby funkcjonalność przestrzeni publicznych w gminie. W przypadku pojawienia się dofinansowań ze środków zewnętrznych,

wspierających rozwój obiektów kulturalnych, które w pełni spełniałyby współczesne wymagania techniczne i potrzeby mieszkańców, należy rozważyć utworzenie nowego miejsca lub rozbudowę istniejącego budynku.

Gmina stale dąży do zapewnienia atrakcji i miejsc integracji społecznej dla wszystkich mieszkańców. Dzięki wsparciu finansowemu uzyskanemu z programu „Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych 2024”, gmina zrealizuje projekt pn. „Adaptacja budynku na świetlicę wiejską we Władysławowie”, który ma na celu przekształcenie budynku dotychczas wykorzystywanego do działalności handlowej w lokalne centrum integracyjne dla mieszkańców Władysławowa. Ponadto świetlice wiejskie znajdują się już w m.in. Starym Kębłowie, Starym Goniwilku, Zakrzówku, Łomnicy i Gąsiorach. W pozostałych sołectwach, w budynkach remiz strażackich wydzielone są sale integracyjne dla mieszkańców.

Nową inwestycją jest również planowane centrum integracyjne w Sokolnikach. W sołectwach Piastów i Kalinów realizowane są projekty związane z utworzeniem i modernizacją miejsc rekreacyjnych, które będą służyć społecznościom lokalnym w celach wypoczynkowych i integracyjnych. Rozwój rekreacyjnej infrastruktury publicznej ma szeroki i wieloaspektowy wpływ na życie mieszkańców, poprawiając kondycję fizyczno-psychiczną oraz na funkcjonalność gminy, zwiększając jej atrakcyjność dla nowych mieszkańców i inwestorów.

Zwiększenie zaangażowania mieszkańców, w lokalne inicjatywy społeczne na rzecz rozwoju społeczności lokalnej, powinno opierać się również na promocji dostępnych środków Rządowego Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030, które m.in. ułatwiają finansowanie projektów społecznych, szczególnie na obszarach wiejskich i w małych miejscowościach.

PROBLEMY SPOŁECZNE

Działania gminy w zakresie poprawy jakości życia jej mieszkańców powinny opierać się również o skuteczne rozwiązywanie występujących problemów społecznych. Wyniki diagnozy społecznej wskazują na występowanie problemów tj. alkoholizm i ubóstwo wśród mieszkańców Gminy Żelechów.

Uzależnienia

Wsparcie osób uzależnionych oraz ich rodzin organizowane jest poprzez MGOPS oraz w ramach działania Zespołu Interdyscyplinarnego. Na terenie Gminy, od 2018 roku realizowany jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Uruchomiono również punkt pomocy psychologicznej, który zapewnia rodzinom z problemem alkoholowym dostęp do bezpłatnej pomocy psychologicznej, wspierając ich w procesie wychodzenia z trudnej sytuacji życiowej. Równie ważną kwestią jest zapewnienie bezpieczeństwa pozostałym mieszkańcom gminy, w związku z występującym problemem alkoholowym. Poprawa sytuacji związanej z bezpieczeństwem mieszkańców w miejscach publicznych, została zainicjowana poprzez instalację systemu monitoringu. Wnioski sformułowane w trakcie spotkań konsultacyjnych wskazują, że działanie to nie wyeliminowało całkowicie poczucia zagrożenia. W związku z tym należy wdrożyć dodatkowe środki ochrony oraz inicjatywy zwiększające poczucie bezpieczeństwa wśród lokalnej społeczności, tj. zwiększona liczba interwencji służb porządkowych, wprowadzenie obostrzeń godzinowych w sprzedaży alkoholu. Wprowadzenie takich ograniczeń może przyczynić się do zmniejszenia liczby incydentów związanych z alkoholem w przestrzeni publicznej i zwiększenia poziomu bezpieczeństwa.

Rekomenduje się wprowadzenie regulacji, które ograniczałyby godziny sprzedaży alkoholu w godzinach wczesnoporannych i wieczornych, ponieważ ryzyko nadużywania alkoholu jest najwyższe właśnie w tych godzinach. Oprócz ograniczeń, istotna może być również kampania edukacyjna, która zwróci uwagę na wszystkie negatywne aspekty spożywania alkoholu. Organizowanie spotkań terapeutycznych, turniejów sportowych promujących zdrowy styl życia oraz innych działań informacyjnych skierowanych do mieszkańców, zwiększa świadomość i pomaga w przezwyciężaniu problemów dotyczących nadużycia alkoholu.

„W obrębie Zespołu Szkół Ponadpodstawowych (na alejkach) ostatnio często przesiadują osoby w trudnej sytuacji życiowej, wpływa to na poczucie bezpieczeństwa wielu osób.”

„Walka z nielegalnym spożywaniem alkoholu w miejscach niedozwolonych.”

Cytaty wypowiedzi mieszkańców z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

Wsparcie osób w trudnej sytuacji życiowej

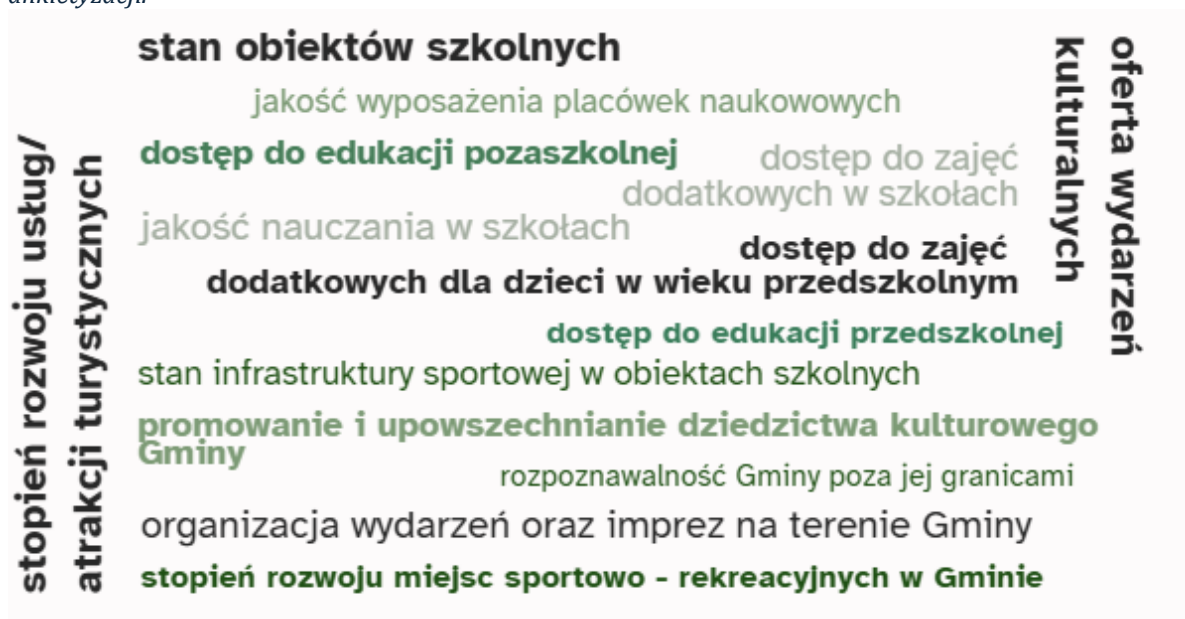
Obowiązkiem samorządu jest także skuteczne wspieranie osób w trudnej sytuacji życiowej, doświadczających ubóstwa, problemów zdrowotnych, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i innych sytuacji wymagających pomocy w ramach opieki społecznej. Wobec tych osób należy podjąć działania obejmujące zarówno pomoc doraźną, jak i długofalową reintegrację społeczną i zawodową. Współpraca z organizacjami pozarządowymi, Powiatowym Urzędem Pracy, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) oraz instytucjami lokalnymi, takimi jak MGOPS, placówki edukacyjne (szkoły, poradnie psychologiczno-pedagogiczne) mogą znacząco wspierać te działania, zapewniając dodatkowe zasoby oraz pomoc w organizowaniu programów reintegracyjnych.

Mieszkańcy gminy, którzy zmagają się z niepełnosprawnościami napotykają się na różnorodne utrudnienia w życiu codziennym, które ograniczają im pełne uczestnictwo w życiu społecznym i korzystanie z dostępnych usług. W odpowiedzi na te potrzeby, gmina realizuje programy wspierające osoby z niepełnosprawnościami, takie jak „Opieka Wytchnieniowa” oraz „Asystent osoby niepełnosprawnej”, które mają na celu poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin. Należy rozszerzyć działania wspierające osoby z niepełnosprawnościami m. in. poprzez dostosowania infrastruktury, rozwój usług wspierających, promocję integracji społecznej oraz edukację i szkolenia dla pracowników samorządowych z zakresu dostosowywania działań administracyjnych, zapewniania równego dostępu do usług oraz wspierania aktywności zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami.

OŚWIATA I INFRASTRUKTURA SPORTOWA

Rysunek 8. Najczęściej poruszane tematy w wolnych wypowiedziach w obszarze „Edukacja” podczas ankietyzacji.

Źródło: opracowanie własne

Gmina Żelechów ma bardzo dobrze rozwinięty system oświatowy na wszystkich poziomach: przedszkolnym, podstawowym i ponadpodstawowym. W ramach edukacji wczesnodziecięcej, w Żelechowie funkcjonuje Publiczne Przedszkole „Pluszowy Miś” dla dzieci od lat 3 oraz Klub Dziecięcy w Publicznym Przedszkolu „Pluszowy Miś” dla dzieci do lat 3. W trakcie przeprowadzania diagnozy wykazano, że niewystarczająca ilość miejsc w przedszkolu i brak żłobka stanowią poważny problem dla mieszkańców. W sierpniu 2024 Gmina Żelechów otrzymała środki na budowę nowego żłobka w Żelechowie, dla 48 dzieci, w ramach Programu Inwestycji Strategicznych Polski Ład oraz dodatkowe środki z KPO w zakresie tworzenia miejsc opieki w ramach Programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch 2022-2029. Liczba utworzonych miejsc została oszacowana przez jednostki gminy zgodnie z realnym zapotrzebowania. Należy w dalszym ciągu prowadzić monitoring zapotrzebowania na tego typu placówki, aby dostosowywać na bieżąco dostępność opieki dla dzieci do lat 3.

„Zwiększenie miejsc w przedszkolu i klubiku. Nowy żłobek.”

„Zwiększenie miejsc w żłobkach, co pozwoliłoby uaktywnić zawodowo mamy małych dzieci.”

Cytaty wypowiedzi mieszkańców z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

Na terenie Gminy Żelechów znajduje się 5 szkół podstawowych, które oferują szeroki wachlarz programów edukacyjnych i zajęć dodatkowych dla uczniów. Postępujący, spadkowy trend demograficzny widoczny jest w zakresie funkcjonowania placówek oświatowych. W ciągu ostatnich lat odnotowano wyraźny spadek liczby uczniów oraz wzrost liczby nauczycieli. Zauważalna jest także dysproporcja między liczebnością uczniów i nauczycieli w poszczególnych placówkach na terenie gminy. Najwięcej uczniów i kadry pedagogicznej znajduje się w placówce w Żelechowie, natomiast w szkołach oddalonych od miasta liczba ta znacznie się zmniejsza. Odzwierciedla to także ilość uczniów przystępujących do egzaminów ósmoklasisty. W 2024 roku, w szkole w Woli Żelechowskiej, do egzaminu przystąpił tylko 1 uczeń, podczas gdy w szkole w Żelechowie, w tym samym roku, przystąpiło 28 uczniów.

Przeprowadzona diagnoza gminy wykazała, że należy rozważyć redukcję liczby placówek oświatowych na terenie gminy. W miarę spadku liczby uczniów oraz rosnącej liczby nauczycieli, szkoły w mniejszych miejscowościach stają się coraz mniej funkcjonalne i rentowne. Ich dalsze utrzymywanie może prowadzić do marginalizacji lokalnych społeczności, a także ograniczać dostęp dzieci do pełnowartościowej edukacji. Należy również zwrócić uwagę na potencjalne niekorzystne skutki społeczne, jakie mogą wystąpić u uczniów w przypadku małej liczby dzieci w klasie. Tak mała liczba uczniów prowadzi do konieczności łączenia dzieci w różnym wieku, w jedną klasę, co utrudnia realizację programu nauczania i obniża jego efektywność. W takiej sytuacji dzieci mają też ograniczone możliwości nawiązywania relacji rówieśniczych, które służą rozwojowi umiejętności społecznych i nauki współpracy oraz rozwiązywania konfliktów.

Interakcje między dziećmi w różnym wieku, również odgrywają ważną rolę w procesie adaptacji społecznej, która jest niezbędna zarówno w codziennym życiu, jak i w przyszłej integracji zawodowej. Dlatego warto zapewnić dzieciom funkcjonowanie w zróżnicowanym środowisku, w liczniej uczęszczanych szkołach, jednocześnie dbając o właściwą realizację programu nauczania dostosowanego do konkretnych grup wiekowych.

W związku z powyższym, należy rozważyć zamknięcie placówek w miejscowościach o znikomym naborze uczniów. Takie działanie umożliwiłoby przeniesienie nakładów finansowych na inne szkoły, do których uczęszcza większa ilość uczniów. Wpłynęłoby to pozytywnie na rozwój tych placówek.

„Czy jest konieczność utrzymania małych szkół? Czy w związku z spadkiem liczby uczniów w klasach wzrosła jakość nauczania? Weryfikacja i nagradzanie szkół za efektywne nauczanie.”

Cytat wypowiedzi mieszkańca z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

W trakcie przeprowadzanej ankietyzacji mieszkańcy poruszali kwestie o potrzebach związanych z doposażaniem szkół i dostosowaniem technik nauczania do nowoczesnych metod. System edukacji szkolnej oraz pozaszkolnej wymaga ciągłego doskonalenia w zakresie zarówno infrastrukturalnym i technicznym, jak i kadrowym. Konieczna jest kontynuacja pozyskiwania środków zewnętrznych na działania oświatowe i tworzenie różnorodnych pracowni dla uczniów. Podniesienie jakości nauczania oraz wprowadzenie nowych metod dydaktycznych jest możliwe dzięki organizowaniu kursów doszkalających dla nauczycieli. Ponadto w dalszym ciągu należy doposażać sale lekcyjne i pracownie komputerowe w sprzęt urozmaicający edukację, tj. tablice multimedialne, rzutniki i inne oraz zadbać o ich efektywniejsze wykorzystanie.

„W szkołach, w ogóle nie wykorzystuje się innych środków i metod nauczania niż wykład. Sprzęt komputerowy i laboratoryjny kupowany za dotacje stoi i się kurzy. Poprawa jakości nauczania tak, by uniknąć wyjazdu młodych ludzi do innych miejscowości do szkół, jak Garwolin czy Łuków”

Cytat wypowiedzi mieszkańca z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

Na system edukacji, w Gminie Żelechów, składają się również powiatowe placówki oświatowe - Liceum Ogólnokształcące im. Joachima Lelewela w Żelechowie oraz Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Ignacego Wyssogoty Zakrzewskiego w Żelechowie, w którego skład wchodzi Technikum oraz Szkoła Branżowa I Stopnia. Szkoły średnie zapewniają młodzieży różnorodne możliwości kształcenia na wielu kierunkach. Zakres kompetencji gminy w odniesieniu do szkół powiatowych jest ograniczony i koncentruje się głównie na inicjatywach wspierających uczniów, takich jak stypendia i nagrody burmistrza dla najlepiej uczących się osób.

Poprzez wsparcie organizacyjne jednostki prowadzącej, którą jest powiat garwoliński, Urząd Gminy może przyczynić się do poprawy warunków nauczania oraz realizacji programów edukacyjnych.

Stan infrastruktury sportowej, znajdującej się przy placówkach oświatowych, pomimo znaczących nakładów finansowych ponoszonych dotychczas przez gminę, wymaga przeprowadzania dalszych prac modernizacyjnych oraz tworzenia nowej infrastruktury. Wyniki diagnozy wskazują na niedostateczną ilość obiektów sportowych w szkołach na terenach wiejskich, co ogranicza dostęp uczniów i mieszkańców tych miejscowości do infrastruktury sportowej.

W mieście dostępne są cztery boiska – jedno przy Technikum, drugie przy Liceum Ogólnokształcącym, trzecie przy Szkole Podstawowej w Żelechowie oraz czwarte należące do Klubu Sportowego „Sęp”. Na terenach wiejskich boiska znajdują się przy Szkole Podstawowej w Stefanowie, Szkole Podstawowej w Starym Kębłowie oraz w 2024 roku zostało otwarte nowe boisko sportowe przy Szkole Podstawowej w Woli Żelechowskiej. Dalszy rozwój infrastruktury sportowej jest konieczny, szczególnie w miejscowościach wiejskich, aby zapewnić dzieciom i młodzieży odpowiednie warunki do uprawiania aktywności fizycznych. Kluczowe będzie pozyskiwanie funduszy na realizację tych inwestycji, zarówno z budżetu gminy, jak i z zewnętrznych źródeł finansowania, w tym programów unijnych oraz regionalnych.

„Konieczna potrzebna inwestycja w szkoły wiejskie, gdzie brakuje boisk - patrz Stary Goniwilk!”

Cytat wypowiedzi mieszkańca z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

Zwiększanie dostępności do obiektów sportowych, przyczynia się do aktywizacji fizycznej wszystkich mieszkańców, dlatego warto rozważyć wprowadzenie zmian w organizacji godzin otwarcia poszczególnych obiektów sportowych, tak aby mogły być one w pełni wykorzystywane, również poza godzinami pracy szkół oraz w okresie wakacyjnym. Zatrudnienie dodatkowego personelu umożliwiłoby szerszy dostęp do infrastruktury sportowej.

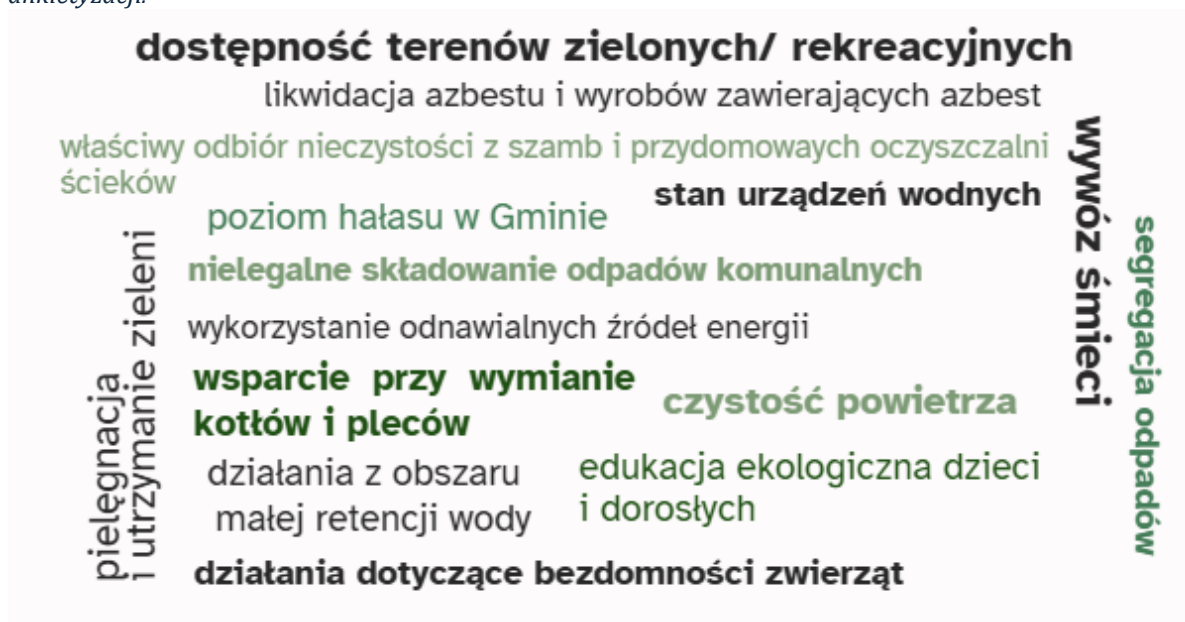
„Boiska dostępne poza godzinami pracy szkoły, żeby można z nich było korzystać np. w wakacje”

Cytat wypowiedzi mieszkańca z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

POPRAWA STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Rysunek 9. Najczęściej poruszane tematy w wolnych wypowiedziach w obszarze „Środowisko” podczas ankietyzacji.

Źródło: opracowanie własne

Przeważającą częścią struktury gruntowej Gminy Żelechów są użytki rolne. Lesistość gminy utrzymuje się na niskim poziomie (16,4%) i tereny te w większości stanowią własność prywatną. Dbłość o zieleń publiczną powinno stanowić priorytet w działaniach samorządu, ponieważ stan środowiska ma istotne znaczenie nie tylko dla zwierząt i przyrody, ale także ma ogromny wpływ na zdrowie i dobrostan ludzi. W zasobach przyrodniczych gminy zachowały się cenne obszary, które należałoby objąć ochroną rezerwatową, tj. część lasu koło wsi Kalinów i południową część Uroczyska Wygoda, znajdującego się w południowej części Lasu Żelechowskiego.

W pierwszej kolejności Urząd Miejski wpływa na poprawę stanu środowiska naturalnego oraz zwiększanie bioróżnorodności przyrodniczej poprzez realizację i aktualizację planów, programów i dokumentów strategicznych obowiązujących na obszarze gminy. Uwzględniają one zapisy spójne z dokumentacją nadrzędną, dotyczące zrównoważonego rozwoju i konieczności utrzymania dobrego stanu środowiska. Dokumentacja ta wskazuje priorytety i porządkuje działania, które mają na celu ochronę zasobów naturalnych, zmniejszenie negatywnego wpływu na ekosystemy oraz właściwą organizację gospodarki odpadami i systemów wodno-ściekowych.

Ochrona powietrza

Kolejnym ważnym obszarem działań jest realizacja programu ochrony powietrza dla strefy województwa mazowieckiego i spełnianie wymogów Uchwały Antysmogowej, w związku z tym samorządy zobowiązane są do zwiększania wykorzystania instalacji OZE i termomodernizacji budynków gminnych. Jest to przykład dobrych praktyk dla mieszkańców. Istotne są również przeprowadzane kampanie edukacyjne, mające wypracowywać właściwe postawy w zakresie indywidualnego ogrzewania, będące często częścią gminnych wydarzeń, aby przekaz dotarł do jak największej liczby odbiorców. Niezbędna jest także kontynuacja działań związanych z przeprowadzaniem kontroli palenisk domowych

Zgodnie z publikacjami Europejskiej Agencji Środowiska zanieczyszczenia powietrza są jedną z głównych przyczyn przedwczesnych zgonów. W Gminie Żelechów zainstalowane są dwa czujniki pomiaru powietrza, które stanowią ważne narzędzie do monitorowania jakości powietrza. Czujniki znajdują się na budynkach Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Starym Kębłowie oraz Zespołu Szkół Ponadpodstawowych i. Ignacego Wyssogoty Zakrzewskiego w Żelechowie. System monitorowania jakości powietrza powstał w ramach uczestnictwa szkół w Programie ESA (Edukacyjna Sieć Antysmogowa), realizowanym przez Państwowy Instytut Badawczy NASK we współpracy z Polskim Alarmem Smogowym, którego celem jest edukacja i promocja działań na rzecz czystego powietrza. Czujniki umożliwiają lokalnej społeczności kontrolę jakości powietrza, w czasie rzeczywistym oraz sprawdzanie danych archiwalnych poprzez stronę internetową organizatora inicjatywy. Takie działania w znacznym stopniu podnoszą świadomość mieszkańców o istotności przestrzegania zasad właściwego wykorzystania opału w urządzeniach grzewczych oraz wyboru odpowiedniego opału.

Gmina Żelechów pozyskała środki zewnętrzne i zatrudniła w 2024 roku Ekodoradcę w ramach udziału w projekcie „Mazowsze bez smogu” finansowanym ze środków programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza realizowanym przez Województwo Mazowieckie. Zadaniem Ekodoradcy jest wsparcie Urzędu oraz mieszkańców w zakresie ochrony powietrza. Do zadań na tym stanowisku należy w szczególności doradztwo mieszkańcom w zakresie wymiany źródeł ogrzewania i termomodernizacji oraz pomoc w pozyskaniu środków finansowych oraz

prowadzenie gminnego punktu konsultacyjno-informacyjnego programu Czyste Powietrze. Do zadań Ekodoradcy należy również prowadzenie akcji informacyjnych i spotkań poświęconych ochronie powietrza przed zanieczyszczeniami oraz uczestnictwo w kontrolach palenisk.

Ponadto, ważnym elementem poprawy jakości powietrza jest modernizacja infrastruktury drogowej, która przyczynia się do redukcji emisji pyłów i zanieczyszczeń do atmosfery.

Warto również uwzględnić programy wsparcia Samorządu Województwa Mazowieckiego, które wszechstronnie wspierają samorządy w walce z zanieczyszczeniem powietrza poprzez finansowanie różnego typu działań, m. in. wymiany urządzeń niespełniających przepisów uchwały antysmogowej czy modernizacji systemów grzewczych. Dodatkowo, wprowadzenie programu przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu może istotnie wpłynąć na poprawę jakości powietrza, poprzez wsparcie osób ubogich, które często używają przestarzałych pieców węglowych i innych nieefektywnych źródeł ciepła. Tego typu programy pozwolą na finansowanie wymiany pieców oraz termomodernizację budynków, co nie tylko poprawi komfort życia osób w trudnej sytuacji materialnej, ale również przyczyni się do ograniczenia emisji szkodliwych substancji i poprawy jakości powietrza.

„Kontrola czym ludzie palą w piecach, bo zimą czasami nie ma, jak oddychać”

„Gmina nie podejmuje żadnych prób przeciwdziałaniu zanieczyszczeniu środowiska. Podejmowane kontrole pieców są iluzoryczne.”

Cytaty wypowiedzi mieszkańców z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

Powierzchnia terenów zieleni i miejsca rekreacji

Teren Gminy Żelechów nie jest zasobny w obszary zieleni, jednakże władze gminy stale dążą do zwiększenia komfortu życia mieszkańców poprzez tworzenie nowej i rewitalizację istniejącej zieleni publicznej. W najbliższej perspektywie planowane są prace rewitalizacyjne Rynku i na terenie klubu sportowego Sęp oraz utworzenie strefy rekreacyjnej w miejscu obecnego targowiska. Działania te będą ukierunkowane na zwiększenie ilości zieleni w tkance miejskiej. Szczegółowy zakres problemu braku zieleni i sposoby jego rozwiązania opisano poniżej.

Mała powierzchnia terenów zielonych jest szczególnie odczuwalna przez mieszkańców w obrębie Rynku, będącego centralnym punktem gminy. Niewystarczająca ilość zieleni, wpływa na estetykę i komfort użytkowania tej przestrzeni przez mieszkańców. Na dotychczasowy stan zagospodarowania płyty Rynku wpływ miał zakres ochrony konserwatorskiej, w związku z tym, że jest on wpisany do rejestru zabytków i podlega on szczególnym wytycznym. Władze Gminy podjęły działania konsultacyjne z Konserwatorem Zabytków, w celu zmiany sposobu zagospodarowania przestrzeni Rynku poprzez tworzenie nowych terenów zielonych, takich jak zieleńce, rabaty, które poprawią estetykę oraz ograniczą odczucie gorąca latem. Dodatkowo w planowanej modernizacji zakłada się również wprowadzenie elementów małej architektury, które uprzyjemnią korzystanie z przestrzeni publicznych zarówno mieszkańcom, jak i odwiedzającym.

“Modernizacja i stworzenie nowych terenów zielonych, więcej zieleni w obrębie Rynku”

“Więcej zieleni na ulicach i zazielenienie Rynku”

Cytaty wypowiedzi mieszkańców z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

Na terenie klubu sportowego Sęp, przewiduje się zagospodarowanie przestrzeni zielonych jako miejsca do relaksu, spotkań towarzyskich czy organizacji różnych wydarzeń kulturalnych. Działanie planowane jest do realizacji z wykorzystaniem możliwego do pozyskania dofinansowania ze środków programu „Zielona transformacja miast” w ramach Krajowego Planu Odbudowy, służącego łagodzeniu zmian klimatycznych i rewitalizacji przestrzeni miejskich. Należy również zadbać o poprawę jakości istniejącej zieleni miejskiej, poprzez odpowiednio przeprowadzane prace pielęgnacyjne.

Z kolei w miejscu obecnego targowiska miejskiego przy ul. Aleja Wojska Polskiego, planowane jest stworzenie skate-parku, który będzie atrakcyjnym miejscem dla młodzieży i miłośników sportów a także przyczyni się do zwiększenia terenów zielonych poprzez wkomponowanie go w otoczenie parkowe i nasadzenie nowych drzew oraz roślinności. Pozostałe obszary gminy powinny być także wzbogacane o nowe strefy rekreacyjne, które przyczynią się do poprawy komfortu życia mieszkańców. Urządzone obszary zieleni z przeznaczeniem do wspólnego spędzania czasu wolnego, rekreacji i wypoczynku są szczególnie pożądane.

W celu skutecznego realizowanie prac porządkowych i pielęgnacyjnych, należy stale doposażać Zakład Gospodarki Komunalnej (ZGK) w specjalistyczny sprzęt. Szeroki zakres działań ZGK m.in.: poprawy stanu infrastruktury melioracyjnej i zieleni publicznej, zwiększenia bezpieczeństwa na drogach podczas zimy i innych zadań zleconych przez Urząd Miejski, wymaga zapewnienia odpowiednich narzędzi i urządzeń oraz ich właściwej konserwacji. Środki własne gminy mogą nie być wystarczające do pokrycia tak wysokich kosztów, dlatego należy monitorować dostępność zewnętrznych środków finansowych, które ułatwią proces doposażenia ZGK.

GOSPODARKA ODPADAMI

Gospodarka odpadami w Gminie jest prowadzona zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz standardami ochrony środowiska. Z diagnozy wynika, że ilość wytwarzanych odpadów ogółem wzrasta, jednak pozytywnym aspektem jest jednoczesny wzrost udziału odpadów segregowanych, w ogólnej masie wszystkich odebranych odpadów, oraz zmniejszające się poziomy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. W trakcie ankietyzacji mieszkańców pojawiła się propozycja zwiększenia częstotliwości odbioru odpadów na terenach wiejskich z raz w miesiącu na dwa razy. Realizacja tego planu jest możliwa, jednak wiąże się z koniecznością zwiększenia opłat za odbiór odpadów komunalnych. Należy rozważyć tę propozycję, biorąc pod uwagę korzyści dla mieszkańców.

“Odbiór odpadów od mieszkańców powinien być zorganizowany w inny sposób. Miejscowości gminne mają zapewniony jeden odbiór w miesiącu, podczas gdy miasto - co najmniej dwa razy, co nie przekłada się na wyraźną różnicę w opłatach. Koszt jednego odbioru powinien być mniejszy niż dwukrotnego.”

Cytat wypowiedzi mieszkańca z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) jest dostępny w jedną sobotę w miesiącu. Należy uwzględnić, że nie wszyscy mieszkańcy, szczególnie osoby starsze, mają możliwość dostępu do punktu tego dnia. Z tego względu organizowane są również zbiórki objazdowe 2 razy w roku. Warto rozważyć zwiększenie częstotliwości otwarcia punktu PSZOK, aby poprawić efektywność gospodarki odpadami i zwiększyć poziom satysfakcji mieszkańców. Wydłużenie godzin pracy punktu, wpłynie na wzrost kosztów odbioru odpadów dla mieszkańców.

Bardzo ważna jest kontynuacja działań informacyjno-edukacyjnych, które mają na celu ograniczenie wytwarzania odpadów oraz zachęcają do selektywnej zbiórki odpadów, podkreślając jej pozytywne skutki, takie jak obniżenie opłat za odbiór odpadów w przypadku stosowania się do zasad segregacji. Gmina powinna stale dążyć do zmniejszenia ogólnej ilości odpadów oraz do osiągania wymaganych poziomów recyklingu, a także ograniczania masy odpadów biodegradowalnych przekazywanych do składowania. Wojewódzkie plany gospodarki odpadami przewidują wprowadzenie koncepcji obiegu zamkniętego w gminach. W ramach tego należy tworzyć punkty naprawy oraz ponownego użycia produktów lub części produktów, które nie są uznawane za odpady. System obiegu zamkniętego polega na tym, aby zasoby były wykorzystywane jak najdłużej, a odpady były ograniczane do minimum. Produkty i materiały, zamiast trafiać na składowisko, powinny być naprawiane, odnawiane lub przetwarzane w taki sposób, by mogły być ponownie użyte. Zamiast jednorazowego użytkowania, przedmioty powinny być projektowane z myślą o długotrwałym użytkowaniu, naprawach i modernizacjach. Takie podejście zmniejsza zapotrzebowanie na surowce naturalne, redukuje emisję gazów cieplarnianych oraz wpływa na poprawę efektywności wykorzystania zasobów.

Urząd Miejski każdego roku składa wnioski do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Warszawie, w celu pozyskania funduszy na realizację zadań związanych z utylizacją wyrobów zawierających azbest. Kontynuacja pozyskiwania dofinansowań dla mieszkańców na odbiór i utylizację wyrobów zawierających azbest, przyczyni się do zmniejszenia zagrożenia zdrowotnego związanego z ekspozycją na pył azbestowy. Te działania będą zgodne z ustaleniami zawartymi w POKZA i Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Żelechów na lata 2009 – 2032.

BEZDOMNOŚĆ ZWIERZĄT

Konsultacje społeczne wykazały konieczność podjęcia działań, mających na celu przeciwdziałanie bezdomności zwierząt. Wprowadzenie działań profilaktycznych pozwoli na ograniczenie niekontrolowanego przyrostu liczby zwierząt, poprawi ich dobrostan oraz przyczyni się do zmniejszenia kosztów utrzymania z budżetu gminy, które stają się coraz wyższe w związku z rosnącą liczbą bezdomnych zwierząt. Urząd Miejski pozyskuje wsparcie finansowe z Programu „Mazowsze dla zwierząt”, którego

głównym celem jest zmniejszanie niekontrolowanego rozmnażania się zwierząt. Ponadto działania obejmują akcje edukacyjne skierowane do mieszkańców w zakresie humanitarnego traktowania zwierząt i właściwej opieki na nimi oraz wsparcie finansowe dla gmin przeznaczone na schronisko dla zwierząt. Każdego roku uchwalany jest „Gminny program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt”, w którym zawarte są szczegółowe informacje o sposobie realizacji zadań z obszaru opieki nad zwierzętami.

Realizacja tych działań w perspektywie kilkuletniej może przyczynić się do zmniejszenia liczby zwierząt bezdomnych oraz ograniczyć wydatki związane z ich utrzymaniem. W przypadku stwierdzenia, że zwierzęta blukające się po terenie gminy posiadają właścicieli, którzy nie zapewniają im odpowiedniej opieki, władze samorządowe powinny zastosować przepisy art. 10a ust. 3 ustawy o ochronie zwierząt. Przepisy te umożliwiają podjęcie działań mających na celu zapewnienie odpowiedniej opieki nad zwierzętami oraz ich ochronę.

Urząd Miejski planuje rozdzielenie dostępnych środków przeznaczonych na pomoc w zakresie bezdomności zwierząt na dwie części:

- środki ogólne, które będą dostępne dla wszystkich mieszkańców,
- środki dedykowane osobom w trudnej sytuacji finansowej.

Taki podział pozwoliłby na bardziej zróżnicowaną i efektywną pomoc, umożliwiając osobom o ograniczonych środkach finansowych utrzymanie zwierząt w sposób odpowiedzialny i humanitarny. Beneficjentów środków na ten cel należy również zobligować do uczestnictwa w warsztatach, których tematyka obejmować powinna przeciwdziałanie niekontrolowanemu rozmnażaniu się zwierząt i właściwej opiece nad nimi. Działanie należy poprowadzić we współpracy z organizacjami walczącymi o prawa zwierząt i wolontariuszami.

„Bezdomne i bezpańskie zwierzęta chodzą po ulicach, wchodzą na prywatne posesje w poszukiwaniu jedzenia, w okolicach parku niebezpieczne przechodzą obok domów, bo jest tam najważniejsze skupisko psów często agresywnych.”

Cytat wypowiedzi mieszkańca z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

OPIEKA ZDROWOTNA

Dostęp do usług zdrowotnych w gminie został oceniony jako dobry. Na terenie Gminy Żelechów zlokalizowane są 4 przychodnie, 2 gabinety stomatologiczne, 3 gabinety rehabilitacyjne oraz niepubliczna poradnia psychologiczno-pedagogiczna. Wszystkie placówki są prywatne, ale współpracują w ramach NFZ. Osoby potrzebujące pomocy lub konsultacji lekarskiej mogą zapisać się na wizytę do wybranego specjalisty.

Przeprowadzone konsultacje społeczne wykazały, że prywatne preferencje mieszkańców wobec lekarzy, prowadzą to do nierównomiernego obciążenia placówek medycznych, co skutkuje trudnościami w uzyskaniu dogodnych terminów wizyt. Organizacja spotkań i konsultacji z przedstawicielami niepublicznych zakładów zdrowia w celu wypracowania wspólnych rozwiązań dla lokalnej społeczności, może wpłynąć na poprawę funkcjonowania systemu opieki medycznej. Należy również promować programy badań profilaktycznych oraz prowadzić kampanie zdrowotne, które uwzględniają potrzeby i specyfikę lokalnej społeczności.

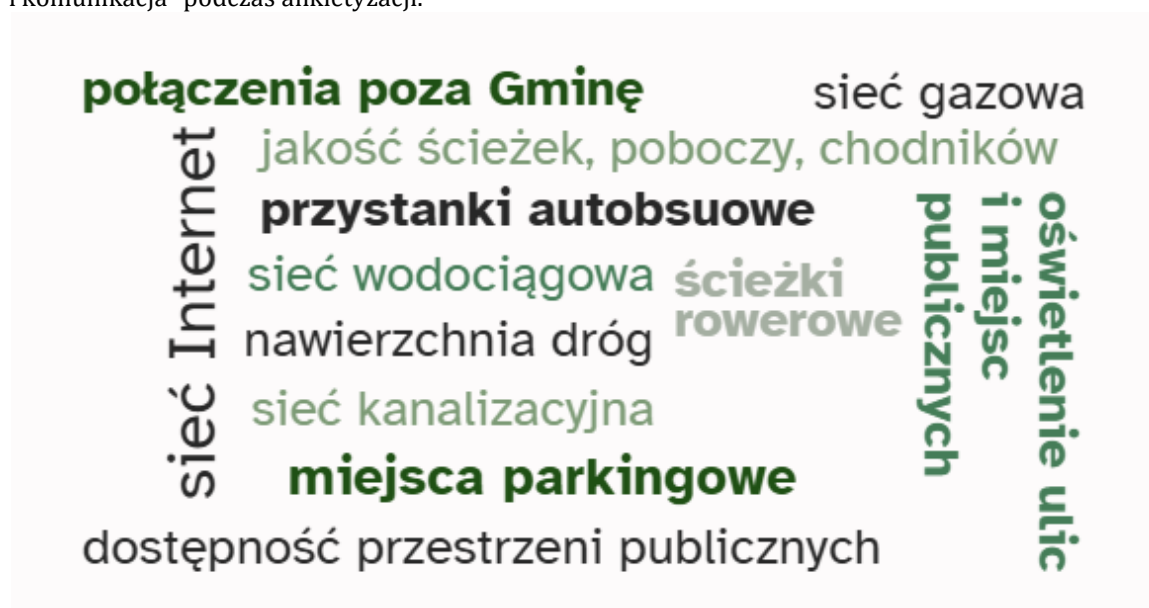
„Szerszy dostęp do placówek podstawowej opieki zdrowotnej, jak również specjalistów.”

„O godzinie 8 w ośrodku zdrowia nie ma już numerków na cały dzień do pięciu lekarzy. To, gdzie mam się leczyć?”

Cytaty wypowiedzi mieszkańca z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

INFRASTRUKTURA SIECIOWA

Rysunek 10. Najczęściej poruszane tematy w wolnych wypowiedziach w obszarze „Infrastruktura i komunikacja” podczas ankietyzacji.

Źródło: opracowanie własne

Infrastruktura techniczna stanowi kluczowy element wpływający na rozwój społeczno-gospodarczy każdego regionu. Jej dostępność i funkcjonalność, związana z ciągłością oraz powszechnością świadczenia usług, ma bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców oraz na atrakcyjność gminy zarówno pod względem mieszkaniowym, jak i inwestycyjnym. Rozwój infrastruktury technicznej sprzyja dynamicznemu wzrostowi gospodarczemu, zwiększaniu atrakcyjności terenów przeznaczonych pod zabudowę, przyczyniając się do rozwoju lokalnego rynku i zwiększenia konkurencyjności gminy.

Wyniki diagnozy wskazują na poważne dysproporcje w dostępie do infrastruktury technicznej na terenach miejskich oraz wiejskich. Występujące różnice dotyczą wielu zagadnień, jednak do najważniejszych zalicza się sieć kanalizacyjną oraz sieci gazową.

Należy podjąć działania w celu rozbudowy sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich. Niezbędne będzie dokładne zaplanowanie inwestycji, uwzględniające zapotrzebowanie na kanalizację w poszczególnych sołectwach tam, gdzie jest to uzasadnione pod względem proceduralnym, technicznym i ekonomicznym. W miejscowościach, gdzie nie ma możliwości podłączenia do centralnej sieci kanalizacyjnej, warto rozważyć budowę małych systemów oczyszczania ścieków, takich jak przydomowe oczyszczalnie. Działania te przyczynią się do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej (zarówno mieszkaniowej jak i gospodarczej) terenów dotychczas nieuzbrojonych oraz do poprawy jakości środowiska poprzez zmniejszanie ryzyka skażenia wód gruntowych i powierzchniowych. Gmina Żelechów powinna rozważyć również wprowadzenie dopłat do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, aby wspierać mieszkańców w poprawie infrastruktury sanitarnej i ochronie środowiska. Równocześnie, konieczne będzie prowadzenie działań edukacyjnych, które zwiększą świadomość mieszkańców na temat korzyści płynących z korzystania z systemów kanalizacyjnych oraz z przydomowych oczyszczalni ścieków.

Podobna dysproporcja występuje w przypadku dostępności do sieci gazowej. Unowocześnianie infrastruktury technicznej, w tym gazyfikacja wsi, jest znaczącym czynnikiem rozwojowym, a także ułatwia życie mieszkańcom i pozytywnie wpływa na jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji pyłów i zanieczyszczeń do atmosfery. Jednostki samorządu terytorialnego nie posiadają kompetencji w zakresie rozbudowy sieci gazociągowej, a decyzja dotyczącą rozwoju sieci gazowej

jest uzależniona od działań Polskiej Spółki Gazownictwa. Do zadań samorządu należy podejmowanie rozmów z operatorem sieci gazowej w zakresie rozwoju infrastruktury gazowej na terenie gminy, po ówczesnym zweryfikowaniu zapotrzebowania

Rozwój sieci gazociągów, przy uwzględnieniu idei Zielonego Ładu i transformacji energetycznej, będzie stwarzać warunki dla wprowadzenia i dystrybucji odnawialnych paliw gazowych. Tym samym dostęp do sieci gazowej będzie nadal oczekiwany, jednak infrastruktura musi zostać przebudowana, by dostosować ją do zasilania z rozproszonych źródeł wytwórczych odnawialnego paliwa gazowego i stabilizować nierównomierność ich produkcji gazem ziemnym – przynajmniej na etapie przejściowym dochodzenia do neutralności klimatycznej.

W związku z powyższym konieczne jest podjęcie działań mających na celu stopniowe wprowadzanie gazyfikacji miejscowości wiejskich w Gminie Żelechów, co zwiększy atrakcyjność tych terenów zarówno dla mieszkańców, jak i potencjalnych inwestorów oraz przyczyni się do poprawy jakości życia i warunków gospodarczych.

„Sieć gazowa i kanalizacyjna w tej gminie praktycznie nie istnieje, dostęp do nich mają praktycznie tylko mieszkańcy Żelechowa i kilku bliskich miejscowości”

Cytat wypowiedzi mieszkańca z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

INFRASTRUKTURA DROGOWA

Gminy Żelechów posiada dobrze rozwiniętą sieć powiązań komunikacyjnych. W granicach gminy występują drogi w następujących kategoriach: gminne, powiatowe i wojewódzka. Najczęstszym powodem zmartwień wśród mieszkańców, jak wynika z przeprowadzonej diagnozy, jest stan infrastruktury dróg powiatowych. Gmina nie posiada kompetencji do zarządzania drogami powiatowymi ani podejmowania decyzji w zakresie ich organizacji ruchu, utrzymania oraz inwestycji. W związku z tym, Urząd Miejski we wrześniu 2024 roku, skierował pismo do władz powiatu, który zawiera wykaz inwestycji drogowych niezbędnych do przeprowadzenia na terenie gminy. W niniejszym piśmie władze gminy wyraziły obawy dotyczące bezpieczeństwa mieszkańców, wskazując na zły stan nawierzchni dróg, niewystarczającą infrastrukturę około drogową, w tym brak chodników, niewystarczająca ilość opraw oświetleniowych i przejść dla pieszych oraz niezadawalający stan techniczny rowów przydrożnych. W trakcie ankietyzacji mieszkańców, została również wyrażona

potrzeba weryfikacji oznakowania dróg i ewentualnej reorganizacji stałej organizacji ruchu, zwłaszcza na obszarze zabudowanym. Montaż znaków z migającymi światłami przy przejściach dla pieszych, progów zwalniających, a także tablic informacyjnych pokazujących prędkość pojazdów jako środków powodujących uspokojenie ruchu drogowego a w końcowym efekcie do zmniejszenia ryzyka wystąpienia incydentów drogowych. Rekomendowanym podejściem jest dalsze aktywne nagłaśnianie problemu oraz podejmowanie licznych interwencji i rozmów z władzami powiatu, aby umożliwić realizację potrzebnych inwestycji.

Drogi gminne zarządzane przez Gminę Żelechów, stanowią najdłuższą sieć drogową w granicach administracyjnych gminy. Wyniki diagnozy wskazują na właściwą organizację prac remontowo-modernizacyjnych, ponieważ udział dróg o nawierzchni twardej systematycznie wzrasta i w roku 2023 dróg utwardzonych było 73,02% w ogólnej długości dróg gminnych. W ciągu ostatnich lat, samorząd realizował wiele inwestycji z zakresu wykonania nowej nawierzchni oraz modernizacji istniejącej infrastruktury drogowej. Należy jednak stale monitorować, zarówno stan nawierzchni, jak i infrastruktury przyległej, aby zapewniać wysoki poziom bezpieczeństwa i komfort korzystania przez kierujących i pieszych. Pozyskiwanie w dalszym ciągu środków ze źródeł zewnętrznych na remonty i modernizację dróg znacząco ułatwi gminie zapewnienie takich warunków.

„Brak infrastruktury dla ruchu pieszego w szczególności przy szkołach. Każda droga gminna i powiatowa bez chodnika i odseparowania ruchu pieszego od kołowego.”

Cytat wypowiedzi mieszkańca z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

Koncentrując się na funkcjonalności centrum Gminy, diagnoza wykazała, że Rynek wokół Ratusza funkcjonuje głównie jako plac parkingowy, który z uwagi na ograniczoną przestrzeń oraz duże natężenie ruchu, wymaga reorganizacji. W związku z powyższym, konieczne jest podjęcie działań zmierzających do rozbudowy istniejącej infrastruktury parkingowej, w strategicznych lokalizacjach poza centralną częścią miasta – obecny parking przy kościele na działce ewidencyjnej 1427 obręb 0001 przy drodze krajowej 807 oraz wydzielanie nowych miejsc parkingowych, na etapie prac koncepcyjnych, przy planowanych modernizacjach dróg. W obrębie Rynku warto rozważyć wdrożenie rozwiązań poprawiających organizację ruchu, takich jak wydzielenie stref parkingowych, oznakowanie oraz

wprowadzenie systemu parkowania, który zapewni większą dostępność miejsc postojowych, zaspokajając potrzeby mieszkańców i turystów odwiedzających gminę. Wprowadzenie parkometrów gminnych, w celu poprawy płynności ruchu oraz lepszej rotacji pojazdów, umożliwi efektywniejsze wykorzystanie dostępnych miejsc parkingowych na płycie Rynku. Wprowadzenie takiego systemu parkowania mogłoby zapobiegać „porzucaniu” samochodów na całe dni, a także przyczynić się do zasilenia budżetu gminy, umożliwiając przeznaczenie uzyskanych środków na dalszy rozwój infrastruktury. Wyniki konsultacji społecznych wskazują, że mieszkańcy wyrażają poparcie dla tego pomysłu zauważając, iż w obecnej sytuacji niektórzy decydują się korzystać z usług oraz robić zakupy w gminach sąsiednich, gdzie nie występują problemy z miejscami parkingowymi. Należy z tego wywnioskować, że poprawa infrastruktury parkingowej wpłynie również pozytywnie na rozwój lokalnych przedsiębiorstw.

„Brak miejsc parkingowych w Rynku. Zróbcie coś z tym tematem. Płatny parking by się przydał w tym miejscu. Zostawiają samochody na cały tydzień, bo za darmo mogą stać. Człowiek do apteki lub choćby do sklepu nie może pójść, bo kilka razy w koło jeździ i szuka miejsca parkingowego.”

Cytat wypowiedzi mieszkańca z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

Obecny ruch drogowy, w którym przez centralną część miasta przebiega droga wojewódzka NR 807, stanowi realne zagrożenie dla bezpieczeństwa i znacząco wpływa na komfort życia mieszkańców. Natężenie ruchu w tej lokalizacji jest duże, często przemieszczają się tym szlakiem pojazdy ciężarowe. Dodatkowo, zapowiadane inwestycje, takie jak budowa mostu w Maciejowicach, mogą jeszcze bardziej nasilić ten problem, prowadząc do zwiększenia ruchu przez Żelechów, szczególnie tranzytu samochodów ciężarowych, poruszających się drogą wojewódzką NR 807 w relacji Maciejowice-Sobolew-Żelechów-Łuków. W związku z tym, konieczne jest podjęcie działań zmierzających do zminimalizowania negatywnego wpływu tej inwestycji na mieszkańców Gminy Żelechów. Jednym z rozwiązań jest planowana budowa obwodnicy Żelechowa, która umożliwi skierowanie ruchu tranzytowego poza teren miejscowości, poprawiając tym samym bezpieczeństwo mieszkańców. Takie działanie przyczyni się do zmniejszenia natężenia ruchu w centrum miasta, co wpłynie na zmniejszenie hałasu, poprawę jakości powietrza oraz ułatwi poruszanie się mieszkańcom. W 2025 roku Gmina Żelechów planuje podjąć rozmowy z Zarządem

Województwa Mazowieckiego na temat budowy obwodnicy, aby rozpocząć formalne działania w celu realizacji tej inwestycji. Do zaplanowanych inwestycji Mazowieckiego Zarządu Dróg Wojewódzkich, w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego, które mają być rozpoczęte w najbliższych latach, należy rozbudowa drogi wojewódzkiej NR 807 na odcinku od węzła drogi krajowej NR S17 do granicy województwa mazowieckiego i lubelskiego. Obecnie przeprowadzany jest etap opracowywania dokumentacji projektowej.

W Gminie Żelechów znajduje się niewystarczająca długość ścieżek rowerowych wynosząca zaledwie 0,6 km, co znacząco podwyższa ryzyko wypadków dla osób korzystających z rowerów jako środka transportu lub rekreacji. W związku z tym należy dążyć do rozbudowy i modernizacji infrastruktury rowerowej. Należy zaplanować budowę nowych ścieżek rowerowych w strategicznych miejscach, takich jak tereny rekreacyjne, okolice szkół oraz wzdłuż głównych dróg dojazdowych. Jako że wspomniane drogi dojazdowe są w zarządzie innych pomiotów (Powiatowy Zarząd Dróg i Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich) należy prowadzić dialog z zarządcami w celu zapewnienia budowy ścieżek rowerowych na etapie wykonywania remontów i prac przy przebudowach dróg powiatowych i wojewódzkich. Dobrym przykładem takich działań samorządu, jest konsultowanie z Mazowieckim Zarządem Dróg Wojewódzkich dokumentacji projektowej przebudowy drogi wojewódzkiej w zakresie budowy tego rodzaju infrastruktury. Dodatkowo, warto rozważyć wprowadzenie połączeń z sąsiednimi miejscowościami, co pozwoli na stworzenie kompleksowej sieci rowerowej, poprawiając bezpieczeństwo rowerzystów oraz wspierając zrównoważony rozwój transportu w gminie.

Należy szczególnie zadbać o edukację mieszkańców, w zakresie bezpieczeństwa na drodze, promując stosowanie odbłasków oraz innych środków poprawiających widoczność pieszych, co mogłoby znacząco zwiększyć ich bezpieczeństwo w rejonach o słabym oświetleniu. Działaniami zwiększającym świadomość społeczną, na rzecz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym, są kampanie informacyjne o charakterze profilaktycznym - poczynając od zachowań uczestników ruchu drogowego, poprzez kontrolę stanu technicznego pojazdów.

Poczucie bezpieczeństwa należy do podstawowych potrzeb każdego człowieka i ma decydujący wpływ na funkcjonowanie każdej społeczności. W celu zwiększenia

bezpieczeństwa i porządku publicznego utworzone zostało ogólnodostępne narzędzie – Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa (dalej KMZB) – będąca elementem procesu zarządzania bezpieczeństwem nadzorowanym przez Policję. KMZB opiera się na informacjach skatalogowanych w trzech płaszczyznach:

1. Informacje gromadzone w policyjnych systemach informatycznych;
2. Informacje pozyskiwane od społeczeństwa w trakcie bezpośrednich kontaktów z obywatelami, przedstawicielami JST, NGO oraz w trakcie realizowanych debat społecznych poświęconych bezpieczeństwu publicznemu;
3. Informacje pozyskiwane od obywateli (internautów) z wykorzystaniem platformy wymiany informacji.

Każdy mieszkaniec ma możliwość osobiście dodać zgłoszenie z opisem zagrożenia i załączyć zdjęcie lub inny dokument. Następnie jest udostępniona opcja monitorowania statusu zgłoszenia. Mapa zawiera wyraźne oznaczenia miejsc zgłoszeń oraz piktogramy wskazujące na rodzaj zagrożenia. Naniesienie zagrożenia na Krajową Mapę Zagrożeń Bezpieczeństwa nie wymaga rejestracji i jest bezpłatne.

Narzędzie KMZB wspomaga policję i samorządy w diagnozowaniu zagrożeń i podejmowaniu działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa. Policja może podjąć działania prewencyjne, np. kontrolę prędkości, działania antyalkoholowe czy wzmożony monitoring miejsc oznaczonych jako niebezpieczne. W przypadku potwierdzenia zagrożenia, służby porządkowe oraz ochrony zdrowia podejmują odpowiednie działania interwencyjne, mające na celu eliminację zagrożenia oraz zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom. W ostatnich latach, w dniu 21 czerwca 2022 roku, pod hasłem „Dzień z Krajową Mapą Zagrożeń Bezpieczeństwa” funkcjonariusze promowali i zachęcali do korzystania ze wspomnianego narzędzia. We współpracy z Komendą Powiatową Policji w Garwolinie oraz Posterunkiem Policji w Żelechowie, takie inicjatywy należy organizować regularnie np. w przypadku imprez plenerowych o dużej koncentracji ludności.

7.2. OBSZAR GOSPODARCZY

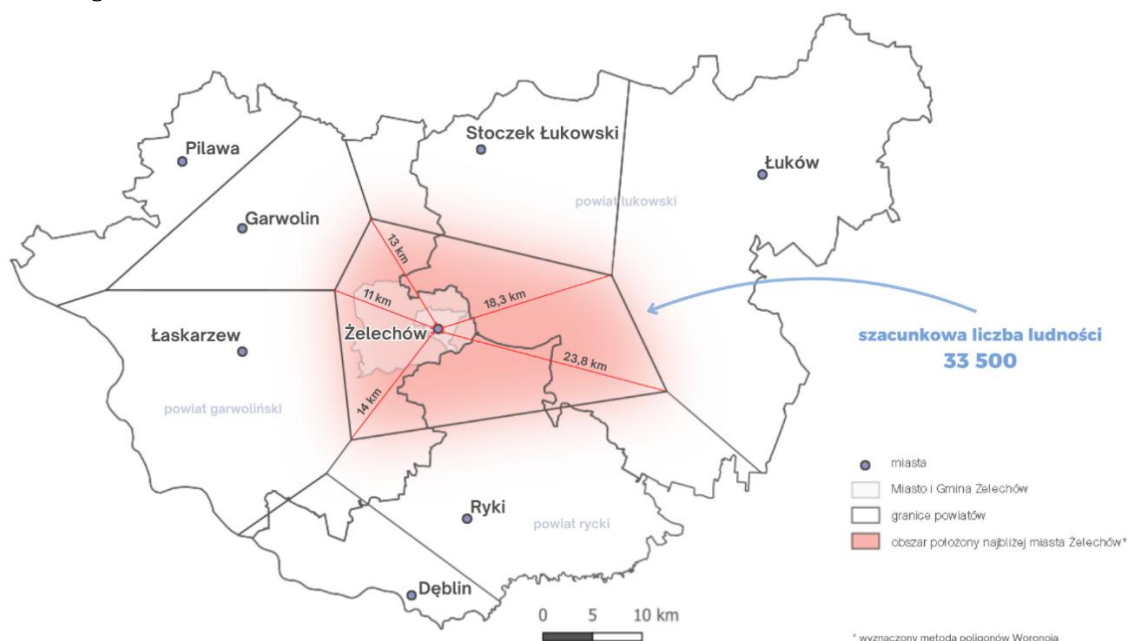
Gmina Żelechów, podobnie jak wiele innych gmin w Polsce, zмага się z problemem odpływu ludności, szczególnie osób młodych, które szukają lepszych perspektyw zawodowych i edukacyjnych w większych miastach. Jest to długotrwały trend, który wynika m.in. ze współczesnych aspiracji zawodowych oraz stopniowego odchodzenia od rolnictwa jako podstawowej gałęzi gospodarki, na rzecz sektora usług i przemysłu, co prowadzi do zmian w strukturze zatrudnienia i stylu życia społeczeństwa. Choć zatrzymanie tego procesu jest trudne, wciąż istnieje potrzeba podejmowania działań, które mogą złagodzić jego skutki i przyczynić się do rozwoju lokalnej społeczności. Obszerny zasób kulturowy i przyrodniczy, otwartość władz samorządowych oraz aktywne społeczeństwo stanowią solidną bazę, dzięki której podjęte działania w obszarze gospodarczym mają szansę przynieść pozytywny rezultat. Gmina Żelechów wymaga dalszych aktywnych działań, nie tylko ze strony władz samorządowych, ale również innych liderów życia gospodarczego.

Posiadane zasoby tj. strategiczne położenie Gminy Żelechów oraz oferta usług handlowych, ochrony zdrowia i edukacyjna, stwarzają warunki na utworzenie ponadlokalnego centrum usługowo-handlowego na obszarze Gminy Żelechów. Poprzez ww. centrum należy rozumieć rozwój oparty o różnorodną działalność małych i średnich przedsiębiorstw z terenu gminy. Będąc większą jednostką administracyjną, Gmina Żelechów może stać się alternatywą dla innych ośrodków miejskich (Ryki, Krzywda, Stoczek Łukowski), głównie dla mieszkańców gmin położonych na wschód i południe od swojej granicy, w zakresie dostępności usług i produktów w bliskiej odległości. Gmina Żelechów mogłaby pełnić funkcję nie tylko usługowo-handlową, ale także miejsca przyciągającego turystów poprzez swoją atrakcyjność historyczno-kulturową oraz posiadane walory przyrodnicze.

W celu oszacowania potencjału demograficznego korzystających z ponadlokalnego centrum w Żelechowie, wykonano analizę szacunkowej liczby ludności odwiedzającej Żelechów przy użyciu metody poligonów Woronoja (Rysunek 11. i 12.). Metoda ta jest szczególnie użyteczna w analizach, w których kluczowe jest zrozumienie relacji przestrzennych, pozwala ona określić m.in. obszar wpływu dla wybranego punktu i pozwala efektywnie planować rozwój infrastruktury, usług lub zarządzanie środowiskiem.

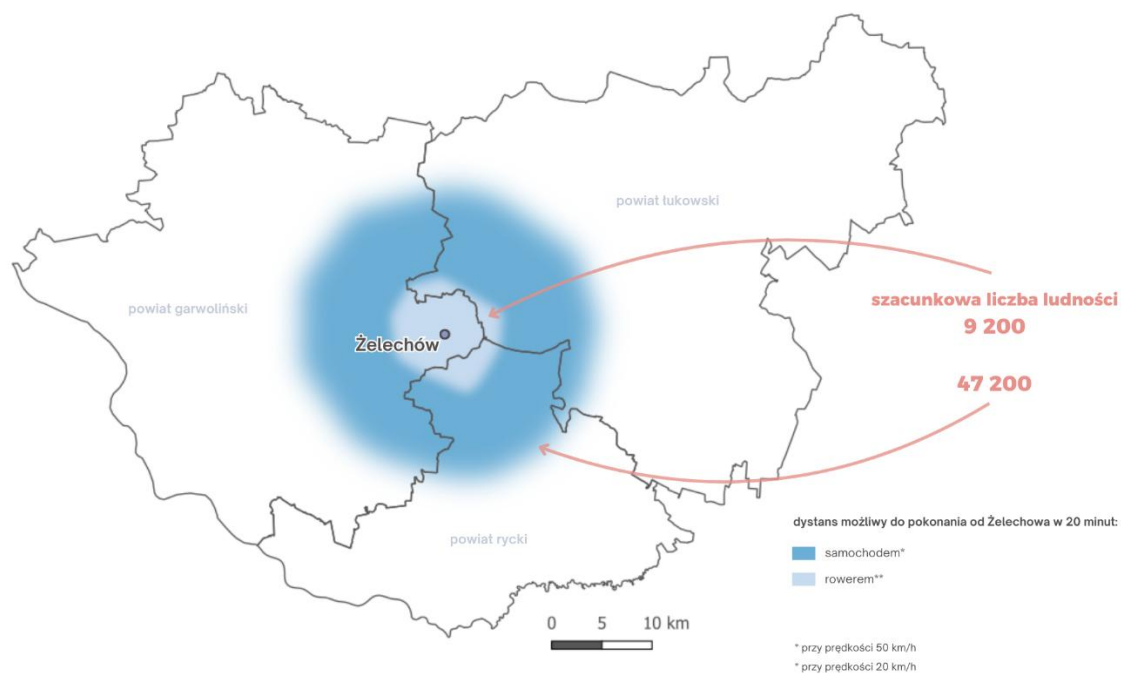

Rysunek 11. Potencjał demograficzny w zakresie funkcjonalności ponadlokalnego centrum usługowo-handlowego w Żelechowie.

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 12. Potencjał demograficzny w zakresie funkcjonalności ponadlokalnego centrum usługowo-handlowego w Żelechowie z uwzględnieniem środków komunikacji.

Źródło: opracowanie własne

Ponadlokalne centrum handlowo-usługowe w Gminie Żelechów mogłoby stać się miejscem, w którym handel, usługi oraz turystyka będą się wzajemnie uzupełniać. Dzięki dostępności do wysokiej jakości usług, mieszkańcy i turyści będą mogli korzystać z kompleksowej oferty, która odpowiada na ich codzienne potrzeby. Ponadto walory kulturowo-przyrodnicze gminy sprawiają, że jest to miejsce atrakcyjne do relaksu i aktywnego wypoczynku. Gmina Żelechów wykorzystując w pełni swoje zasoby, stanie się atrakcyjnym punktem na mapie regionu, zwiększając potencjał inwestycji, stwarzając miejsca pracy oraz podnosząc jakość życia mieszkańców. Dzięki zrównoważonemu rozwojowi tych obszarów, Żelechów ma szansę stworzyć miejsce, które łączy nowoczesne rozwiązania z bogatym dziedzictwem przyrodniczym i kulturowym, oferując kompleksową ofertę dla wszystkich, którzy zdecydują się tu mieszkać, pracować czy odwiedzać.

Gmina Żelechów powinna skupić się na wykorzystaniu swojego potencjału turystycznego. Żelechów wywiera ogromne wrażenie na odwiedzających, dzięki brukowanemu Rynkowi – jednemu z większych w Europie – oraz monumentalnemu Ratuszowi z sukiennicami, stojącemu w jego centrum. Wizytówką miasta są również malowniczo ulokowany kościół pw. Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny, odrestaurowany w roku 2013 zespół pałacowo-parkowy oraz kościół filialny pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika. W mieście znajduje się również Izba Pamięci Ziemi Żelechowskiej, która została powołana w celu zachowania pamięci o przeszłości i pielęgnowania wartościowych tradycji. Żelechów to miasto o głęboko zakorzenionej tradycji żydowskiej. Przed II wojną światową był domem dla licznej społeczności żydowskiej, która odgrywała istotną rolę w życiu miasta. Do czasów obecnych zachowało się wiele obiektów związanych z dawną społecznością żydowską, drewniane budynki charakteryzujące się snycerką o ciekawej ornamentyce oraz wpisane do rejestru zabytków obiekty tj. kirkut (cmentarz żydowski) u zbiegu ul. Reymonta i Chłopickiego, a także część podziemna mykwy (w judaizmie łaźnia rytualna służąca do oczyszczania ludzi lub przedmiotów), znajdująca się przy ul. Pudły, nieopodal Pomnika ku czci Poległych i Pomordowanych. W miejscu zburzonej synagogi założono Park Miejski w Żelechowie, znajdują się w nim obecnie kamienna płyta upamiętniająca synagogę. Odpowiednia promocja dziedzictwa historycznego może sprawić, że turystyka stanie się ważną gałęzią gospodarki.

Gmina Żelechów posiada zasoby naturalne, takie jak tereny rolnicze, lasy, stawy, które posiadają znaczne walory krajobrazowe i stanowią doskonałą bazę do rozwoju agroturystyki oraz turystyki rekreacyjnej. Mieszkańcy wykazują niezwykle mocne poczucie przynależności do swojej społeczności i regionu. Uwidacznia się to między innymi poprzez liczne, działające koła gospodyń wiejskich oraz utworzony przez mieszkańców Żelechowa i okolic Teatr „Niby Nic”, działający w MGOK w Żelechowie, który kontynuuje tradycje teatralne, funkcjonujące w Gminie od ponad wieku. Posiadają one znaczny dorobek w kultywowaniu tradycji ludowych, obrzędów i zwyczajów tego regionu.

Walory przyrodnicze, w połączeniu z dziedzictwem kulturowym i historycznym, tworzą atrakcyjne miejsce, które przyciągnie turystów, poszukujących wypoczynku w harmonii z naturą, ale także osoby chętne do poznawania lokalnych tradycji, historii i kultury. Rozwój tego typu turystyki w gminie będzie wspierany przez odpowiednią infrastrukturę, w tym szlaki turystyczne, oznakowanie miejsc ważnych historycznie, a także organizowane wydarzenia kulturalne.

Istnieje zatem konieczność zwiększenia promocji gminy, za pomocą dostępnych kanałów medialnych i innych narzędzi marketingowych, podkreślających posiadane walory t. j.:

- Wypoczynkowe – tereny sprzyjające rekreacji i posiadające znaczne walory krajobrazowe, w tym szlaki turystyczne, zabytkowy park, las Uroczysko Wygoda, stawy wodne, dolina rzeki Żelechówki.
- Kulturowe – liczne zabytki oraz inne cenne obiekty historyczno-kulturowe na terenie gminy.
- Krajoznawcze – bogata historia gminy oraz występujące ciągi ekologiczne, obejmujące tereny zielone, grunty orne, lasy i wody powierzchniowe położone w dolinach rzek Wilgi, Żelechówki, Promnika i Olszanki, które mogą przyciągać turystów zainteresowanych historią i naturą.
- Usługowe – bogata oferta usługowa lokalnych przedsiębiorców, posiadanie na terenie gminy obiektu rozpoznawalnego w skali regionu - Pałac Żelechów Spa & Wellness.

„Promocja gminy, aby przyciągnąć turystów do miasta.”

„Pomoc w stworzeniu nowych miejsc pracy, przyciąganie nowych inwestorów”

Cytaty z wypowiedzi mieszkańców z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

Wspieranie rozwoju turystyki związanej z usługami może znacząco wpłynąć na poprawę jakości życia mieszkańców, a także przyczynić się do rozwoju gospodarczego regionu poprzez zwiększenie liczby turystów i inwestycji. Wraz z rozwojem infrastruktury turystycznej, niezbędne będzie także skupienie się na rozwoju bazy noclegowej i towarzyszących jej usług. Wzrost liczby turystów wymaga odpowiedniej liczby miejsc noclegowych, takich jak pensjonaty, hotele, agroturystyka czy domki letniskowe, które zapewniają komfortowy pobyt, dostosowany do różnych możliwości finansowych odwiedzających. Dodatkowo, rozbudowa infrastruktury turystycznej powinna obejmować rozwój restauracji, punktów informacji turystycznej, tras rowerowych i pieszych, a także innych atrakcji, które umożliwią turystom pełniejsze doświadczanie regionu. Taki kompleksowy rozwój infrastruktury turystycznej przyczyni się do zwiększenia konkurencyjności Gminy Żelechów jako atrakcyjnego miejsca na mapie turystycznej.

Realizacja wyznaczonych celów rozwojowych nie tylko wzbogaciłyby atrakcje turystyczne gminy, ale także umożliwiłyby ocalenie i promowanie dziedzictwa kulturowego tego obszaru. Źródłem finansowania planowanych działań mogą być środki finansowe pozyskiwane m.in. w ramach Programów Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021 - 2027 oraz Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027. W ramach programu wsparcia rozwoju wschodnich województw zawarty został cel, który wpisuje się w założenia rozwoju Gminy, tj. wzrost wykorzystania potencjału turystyki dla rozwoju społeczno-gospodarczego. Ponadto dla Kół Gospodyń Wiejskich, które mogą stać się istotną częścią oferty turystycznej, ważnym źródłem finansowania jest wsparcie statutowe, w ramach naboru prowadzonego jest przez biura powiatowe Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Nowelizacji ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich, przewiduje środki przeznaczone na działalność KGW oraz rozszerzenie zakresu wsparcia, m.in. w 2025 roku i w kolejnych latach.¹

¹ Ustawa z dnia 11 października 2024 r. o zmianie ustawy o kołach gospodyń wiejskich oraz ustawy o społeczno-zawodowych organizacjach rolników
<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20240001560>

RYNEK PRACY

Przeprowadzona diagnoza wykazała, że mieszkańcy mają trudność ze znalezieniem pracy i rozwojem zawodowym w swojej gminie, przez co nasila się zjawisko migracji zarobkowej. Ograniczona liczba miejsc pracy to jeden z głównych problemów, który był wskazywany podczas ankietyzacji i konsultacji.

„Brak miejsc pracy to duży problem !”

Cytat wypowiedzi mieszkańca z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

Powstawanie nowych przedsiębiorstw oraz rozwój sektora turystycznego w Gminie Żelechów przyczyniłoby się do wzmocnienia lokalnego potencjału gospodarczego, poprawy sytuacji na rynku pracy i zwiększenia dochodów mieszkańców. Wzrost liczby miejsc pracy będzie stanowił również zachętę dla nowych mieszkańców, zwłaszcza w wieku produkcyjnym, do osiedlania się na terenie Gminy Żelechów. Dodatkowo, może to skłonić osoby, które opuściły gminę w poszukiwaniu pracy w większych miastach, do powrotu.

Posiadane aktualnie przez gminę tereny inwestycyjne nie są wystarczające do utworzenia strefy przemysłowej bądź gospodarczej. W obowiązującym Studium są wyznaczone tereny produkcyjne i przemysłowe. Jednakże, tereny te nie należą do samorządu, co oznacza, że ich zagospodarowanie zależy od możliwości wykupu gruntów od właścicieli prywatnych. Warto rozważyć wykup działek od osób prywatnych, aby umożliwić dalszy rozwój inwestycji i przyciągnąć nowych inwestorów.

Wyniki przeprowadzonych konsultacji wykazały potrzebę organizacji szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe. W związku z tym, niezbędne jest podjęcie działań, które umożliwią mieszkańcom Gminy Żelechów zdobywanie nowych umiejętności i podnosić kwalifikacje.

„Brak możliwości pracy szczególnie dla ludzi młodych, brak szkoleń, kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe skutkują emigracją ludzi młodych do większych miast”

Cytaty wypowiedzi mieszkańców z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

Kluczowe będzie nawiązanie współpracy między Powiatowym Urzędem Pracy, a Urzędem Miejskim, w celu organizowania warsztatów i grupowych spotkań doradczych w ramach usługi poradnictwa zawodowego. Realizacja tego typu

warsztatów dla osób potrzebujących wsparcia mogłaby się odbywać w siedzibie MGOK, który posiada niezbędne zaplecze lokalowe. Warto również propagować możliwości uzyskania dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz organizować doradztwo ukierunkowane na tworzenie i rozwój małej przedsiębiorczości, szczególnie wśród osób wchodzących na rynek pracy. Takie działania mogą zachęcić mieszkańców do podejmowania inicjatyw przedsiębiorczych i rozwijania lokalnej gospodarki, a także zatrzymania osób młodych w miejscu ich urodzenia.

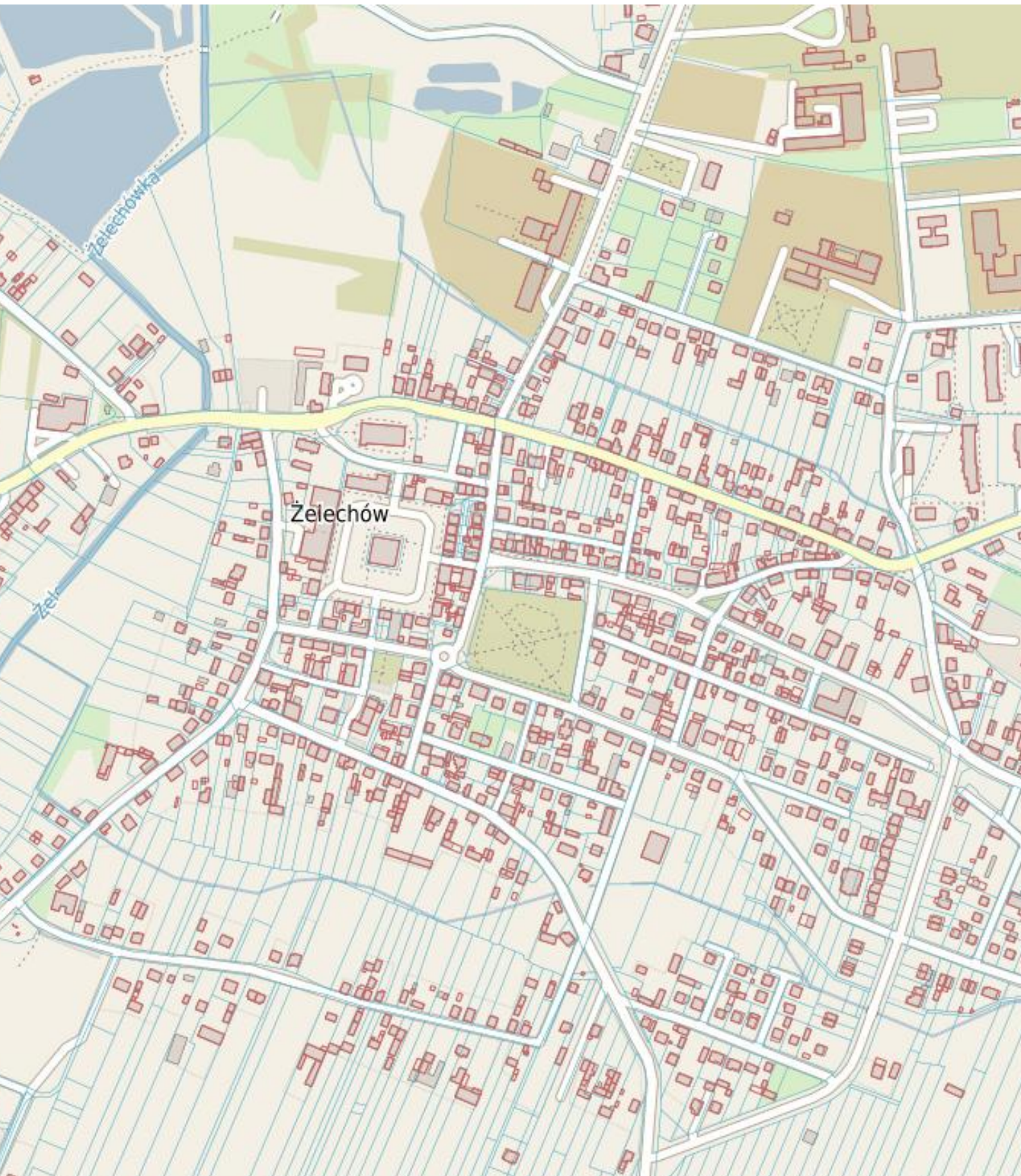
Przy obecnym poziomie rozwoju technologicznego, usługi dla sektora nowych technologii, rozrywki, reklamy czy doradztwa, mogą być realizowane z dowolnego miejsca w trybie pracy zdalnej. Często u osób z pomysłami na własny biznes, problem rodzi się na etapie finansowania, dlatego naprzeciw powinna wyjść szeroka kampania informacyjna na temat możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych, w szczególności perspektywa finansowa UE 2021-2027- środki na otwarcie działalności gospodarczej.

Współpraca samorządu z lokalnymi przedsiębiorstwami sprzyja realizacji wspólnych celów społecznych i gospodarczych, dlatego Urząd Miejski organizuje spotkania z przedsiębiorcami w celu wymiany doświadczeń, przedstawienia problemów oraz pomysłów dotyczących roli lokalnych przedsiębiorców w rozwoju gminy. Rozważane jest powołanie koordynatora ds. przedsiębiorców z ramienia Urzędu Gminy, który kompleksowo będzie realizował zadania związane z obsługą, komunikacją i promocją lokalnych przedsiębiorstw.

Na stronie Urzędu Miejskiego, Biuletynie Informacji Publicznej i profilu społecznościowym gminy, planowane jest utworzenie zakładki promującej lokalną Bazę Przedsiębiorców. Należy rozważyć również rubrykę na stornie Urzędu Miejskiego dla reklam nowo powstałych działalności na terenie gminy. Przedsiębiorstwa powinny być zapraszane do uczestnictwa w wydarzeniach lokalnych, aby mogły zaprezentować swoje oferty pracy.

7.3. OBSZAR ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

NOWY SYSTEM PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

Samorząd Gminy Żelechów dysponuje narzędziami planowania przestrzennego, kształtowania przestrzeni oraz ochrony krajobrazu i miejsc szczególnie ważnych dla lokalnej społeczności. Strategia zakłada ich efektywne wykorzystanie w procesach rozwoju społecznego i gospodarczego, przy udziale aktywnej ochrony oraz poprawy stanu środowiska. Każda gmina posiada inne uwarunkowania, które kierują podejmowaniem dalszych działań. Przyjęte w 2023 roku Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Żelechów zostanie zastąpione, w drodze nowelizacji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, planem ogólnym. Jest to nowy instrument planistyczny o zasięgu gminnym i charakterze obligatoryjnym, za pomocą którego samorząd dostanie większą możliwość kreowania swojej polityki przestrzennej. Uchwalany będzie w randze aktu prawa miejscowego. Zawarte w nim ustalenia będą wiążące dla planów miejscowych oraz decyzji o warunkach zabudowy. Ułatwi samorządom koordynację inwestycji publicznych i prywatnych oraz będzie miał istotny wpływ na możliwość pozyskiwania funduszy na inwestycje, ponieważ wiele programów unijnych, rządowych i regionalnych wymaga zgodności projektów inwestycyjnych z lokalnymi dokumentami planistycznymi.

Głównym wyzwaniem stojącym przed Gminą Żelechów jest efektywne wykorzystanie polityki przestrzennej oraz rewitalizacji jako narzędzi wspierających rozwój lokalny. Istotnym zadaniem jest opracowywanie nowych koncepcji zagospodarowania terenów, o szczególnym znaczeniu dla Gminy Żelechów i jej społeczności. Dążenie do utworzenia ponadlokalnego centrum usługowo-handlowego na obszarze Gminy Żelechów, wiąże się z efektywnym planowaniem rozwoju infrastruktury, usług oraz zarządzaniem środowiskiem.

Przy realizacji nowych inwestycji i projektów rozwojowych należy obligatoryjnie uwzględniać ustalenia związane z ochroną konserwatorską, które mogą wiązać się z ograniczeniami przy prowadzeniu prac, mając na celu zachowanie lokalnego dziedzictwa. Właściwe uwzględnienie tych obostrzeń w planach zagospodarowania przestrzennego jest kluczowe dla harmonijnego rozwoju gminy, łącząc ochronę dziedzictwa kulturowego z potrzebami społeczno-gospodarczymi.

ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ I TECHNICZNEJ

Chcąc wpływać na atrakcyjność osadniczą oraz inwestycyjną Gminy Żelechów, należy stale podnosić spójność układu komunikacyjnego oraz poziom infrastruktury technicznej. Stan dróg powiatowych i wojewódzkiej oraz infrastruktury do nich przyległej dla pieszych, stanowią istotną barierę w poprawie komfortu życia mieszkańców.

Dążenie do utworzenia ciągów pieszo-rowerowych, wzdłuż głównych tras komunikacyjnych, znacząco wpłynie na poprawę bezpieczeństwa oraz komfortu poruszania się pieszych i rowerzystów. Aktywny udział samorządu Gminy Żelechów w rozmowach z zarządcą dróg, przy podejmowaniu decyzji infrastrukturalnych na kolejne lata, zwiększy szanse modernizacji istniejącej infrastruktury drogowej oraz powiązanych elementów, jak chodniki, ścieżki rowerowe i oświetlenie, co wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększy atrakcyjność inwestycyjną gminy.

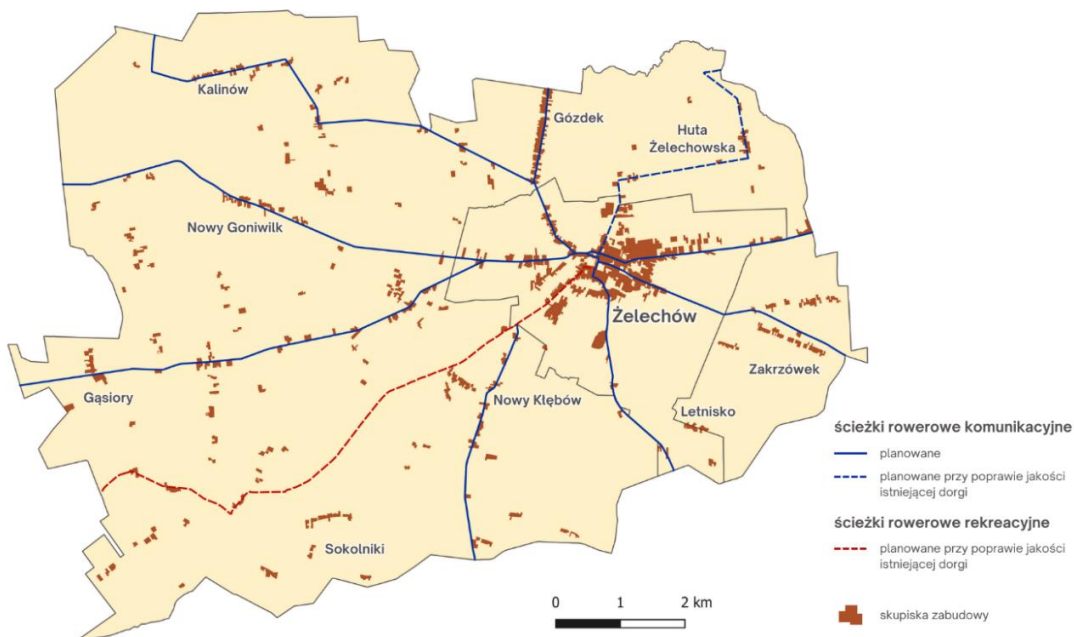

„Czekam na rozbudowę drogi 807. Brak bezpiecznego pobocza dla pieszych i rowerzystów. Trzeba przypominać o kulturze jazdy, niech nie przekraczają prędkości w terenie zabudowanym”

Cytat wypowiedzi mieszkańca z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

Idealnym rozwiązaniem byłoby zapewnienie dostępu do tras rowerowych każdej gminnej miejscowości do centrum Żelechowa, tworząc spójną sieć rowerową (Rysunek 13.).

Rysunek 13. Wizualizacja proponowanych szlaków rowerowych na terenie Gminy Żelechów.

Źródło: opracowanie własne.

Warto również rozważyć możliwość połączenia tras rowerowych z Gminą Górzno oraz innymi sąsiednimi gminami, co umożliwi łatwiejszy dostęp do Żelechowa dla rowerzystów z okolicznych miejscowości. Gmina Górzno planuje wybudowanie ścieżki rowerowej do granicy z Gminą Żelechów, co stwarza doskonałą okazję do rozszerzenia sieci tras rowerowych i połączenia obu gmin.

Budowa bezpiecznych ścieżek rowerowych w gminie, utworzenie tras rowerowych przebiegających przez ciekawe przyrodniczo-historyczne itp. miejsca. Gmina posiada duży potencjał w tym zakresie. Poprawa nawierzchni dróg w mieście, chodników i dbanie o ich utrzymanie"

Cytat wypowiedzi mieszkańca z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

Bardzo ważnym aspektem jest stałe zwiększenia dostępności sieci kanalizacyjnej i gazociągu na terenach wiejskich, a także prace modernizacyjne nad istniejącymi sieciami. Rozwój infrastruktury technicznej sprzyja dynamicznemu wzrostowi gospodarczemu oraz wpływa na wzrost atrakcyjności terenów przeznaczonych pod zabudowę, przyczyniając się do rozwoju lokalnego rynku i zwiększenia konkurencyjności gminy w regionie.

ROZWÓJ TERENÓW POD ZABUDOWĘ

W trakcie konsultacji społecznych wyraźnie podkreślana była potrzeba związana ze zwiększaniem dostępności terenów pod zabudowę mieszkaniową. Obecne dokumenty planistyczne, z uwagi na to, że całkowita powierzchnia użytkowa przeznaczona pod zabudowę mieszkaniową przewyższa aktualne zapotrzebowanie, nie wyznaczają nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową. W związku z powyższym, w celu zapobiegania nadmiernemu rozpraszaniu się budynków, należy uzupełniać tereny istniejącej zabudowy, aby zachować spójność przestrzenną.

Ponadto, obecnie dopuszcza się lokalizowanie usług wzdłuż dróg przebiegających przez zabudowę wsi, co sprzyja rozwojowi działalności gospodarczej, nie zakłócając przy tym charakteru wiejskiego obszaru. W celu wspierania rozwoju małych przedsiębiorstw, dozwolone jest również doposażenie w funkcje usługowe nieuciążliwe, tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową. Takie rozwiązanie pozwala na integrację funkcji mieszkaniowych z usługami, wspierając rozwój lokalnej gospodarki przy jednoczesnym minimalizowaniu wpływu na komfort życia mieszkańców.

Przekształcanie gruntów niskiej jakości w tereny przeznaczone pod zabudowę poprzez przeprowadzanie kompleksowych działań obejmujących zmianę przeznaczenia

w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, rekultywację i odpowiednie przygotowanie infrastrukturalne, pozwala na ich efektywne wykorzystanie zgodnie z potrzebami inwestycyjnymi. Grunty te jednak muszą znajdować się w obszarze przeznaczonym na rozwój zabudowy.

„Powiększenie w MPZP działek o charakterze inwestycyjno-produkcyjnym”

Cytat wypowiedzi mieszkańca z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

ZWIĘKSZANIE ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ GMINY

Gmina Żelechów może stanowić atrakcyjny obszar dla lokalizacji baz turystycznych i agroturystycznych, szczególnie wykorzystujących potencjał miejscowej bazy rolniczej, przestrzeni produkcyjnej oraz pobliskich terenów leśnych, co pozwoliłoby na połączenie tradycji rolniczych z walorami naturalnymi regionu. Należy dążyć do utworzenia szlaków turystycznych łączących zabytkowe miejsca znajdujące się na terenie Żelechowa oraz lokalne atrakcje przyrodnicze. Ich projektowanie powinno uwzględniać zapisy aktów planistycznych prawa miejscowego, zapewniających ład przestrzenny i ochronę walorów przyrodniczych. Dodatkowo, warto uwzględnić w działaniach promocyjnych aktywność Kół Gospodyń Wiejskich. W obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Żelechów, zostały wyznaczone obszary przewidziane do rozwoju funkcji letniskowej i turystycznej o charakterze agroturystyki oraz rekreacji, w miejscowości Piastów oraz w mieście Żelechów (okolice ul. Letnisko).

W 2019 roku Gmina Żelechów realizowała projekt we współpracy z MGOK pn. „Subiektywny spacerownik po Żelechowie”. „Spacerownik” to dwustronny plan Żelechowa, na którym zaznaczono i opisano najciekawsze obiekty w mieście. Mapa obejmowała miejsca szczególnie polecane do odwiedzenia w Żelechowie, w tym obiekty istniejące, lokalizacje tablic pamiątkowych dla już nieistniejących miejsc oraz obiektów, a także historyczne budynki, które na przestrzeni lat zmieniły swoje przeznaczenie. Zaznaczono również historyczne dzielnice Żelechowa, takie jak Księżyzna, Klamka, Ostrów czy Grabarka, a także granice getta żydowskiego, które istniało w czasie II wojny światowej. Celem mapy było zainteresowanie gości i mieszkańców Żelechowem, zachęcenie ich do aktywnego wypoczynku oraz poszerzania wiedzy o mieście i jego bogatej przeszłości. Biorąc pod uwagę wartość projektu oraz jego potencjał w zakresie

promocji dziedzictwa kulturowego, warto rozważyć przekształcenie „Spacerownika” w oznakowany szlak turystyczny. Taki szlak mógłby stać się spójną, interaktywną formą prezentacji historii, architektury i walorów naturalnych Żelechowa. W połączeniu z nowoczesnymi rozwiązaniami technologicznymi, szlak ten miałby potencjał do stania się unikalną trasą, która zachęcałaby turystów do wizyty w Żelechowie. Zaproponowany szlak turystyczny mógłby zostać wzbogacony o interaktywne elementy, takie jak kody QR, umieszczone w różnych punktach szlaku. Turyści, skanując kody, mogliby uzyskać dostęp do bogatej bazy multimedialnej, obejmującej między innymi:

- ✓ audioprzewodniki, które opowiadają historie związane z poszczególnymi miejscami w gminie;
- ✓ filmy wideo przedstawiające zabytki oraz wydarzenia historyczne związane z Żelechovem;
- ✓ wirtualne rekonstrukcje obiektów, które nie istnieją już w przestrzeni, pozwalające odwzorować dawny wygląd miasta i jego ważniejszych elementów.

Dzięki zastosowaniu takich technologii, umożliwiłoby to turystom głębsze zrozumienie historii oraz kultury Żelechowa, a także sprawiłoby, że wizyta w gminie stałaby się doświadczeniem bardziej angażującym i wartościowym dla różnych grup wiekowych. Projekt szlaku turystycznego mógłby także łączyć elementy turystyki kulturowej z turystyką przyrodniczą. Oprócz zwiedzania najważniejszych zabytków i miejsc historycznych, szlak mógłby być powiązany z innymi atrakcjami turystycznymi regionu. Integracja różnych form turystyki, takich jak turystyka kulturowa, przyrodnicza i agroturystyka, w ramach jednego szlaku turystycznego pozwoliłaby na stworzenie kompleksowej oferty, która mogłaby przyciągnąć szeroką grupę odbiorców – od miłośników historii, przez pasjonatów przyrody, po osoby szukające aktywnego wypoczynku.

„Zwiększenie liczby miejsc kulturalnych, ścieżki edukacyjne, wyeksponowanie zabytków (mykwa, cmentarz), organizacja Dni Żelechowa z ciekawymi ofertami, zapraszanie z zewnątrz osób do organizacji imprez masowych, pozyskanie sponsorów do organizacji imprez”

Cytat wypowiedzi mieszkańca z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNYCH

W kontekście kształtowania przestrzeni, należy podjąć działania, które koncentrują się na dbałości o zieleń i tworzeniu błękitno-zielonej infrastruktury, łączącej elementy naturalne z rozwiązaniami technologicznymi. Rośliny pełnią rolę naturalnych filtrów, stanowiących barierę dla spalin, hałasu, nadmiernego przegrzania i innych

niekorzystnych dla człowieka czynników występujących w obszarach zabudowanych. Drzewa, krzewy i tereny zielone przyczyniają się do retencji wody opadowej, zmniejszając ryzyko podtopień i wspierając naturalny obieg wody w ekosystemie. Gmina, jako podmiot odpowiedzialny za zarządzanie przestrzenią publiczną, aktywnie angażuje się w tworzenie i pielęgnację zieleni urządzonej, obejmującej parki, skwery, pasy zieleni przyulicznej oraz strefy rekreacyjne. Dzięki tym działaniom powstają estetyczne i funkcjonalne przestrzenie, sprzyjające rekreacji, integracji społecznej oraz poprawie zdrowia mieszkańców.

Poprzez świadome zarządzanie zielenią i wdrażanie błękitno-zielonej infrastruktury, gmina nie tylko podnosi walory estetyczne przestrzeni publicznych, ale także dba o zrównoważony rozwój i poprawę warunków życia mieszkańców, łącząc potrzeby środowiskowe z rozwojem urbanistycznym.

„Zdecydowanie należy zwiększyć ilość zieleni w mieście”

Cytat wypowiedzi mieszkańca z konsultacji społecznych do Strategii Rozwoju Gminy

STAN JAKOŚCIOWY WÓD

Diagnoza stanu wykazała, że stan monitorowanych wód powierzchniowych w Gminie Żelechów jest oceniany jako zły, co wpisuje się w niekorzystny bilans jakości wód w skali ogólnokrajowej. Problem ten ma związek z emisją zanieczyszczeń, takich jak ścieki przemysłowe i komunalne oraz intensyfikacja nawożenia pól rolnych. Skuteczność działań zmierzających do poprawy stanu wód zależy od współpracy zarówno na poziomie społecznym, jak i instytucjonalnym. W związku z tym, należy kontynuować programy szkoleniowe dla rolników z zakresu oddziaływania zanieczyszczeń związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz wpływie zanieczyszczeń pestycydami na wody. Ponadto należy promować i egzekwować zasady Dobrej Praktyki Rolniczej w zakresie nawożenia, składowania nawozów i kiszzonek. Aby zmniejszyć wpływ ścieków komunalnych na stan wód, należy prowadzić gminną ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, która to baza powinna być zasilana informacjami z kontroli dotyczącej odpowiedniej utylizacji ścieków komunalnych przez mieszkańców. Przedmiotem kontroli podlega również obowiązek posiadania umowy na realizację tych działań przez mieszkańców z przedsiębiorstwami do tego celu uprawnionymi.

Wykaz działań zmniejszających presję na wody powierzchniowe i podziemne został opublikowany w obowiązującej II aktualizacji Planu Gospodarki Wodami

na obszarach dorzeczy (II aPGW). Działania te powinny być kontynuowane oraz dostosowane do specyfiki Gminy Żelechów w celu poprawy jakości wód i ochrony środowiska naturalnego.

Dla wszystkich JCWP na terenie Gminy, których stan wód oceniono jako zły i zagrożony ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych, tj.

- RW20001925349 – Promnik,
- RW200017253249 – Korytka,
- RW20001925329 - Okrzejka od Owni do ujścia,

wyznaczono następujące działania:

- ✓ Realizacja działań wyszczególnionych w VI aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
- ✓ Weryfikacja programu ochrony środowiska w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do wody i powietrza, substancji będących czynnikami stwierdzonej presji chemicznej w wodzie oraz redukcji dopływu substancji priorytetowych ze zlewni do JCWP;
- ✓ Działania kontrolne przestrzegania przez rolników rozporządzenia z dnia 12 lutego 2020r. w sprawie przyjęcia „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu” zgodnie z art. 108 prawo wodne, tj.: 1) stosowania programu działań, 2) spełnienia obowiązku posiadania planu nawożenia azotem, 3) stosowania nawozów zgodnie z planem nawożenia azotem;
- ✓ Promocja działań wynikających ze zbioru zaleceń dobrych praktyk rolniczych dotyczących ograniczenia zanieczyszczenia związkami azotu i fosforu, w tym w szczególności działania ograniczające migrację biogenów wraz ze wpływem powierzchniowym oraz działania wynikające z Kodeksu doradczego dobrej praktyki rolniczej dotyczącej ograniczenia emisji amoniaku. Działania doradcze ukierunkowane są na: doradztwo technologiczne, pomoc rolnikom w ubieganiu się o przyznanie pomocy finansowej ze środków pochodzących z funduszy UE lub innych instytucji krajowych i zagranicznych. Działania edukacyjne dotyczące właściwego sposobu stosowania środków ochrony roślin (pestycydów).

Za realizację wyżej wymienionych działań, wpływających na poprawę stanu wód, odpowiedzialne są organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy, właściwe w sprawach programów ochrony środowiska. Dodatkowo, odpowiedzialność spoczywa na przedsiębiorstwie wodno-kanalizacyjnym w danej gminie w zakresie operacyjno-wykonawczym, wojewódzkich ośrodkach doradztwa rolniczego oraz Inspekcji Ochrony Środowiska.

Do działań realizowanych przez gminę należy dodać:

- Aktualizację programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP,
- Uporządkowanie i poprawę infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami,
- Analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami.

Dodatkowo, w 2020 roku opracowano „Podręcznik dobrych praktyk renaturyzacji wód powierzchniowych”, zlecony przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Podręcznik ten zawiera szczegółowy katalog działań renaturyzacyjnych, które mogą zostać zastosowane w odniesieniu do rzek, w celu poprawy jakości wód oraz przywrócenia ich równowagi ekologicznej.

PRZECIWDZIAŁANIE SKUTKOM SUSZY

W związku z tym, że Gmina Żelechów, zgodnie z Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS), znajduje się na terenie silnie zagrożonym suszą, kluczowe jest podejmowanie działań mających na celu poprawę zarządzania zasobami wodnymi. Jednym z najważniejszych kroków w tym kierunku jest zachęcanie mieszkańców do retencjonowania wody opadowej. Jest to praktyka polegająca na gromadzeniu wody deszczowej w specjalnych zbiornikach, która następnie może być wykorzystana do podlewania ogrodów, nawadniania pól, a nawet do celów sanitarnych. Tego typu rozwiązanie pozwala nie tylko zmniejszyć zużycie wody pitnej, ale także przyczynia się do zwiększenia lokalnej retencji wodnej, co ma pozytywny wpływ na mikroklimat. Ważnym elementem jest edukacja mieszkańców na temat korzyści płynących z retencjonowania wody opadowej, a także udostępnianie odpowiednich narzędzi i zasobów, które umożliwią łatwiejsze wdrożenie tych rozwiązań. Należy przeprowadzić szkolenia, warsztaty oraz kampanie informacyjne, które zwiększą świadomość na temat

konieczności gromadzenia wody deszczowej oraz metod jej efektywnego wykorzystania. Dodatkowo, władze gminy mogłyby rozważyć wprowadzenie programów wsparcia finansowego lub dopłat do zakupu zbiorników na wodę deszczową, aby zachęcić jak największą liczbę mieszkańców do wdrożenia tych proekologicznych rozwiązań. W przypadku kontynuacji Programu „Moja Woda” realizowanego przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, należy promować możliwość uzyskania dotacji na inwestycje związane ze zwiększaniem retencji na prywatnych posesjach przez osoby fizyczne.

Szczegółowe założenia rozwojowe w zakresie funkcjonalno-przestrzennym Gminy Żelechów zostały określone w rozdziałach 12. i 13. niniejszej Strategii. Opisano w nich strukturę użytkowania gruntów. Na stworzonym modelu funkcjonalno-przestrzennym uwzględniono kluczowe elementy zagospodarowania gminy. Dodatkowo, opracowany został model, który wskazuje kierunki rozwoju Gminy Żelechów poprzez planowane strategiczne inwestycje, określone na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu gminy.

8. ANALIZA PESTEL

Analiza PESTEL stanowi istotne narzędzie do pełnej oceny aktualnego stanu oraz trendów dominujących w otoczeniu jednostki samorządu terytorialnego. Nazwa pochodzi od pierwszych liter kluczowych elementów, które oznaczają uwarunkowania polityczne (ang. Political), ekonomiczne (ang. Economic), społeczne (ang. Social), technologiczne (ang. Technological), środowiskowe (ang. Enviromental), prawne (ang. Legal) i stanowi rozszerzenie klasycznej analizy PEST. Przeprowadzenie tej analizy służy identyfikacji zewnętrznych czynników wpływających na daną jednostkę i jest niezbędne dla podejmowania strategicznych decyzji oraz opracowywania planów długoterminowych przez samorządy.

Analiza PESTEL umożliwia identyfikację potencjalnych zagrożeń i szans płynących z otoczenia zewnętrznego, co z kolei wspiera tworzenie analizy SWOT. Skala oceny wpływu poszczególnych czynników, mieszcząca się w zakresie od 1 (najmniejszy wpływ) do 5 (największy wpływ), pozwala na zrozumienie ich istotności dla gminy oraz umożliwia wyznaczanie priorytetów.

W tabeli 3. poniżej przedstawiono czynniki z 6 sfer, które stanowią uwarunkowania zewnętrzne mogące wywierać wpływ na Gminę Żelechów.

Tabela 3. Analiza PESTEL.

SFERA POLITYCZNA	Ocena	SFERA GOSPODARCZA	Ocena	SFERA SPOŁECZNO- KULTUROWA	Ocena	SFERA TECHNOLOGICZNA	Ocena	SFERA ŚRODOWISKOWA	Ocena	SFERA PRAWNA	Ocena
Dystrybucja funduszy europejskich	5	Poziom wzrostu gospodarczego	5	Starzenie się społeczeństwa	5	Rozwój infrastruktury transportowej	5	Zmiany klimatu i klęski żywiołowe	5	Rozporządzenia UE wpływające na politykę krajów członkowskich	5
Niestabilna sytuacja geopolityczna wojna na Ukrainie	5	Kryzys energetyczny	5	Wzrost przewidywanej długości życia	5	Rozwój AI	5	Ograniczanie niskiej emisji	5	Brak globalnej spójności w programach priorytetowych	5
Współpraca międzynarodowa	5	Odbicie wzrostu PKB	5	Niski wskaźnik dzietności	5	Rozwój i modernizacja infrastruktury teleinformatycznej	5	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych	5		
Wolność słowa	5	Spadek inflacji	5	Rosnąca tendencja konsumpcyjna	5			Przeciwdziałanie marnowaniu żywność	4	Struktura władzy sądowniczej i ochrona prawa jednostki	5
Wzrost dezinformacji	5	Krajowy Plan Odbudowy	5	Dostęp do opieki medycznej	5			Rozwój OZE	5		
Napływ uchodźców z Ukrainy	5	Wysoki poziom stawek podatkowych	5	Poziom edukacji ogółem	5	Wsparcie rozwoju odnawialnych źródeł energii	5	Edukacja ekologiczna i poziom świadomości ekologicznej	5	Ustrój państwa zorientowany na trójpodział władzy	5
		Wysokość wynagrodzeń	5	Poziom przestępczości	5						
Pandemia COVID-19	5	Atrakcyjność inwestycyjna	5	Emigracja wykwalifikowanych pracowników	5	Poziom automatyzacji i zanik niektórych zawodów	5	Recykling	5	Jasność przejrzystość przepisów prawnych	5
		Lokalizacja geograficzna	5	Wpływ mediów	5			Zmiany klimatu i klęski żywiołowe	5		
Efektywność administracji publicznej	4	Spadek stopy bezrobocia rejestrowanego	5	Wzrost zaangażowania obywateli w życiu społecznym, publicznym i politycznym	5	Nakłady na badania i rozwój	5	Poziom hałasu	5	Zmiany prawne, które narzucają samorządom nadmierne obciążenia finansowe i proceduralne	5
Nowoczesne planowanie rozwoju lokalnego	4	Sankcje Unii Europejskiej i Polski nałożone na Rosję	5	Etyka w biznesie	5	Rozwój Internetu	5	Ograniczona ilość zasobów naturalnych	5		
Efektywne zarządzanie kryzysowe	4			Dystrybucja wsparcia socjalnego	5						
		Mobilność pracownicza	5								

Strategia Rozwoju Gminy Żelechów na lata 2024-2034

SFERA POLITYCZNA	Ocena	SFERA GOSPODARCZA	Ocena	SFERA SPOŁECZNO- KULTUROWA	Ocena	SFERA TECHNOLOGICZNA	Ocena	SFERA ŚRODOWISKOWA	Ocena	SFERA PRAWNA	Ocena
Konsensus władz lokalnych i regionalnych	4	Poziom dochodu rozporządzalnego	4	Sposoby spędzania wolnego czasu	5	Szybkość przemian technologicznych	5	Wdrożenie energetyki jądrowej	5	Działalność lobbingowa	5
				Tożsamość lokalna	5						
Marginalizacja małych ośrodków	4	Rosnąca skłonność do oszczędzania	4	Organizacja imprez lokalnych	5	Rozwój innowacji	4	Rozwój terenów zielonych	5	Wskaźnik zmienności prawa	5
		Inwestycje w infrastrukturę samorządową	4	Równouprawnienie społeczne	5						
Docenianie znaczenia gmin wiejskich	3	Bezpieczny kredyt 2%	4	Wzrost mobilności młodych osób, w tym też wysokiej klasy specjalistów	5	Koncentracja wsparcia rozwoju inteligentnych rozwiązań	4	Opieranie gospodarki na konwencjonalnych źródłach energii	4	Poziom biurokracji	5
Frekwencja wyborcza	3			Skłonność do tworzenia partnerstw pomiędzy instytucjami- organizacjami jednostkami w znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym	4						
Wzrost niepokoju społecznych	3	Niepewność cen surowców	4	Przemiany społeczno-kulturowe	4	Ewolucja mediów społecznościowych	4	Przeciwdziałanie marnowaniu żywności	4	Ratyfikowane umowy międzynarodowe	5
		Koszty pracy	4	Poziom aspiracji ludzkich	4						
Wzrost wydatków zbrojeniowych	3	Rozwój turystyki	3	Napływ ludności z Europy Wschodniej	4	Rozwój przemysłu 4.0	3	Rozrastanie się miast	4	Stabilność regulacji prawnych	5
		Stabilność sektora bankowego	3								
Konflikt na bliskim wschodzie	3	Procesy globalizacyjne	2	Wzrost liczby rozwodów	3	Adaptacyjność przedsiębiorstw do nowych warunków	3	Rolnictwo ekologiczne	4	Ewolucja prawa karnego	4
		Poziom bezpośrednich inwestycji zagranicznych	2	Moda na zdrowy styl życia	3			Realizacja polityki ekologicznej	4	Bezpłatna pomoc prawna	3
Poziom samostanowienia samorządów	2	Kursy walut	2	Spadek liczby zawieranych małżeństw	1	Elektromobilność	3				

9. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT to powszechnie wykorzystywane narzędzie do diagnozy strategicznej w jednostkach administracji publicznej. Pozwala ona porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie.

Tabela 4. Analiza SWOT dla Gminy Żelechów.

Mocne strony	Słabe strony
✓ Korzystna struktura demograficzna (większa liczba osób w wieku przedprodukcyjnym niż w grupie poprodukcyjnej); ✓ Bliskość do większych miast jak Warszawa, Lublin, Łuków, Puławy oraz trasy S17; ✓ Gmina Żelechów wyróżnia się wśród okolicznych gmin wiejskich jako jednostka administracyjna, która łączy atuty ośrodka miejskiego z walorami terenów wiejskich; ✓ Bogata historia i unikalne zabytki; ✓ Silna tożsamość mieszkańców; ✓ Dostępność placówek podstawowej opieki medycznej oraz do placówek rehabilitacyjnych i poradni psychologicznych na terenie gminy; ✓ Dobrze rozwinięty system oświatowy na obszarze gminy; ✓ Szeroka oferta zajęć MGOK; ✓ Potencjał do rozwoju turystyki i rekreacji ze względu na posiadane zasoby kulturowe i przyrodnicze; ✓ Duży odsetek dróg o utwardzonej nawierzchni;	✗ Ograniczone możliwości na rynku pracy; ✗ Ujemne saldo migracji; ✗ Spadek liczby osób w wieku produkcyjnym; ✗ Niewystarczająca ilość infrastruktury rowerowej i pieszej; ✗ Przebieg drogi wojewódzkiej przez centralną część miasta; ✗ Brak obwodnicy; ✗ Zły stan techniczny dróg; ✗ Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura (kanalizacja, gaz, sieć Internet) na terenach wiejskich; ✗ Niski poziom zalesienia; ✗ Brak obszarowych form ochrony przyrody; ✗ Zły stan wód powierzchniowych; ✗ Mała ilość dostępnych terenów inwestycyjnych, charakteryzujących się brakiem rozdrobnieniem;

Mocne strony	Słabe strony
✓ Aktywna działalność organizacji pozarządowych; ✓ Dobra polityka finansowa; ✓ Ochrona i konserwacja zasobów dziedzictwa kulturowego; ✓ Wysoki stopień zwodociągowania; ✓ Wysoki stopień skanalizowania i gazyfikacji na terenie Miasta Żelechów; ✓ Zmodernizowana oczyszczalnia ścieków; ✓ Rozwinięta sieć handlowa – dobry dostęp i zakres usług; ✓ Pełne pokrycie terenu gminy MPZP; ✓ Stałe poszerzanie księgozbioru bibliotek; ✓ Zmniejszająca się liczba osób bezrobotnych i osób długotrwale bezrobotnych; ✓ Wzrastająca liczba mieszkań; ✓ Stan wód podziemnych oceniony jako dobry; ✓ Dobrze wyposażone i prężnie działające jednostki OSP.	✗ Niewystarczająca ilość miejsc parkingowych; ✗ Problem alkoholizmu wśród części mieszkańców; ✗ Przekroczenia stężeń substancji wpływające na złą jakość powietrza; ✗ Duża ilość urządzeń grzewczych niespełniająca norm emisyjnych; ✗ Występujący problem bezdomności zwierząt; ✗ Niewykorzystany potencjał turystyczny; ✗ Brak wystarczających środków własnych do realizacji dużych inwestycji (konieczność pozyskiwania środków z dofinansowań); ✗ Obszar Gminy zagrożony ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, tj. susza, powódzie; ✗ Niewystarczający poziom zaangażowania mieszkańców w życie społeczne.
Szanse	Zagrożenia
• Bliskość stolicy kraju i dużych ośrodków miejskich; • Współpraca z gminami w ramach transportu publicznego; • Pozyskiwanie środków na rozwój lokalny; • Zwiększona ilość programów dotacyjnych dla mieszkańców na działania związane z wymianą starych urządzeń grzewczych, zbiorników bezodpływowych, usuwania wyrobów zawierających azbest; • Inwestycje w odnawialne źródła energii;	! Brak środków zewnętrznych na dotacje dla samorządów; ! Brak współpracy pomiędzy samorządami na różnych szczeblach; ! Niestabilna sytuacja geopolityczna związana z wojną na Ukrainie; ! Ryzyko wystąpienia niebezpiecznych zjawisk pogodowych/klimatycznych; ! Słaba jakość infrastruktury pieszej, rowerowej i wzrost występowania niebezpiecznych incydentów drogowych; ! Zmiany prawne, które narzucają samorządom nadmierne obciążenia

Mocne strony	Słabe strony
• Popularyzacja rolnictwa ekologicznego; • Wzrost edukacji ekologicznej i poziomu świadomości ekologicznej; • Współpraca z innymi samorządami; • Dobre warunki do rozwoju rolnictwa i turystyki; • Pozyskanie terenów pod inwestycje; • Rozwój infrastruktury transportowej, rowerowej i pieszej; • Budowa obwodnicy; • Potencjał do bycia ponadlokalnym centrum; • Nowi przedsiębiorcy na terenie Gminy.	finansowe i proceduralne; ! Budowa mostu w Maciejowicach; ! Pogłębiający się problem uzależnień; ! Zwiększający się stopień bezrobocia; ! Wyludnianie się Gminy i starzenie się społeczeństwa; ! Pogarszający się stan środowiska; ! Niski poziom społecznej mobilizacji na rzecz zmian; ! Stagnacja przedsiębiorczości.

Po przeprowadzeniu analizy mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń, należy przystąpić do wyboru odpowiedniej strategii, uwzględniając kombinację tych czynników. W przypadku Gminy Żelechów, analiza wykazała przewagę mocnych stron wewnętrznych oraz szans w otoczeniu. Taka kombinacja sugeruje przyjęcie **strategii tzw. konkurencyjnej**, której celem jest wykorzystanie **silnych stron** (wewnętrznych zasobów gminy) do maksymalnego czerpania korzyści z **szans płynących z otoczenia**. Kluczowym aspektem tej strategii jest aktywne działanie nastawione na rozwój i ekspansję, przy jednoczesnym wzmacnianiu przewag konkurencyjnych gminy.

Strategia konkurencyjna dla Gminy Żelechów będzie polegała na wychwytywaniu wszelkich sposobności wykorzystania swoich atutów, koncentrowaniu posiadanych zasobów oraz wzmacnianiu pozycji Gminy na rynku. Do kluczowych działań w ramach tej strategii można zaliczyć intensyfikację działań promujących gminę jako atrakcyjne miejsce do życia i inwestowania, rozwijanie infrastruktury wspierającej lokalny biznes oraz przyciąganie nowych inwestorów i mieszkańców. Ponadto, istotne będzie zwiększenie zaangażowania w projekty zewnętrzne oraz poszukiwanie dodatkowych źródeł finansowania, które umożliwią realizację ambitnych planów rozwojowych. Dzięki temu Gmina Żelechów będzie mogła skutecznie wykorzystać swoje mocne strony i szanse, tworząc dynamicznie rozwijającą się wspólnotę lokalną.

Działania w ramach strategii konkurencyjnej dla Gminy Żelechów:

1. Rozbudowa infrastruktury usługowo-handlowej:

- Budowa lub modernizacja miejsc handlu, np. targowisk, punktów usługowych.
- Wsparcie lokalnych przedsiębiorców w rozwijaniu oferty handlowo-usługowej.

2. Promocja Gminy jako centrum ponadlokalnego:

- Organizowanie wydarzeń handlowych i kulturalnych, które przyciągną mieszkańców sąsiednich gmin i turystów.
- Kampanie promocyjne, podkreślające rolę Żelechowa jako lokalnego lidera w usługach i handlu.

3. Poprawa dostępności komunikacyjnej:

- Dążenie do rozbudowy i modernizacji dróg łączących Żelechów z okolicznymi gminami.
- Usprawnienie transportu publicznego, aby mieszkańcy wsi mieli łatwy dostęp do usług publicznych poza miejscem swojego zamieszkania;

4. Rozwój sektora usług publicznych

- Inwestowanie w szkolnictwo, opiekę zdrowotną i usługi administracyjne.

5. Zwiększenie atrakcyjności dla mieszkańców:

- Lepsza oferta handlowo-usługowa wpłynie pozytywnie na jakość życia mieszkańców, zmniejszając odpływ ludności do większych miast.

6. Rozwój turystyki i kultury:

- Promowanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego regionu.
- Tworzenie szlaków turystycznych, organizowanie wydarzeń lokalnych.

7. Przyciąganie inwestorów:

- Preferencyjne warunki inwestycyjne.
- Dostępność atrakcyjnych terenów inwestycyjnych.

10. MISJA I WIZJA GMINY ŻELECHÓW

Strategia Rozwoju Gminy Żelechów na lata 2024-2034 jest dokumentem, w którym przeprowadzono aktualną analizę sytuacji społeczno-gospodarczej oraz przestrzennej. Wskazano mocne strony samorządu, jednocześnie zwracając uwagę na obszary wymagające poprawy. Proces tworzenia i realizacji Strategii podkreśla konieczność jednoznacznego określenia misji i wizji, które stanowią kluczowe elementy dokumentu, wyznaczające najważniejsze kierunki rozwoju gminy. Misja to syntetyczna deklaracja oddająca podstawowe intencje władz samorządowych dotyczące rozwoju Gminy Żelechów oraz stanowiąca fundament dla wszystkich celów strategicznych. Misja wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera odpowiedzi na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Co jest naszym priorytetem?

Misja Gminy Żelechów brzmi:

Wspólnota samorządowa, aspirująca do roli lokalnego lidera, aktywnie promująca swoje dziedzictwo kulturowe i kształtująca spójną strukturę przestrzenną, tworząc przyjazne i bezpieczne miejsce do życia. Równocześnie dbająca o środowisko przyrodnicze, kierująca się zasadami zrównoważonego rozwoju i otwartością na innowacyjne działania.

Z kolei wizja to obraz przyszłości, którą władze samorządowe chcą wykreować konsekwentną realizacją zapisów Strategii. Stanowi wyraz aspiracji społecznych i efekt wykorzystania szans rozwojowych przy jednoczesnej eliminacji problemów i zagrożeń. Wizja wynika z określonej misji i przedstawia pożądany stan gminy na koniec założonego horyzontu czasowego Strategii.

Wizja Gminy Żelechów jest następująca:

Gmina Żelechów wykorzystuje swój potencjał lokalizacyjny i staje się ponadlokalnym centrum usługowo-handlowym. Dzięki bogatemu dziedzictwu kulturowemu, zarówno materialnemu jak i niematerialnemu oraz posiadanym walorom przyrodniczo-krajobrazowym, generuje ruch turystyczny i zainteresowanie nowych inwestorów. Zapewnia zwiększone poczucie komfortu i bezpieczeństwa wśród mieszkańców, zarówno w obszarze społeczno-gospodarczym, jak i infrastrukturalnym.

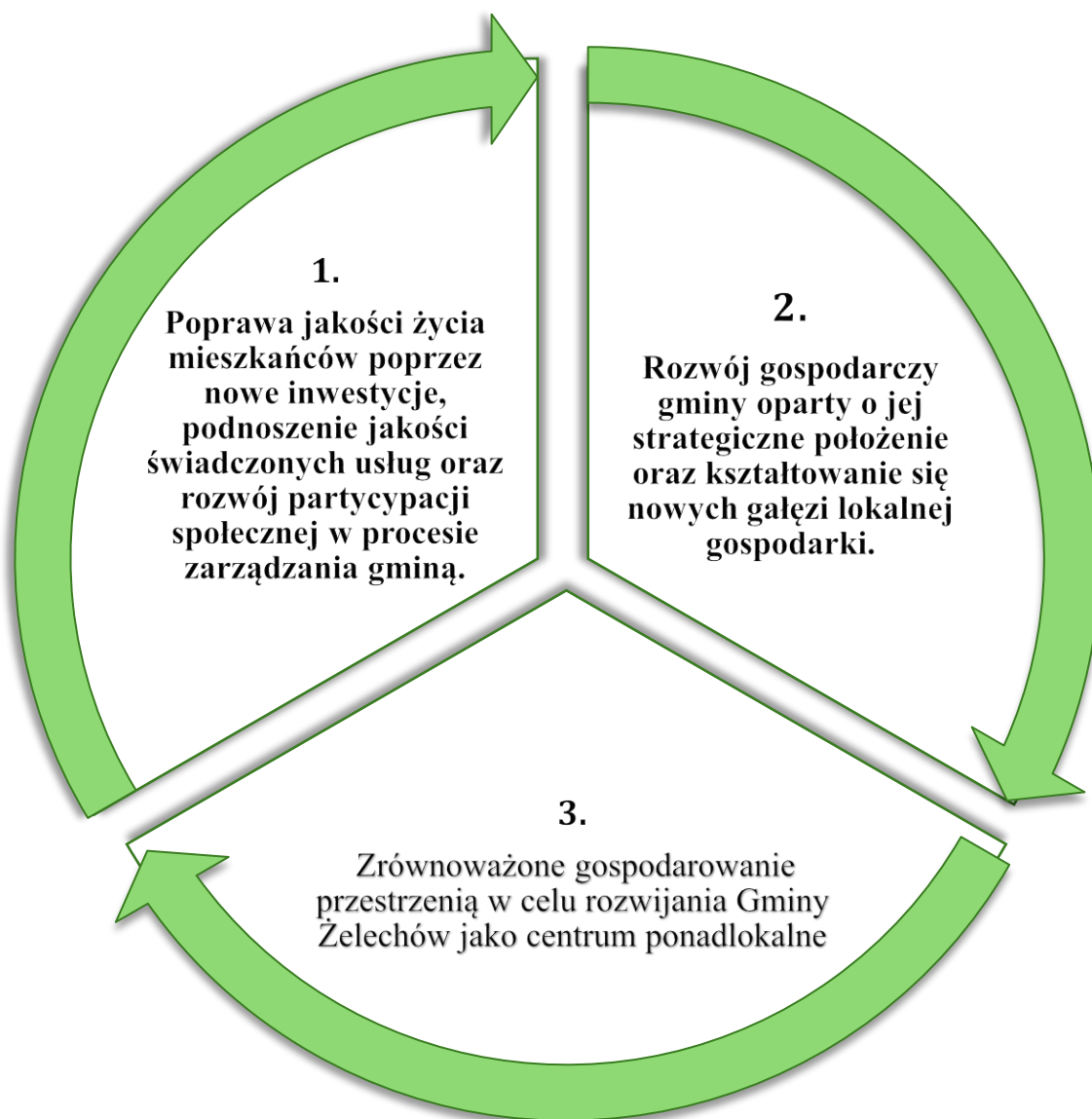

Gmina posiada uporządkowaną strukturę przestrzenną, uwzględniającą przestrzeń pod nową zabudowę inwestycyjną i mieszkaniową. Stawiając na dynamiczny rozwój, zapewnia różnorodną ofertę edukacyjną, dzięki czemu każdy ma możliwość rozwijania swoich talentów i realizowania zawodowych ambicji.

11. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Żelechów, tj. oceny sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a następnie chcąc dążyć do osiągnięcia stanu gminy, przedstawionego w wizji rozwoju, określono 3 cele strategiczne:

Cele strategiczne Gminy Żelechów przedstawiają ramy rozwojowe w obszarach społecznym, gospodarczym i przestrzennym, które bezpośrednio na siebie oddziałują i przenikają. Podstawą do podejmowania decyzji w obszarze gospodarczym lub społecznym, powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego.

Działania podejmowane w zakresie infrastruktury technicznej, będą miały wpływ na obszar społeczny, gospodarczy i stan środowiska naturalnego. Cele osiągnięte w ramach obszaru społecznego i gospodarczego wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz wzrost atrakcyjności przestrzeni gminy. Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, których treść przedstawiono poniżej. Przedstawienie celów nie zostało sporządzone w sposób hierarchiczny, co oznacza, że każdy należy traktować równorzędnie z pozostałymi. Wspólna realizacja zadań określonych celami rozwoju pozwoli na pełne wdrożenie zapisów dokumentu strategicznego.

Tabela 5. Cele strategiczne i operacyjne Gminy Żelechów.

Cel strategiczny 1. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez nowe inwestycje, podnoszenie jakości świadczonych usług oraz rozwój partycypacji społecznej w procesie zarządzania gminą.	
CELE OPERACYJNE	
1.1	Zwiększenie atrakcyjności gminy
1.2	Podwyższenie jakości oświaty i opieki nad dziećmi
1.3	Przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego
1.4	Poprawa dostępności do usług ochrony zdrowia
1.5	Rozwój kultury fizycznej i sportu
1.6	Zwiększanie promocji wraz z upowszechnianiem wiedzy o historii Gminy Żelechów
1.7	Wzmacnianie tożsamości lokalnej
1.8	Zwiększanie potencjału gminy do rangi ponadlokalnej
1.9	Zwiększenie bezpieczeństwa na terenie gminy
1.10	Poprawa sieciowej infrastruktury technicznej
Cel strategiczny 2. Rozwój gospodarczy gminy oparty o jej strategiczne położenie oraz kształtowanie się nowych gałęzi lokalnej gospodarki.	
CELE OPERACYJNE	
2.1	Pozyskiwanie nowych terenów inwestycyjnych
2.2	Promocja gospodarcza gminy
2.3	Współpraca z działającymi na terenie gminy przedsiębiorstwami
2.4	Stabilna polityka budżetowa i podatkowa samorządu
2.5	Promocja postawy przedsiębiorczej i pomoc osobom bezrobotnym

Cel strategiczny 3. Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią w celu rozwijania Gminy Żelechów jako centrum ponadlokalne.**CELE OPERACYJNE**

- 3.1** Uporządkowanie i aktualizacja dokumentów dotyczących polityki przestrzennej
- 3.2** Reprezentacyjne ponadlokalne centrum w Żelechowie (Miasto Żelechów ponadlokalnym liderem w regionie)
- 3.3** Dążenie do tworzenia jasnego i spójnego układu przestrzennego gminy
- 3.4** Podnoszenie spójności i jakości układu komunikacyjnego
- 3.5** Wykorzystanie instrumentów wsparcia dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej
- 3.6** Dbłość o środowisko i rozwój terenów zielonych
- 3.7** Wykorzystywanie i podkreślanie posiadanych walorów przyrodniczo-krajobrazowo-kulturowych
- 3.8** Ochrona i odnowa zabytkowej infrastruktury dziedzictwa kulturowego.

11.1. Cel Strategiczny 1 - Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez podnoszenie jakości świadczonych usług, nowe inwestycje oraz rozwój partycypacji społecznej w procesie zarządzania gminą.

Tabela 6. Cel Strategiczny 1. - kierunki działań wraz ze wskaźnikami.

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
1.1. Zwiększenie atrakcyjności gminy	• Udoskonalenie komunikacji z mieszkańcami i potencjalnymi interesariuszami, • Kreowanie przestrzeni publicznej przyjaznej mieszkańcom w różnym wieku, • Zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca pracy, nauki i wypoczynku, • Monitorowanie zapotrzebowania lokalnego rynku pracy i preferowanych kierunków kształcenia zawodowego, • Otwarcie instytucji publicznych na inicjatywy społeczne, • Kampanie informacyjne na temat planowanych działań oraz promocja treści dokumentów strategicznych,	⇒ Zwiększona partycypacja mieszkańców w procesie decyzyjnym działań UM, ⇒ Spadek migracji ludzi młodych z terenu gminy, ⇒ Powstanie miejsc do spędzania wolnego czasu, ⇒ Poprawa dostępności do usług świadczonych przez UM, ⇒ Powstawanie nowych przedsiębiorstw i miejsc pracy, ⇒ Zwiększona ilość kampanii i informacji o planowanych inwestycjach, ⇒ Zwiększona ilość wydarzeń kulturalnych,	– liczba komunikatów publikowanych na stronie Urzędu Gminy i/lub w portalach społecznościowych (szt.), – liczba biuletynów (szt.) – liczba osób bezrobotnych (os.), – saldo migracji (os.), – liczba nowych przedsiębiorstw (szt.), – liczba konsultacji społecznych (szt.), – liczba nowych inicjatyw obywatelskich (szt.), – kwota udzielonych ulg dla przedsiębiorców (zł), – kwota przeznaczona na modernizację i budowę placów zabaw (zł),

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	- Prowadzenie konsultacji społecznych w zakresie planowania działań i inwestycji, - Promowanie Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030, - Promowanie samozatrudnienia, stworzenie systemu zachęt i ulg dla potencjalnych inwestorów tworzących miejsca pracy, - Modernizacja i budowa nowych placów zabaw na terenie Gminy Żelechów, - Doposażanie jednostek OSP,	⇒ Dobrze wyposażone z bezpieczniejszą infrastrukturą place zabaw.	
1.2. Podwyższenie jakości oświaty i opieki nad dziećmi	- Modernizacja i doposażenie budynków oświaty, - Zapewnienie opieki dla dzieci we wszystkich grupach wiekowych, - Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy, - Podniesienie efektywności nauczania, - Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych, - Zapewnienie bezpieczeństwa w placówkach oświatowych,	⇒ Utworzenie placówki opieki dla dzieci do lat 3, ⇒ Modernizacja i kontrola techniczna budynków szkolnych i terenów wokół szkół, ⇒ Doposażenie placówek oświatowych w sprzęt umożliwiający prowadzenie zajęć z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, ⇒ Wsparcie dla nauczycieli w zakresie podnoszenia kwalifikacji,	– liczba żłobków na terenie gminy (szt.), – liczba zmodernizowanych pomieszczeń szkolnych (szt.), – kwota przeznaczona na doposażenie szkół (zł), – liczba nauczycieli w szkołach (os.), – udział nauczycieli objętych systemem doskonalenia (%), – wzrost średnich wyników egzaminów ósmoklasisty (pkt.), – wzrost średnich wyników egzaminów maturalnych (pkt.),

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	• Otwarcie instytucji publicznych na inicjatywy społeczne, • Rozwój programów edukacyjnych i wychowawczych, • Współpraca z rodzicami i społecznością lokalną, • Ewaluacja i monitorowanie jakości edukacji.	⇒ Poprawa wyników egzaminów, ⇒ Poprawa jakości kształcenia, ⇒ Prowadzenie programu stypendialnego dla najzdolniejszych uczniów, ⇒ Zapewnienie dzieciom i młodzieży możliwości na spędzanie wolnego czasu. ⇒ Dostosowanie placówek oświatowych do panujących trendów demograficznych	– kwota przeznaczona na stypendia naukowe (zł), – liczba oferowanych zajęć pozalekcyjnych (szt.). – liczba osób w wieku szkolnym i wczesnoszkolnym (os.),
1.3. Przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego	• Inicjatywy aktywizacji osób starszych, • Aktywne uczestnictwo w dofinansowujących Programach socjalnych, • Realizacja polityki krajowej nastawionej na wsparcie rodzin, osób starszych i niesamodzielných, • Przeciwdziałanie bezrobociu, • Rozwiązywanie problemów społecznych, • Organizacja programów aktywizacji zawodowej i społecznej osób dotkniętych	⇒ Organizacja zajęć artystycznych, sportowych, obsługi komputera oraz wyjazdów integracyjnych, ⇒ Pozyskiwanie środków z Programów krajowych i europejskich skierowanych do JST w celu udzielania pomocy społecznej, ⇒ Zwiększanie liczby personelu oraz organizacja szkoleń doskonalących dla pracowników MGOPS, ⇒ Obniżenie poziomu bezrobocia, ⇒ Kontynuacja zajęć dla osób objętych programem przeciwdziałania uzależnieniom,	– ilość udzielonych zasiłków stałych i celowych dla osób starszych, niezaradnych życiowo (os.), – ilość udzielonych świadczeń rodzinnych (os.), – ilość osób objętych programem przeciwdziałaniu uzależnieniom (os.), – ilość programów wdrażanych w ramach rozwiązywania problemów społecznych (szt.), – ilość zorganizowanych kursów, warsztatów i staży we współpracy z PUP w Garwolinie (szt.),

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, - Skuteczne przeciwdziałanie problemom uzależnień, alkoholizmowi i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo, - Wparcie w rozwój i doskonalenie umiejętności pracowników MGOPS.	⇒ Zmniejszenie przypadków przemocy, uzależnień, alkoholizmu oraz innych zachowań patologicznych w społeczności, a także eliminacja ich negatywnego wpływu na jednostki i rodzinę	- kwota udzielonego wsparcia dla przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy (zł.), - stopa bezrobocia (%), - liczba osób zarejestrowanych w PUP w Garwolinie (os.), - liczba powstających nowych miejsc pracy (szt.), - ilość interwencji służb porządkowych (szt.), - ilość dzieci objęta dożywianiem (os.), - monitoring gospodarstw domowych w skali zadłużenia z tytułu podstawowych opłat (woda, ścieki, odpady i podatek od nieruchomości) (zł), - Liczba zadłużonych gospodarstw domowych (szt.)
1.4. Poprawa dostępności do usług ochrony zdrowia	- Poprawa zdrowia mieszkańców, - Zapewnienie łatwiejszego dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej, - Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat jakości powietrza i jego wpływu na zdrowie człowieka,	⇒ Umożliwienie mieszkańcom Żelechowa łatwiejszego dostępu do usług medycznych, ⇒ Poprawa jakości opieki zdrowotnej w regionie, ⇒ Zwiększenie świadomości zdrowotnej w społeczności, ⇒ Rozszerzenie usług medycznych,	- liczba placówek medycznych (szt.) - reorganizacja komunikacji poza Gminę (TAK/NIE), - liczba dostępnych lekarzy specjalistów (os.), - spadek wskaźników zanieczyszczeń powietrza PM 2,5, PM 10, B(a)P, NO_x

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	Promowanie zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej wśród mieszkańców,	⇒ Skrócenie czasu oczekiwania na wizytę konsultacyjną, badanie lekarskie, ⇒ Prowadzenie kampanii edukacyjnych wpływających na redukcję zanieczyszczeń pochodzących ze spalanych odpadów komunalnych oraz niewłaściwej jakości paliw ⇒ Prowadzenie kampanii edukacyjnych, badań profilaktycznych ukierunkowanych do konkretnych grup wiekowych, promujących zdrowy styl życia	– liczba przeprowadzonych akcji i kampanii w zakresie poprawy zdrowia i profilaktyki (szt.),
1.5. Rozwój kultury fizycznej i sportu	- Modernizacja istniejącej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, - Rozbudowa infrastruktury sportowej, - Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego o charakterze sportowo- rekreacyjnym, a w konsekwencji podniesienie jakości życia mieszkańców, dzięki poprawie kondycji psychofizycznej, - Promowanie postaw dbałości o zdrowie człowieka i jego	⇒ Zwiększenie ilości obiektów sportowych, ⇒ Zwiększenie różnorodności oferowanych zajęć w Hali Sportowej, ⇒ Poprawa infrastruktury sportowej w placówkach oświatowych, ⇒ Zwiększenie ilości terenów przeznaczonych na cele rekreacyjno-sportowych we wszystkich sołectwach, ⇒ Ukształtowanie nawyku podejmowania aktywności	– liczba obiektów sportowych (szt.) – oferta zajęć sportowo – rekreacyjnych (szt.), – kwota przeznaczona na zmodernizowanie obiektów sportowo-rekreacyjnych (zł), – długość dróg rowerowych (km), – liczba akcji i kampanii promujących aktywnych styl życia (szt.) – kwota przeznaczona na budowę nowych obiektów rekreacyjno-sportowych (zł)

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	prawidłowy rozwój psychofizyczny, - Wspieranie turystyki rowerowej poprzez wyznaczanie szlaków rowerowych. - Budowanie relacji międzyludzkich, a w konsekwencji kapitału społecznego i wzmacnianie tożsamości lokalnej.	fizycznej oraz podnoszenie sprawności fizycznej wśród dzieci i dorosłych, ⇒ Zwiększenie poziomu aktywności sportowo-rekreacyjnej mieszkańców w ramach przeciwdziałania chorobom cywilizacyjnym,	
1.6. Zwiększanie promocji wraz z upowszechnianiem wiedzy o historii Gminy Żelechów	- Tworzenie infrastruktury zachęcającej do kreatywnego i aktywnego spędzania wolnego czasu w Żelechowie, - Zwiększenie liczby wydarzeń kulturalnych dla każdej grupy wiekowej, - Wspieranie i promowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego, - Organizacja imprez kulturalno-rozrywkowych dla mieszkańców, - Ochrona dziedzictwa kulturowego, - Wspieranie inicjatyw promujących turystykę, - Dbłość o obiekty dziedzictwa kulturowego i historycznego,	⇒ Kontynuacja organizacji wydarzeń w instytucjach publicznych MGOK, Izbie Pamięci, Bibliotece Publicznej, ⇒ Kontynuacja wydarzeń cieszących się największą popularnością wśród społeczeństwa, takich jak „Kino plenerowe” dostosowując repertuar do różnych grup wiekowych. ⇒ Rozwijanie potencjału i kapitału istniejącej instytucji kultury – MGOK Żelechów, ⇒ Dofinansowywanie sprzętu oraz rozwoju wszystkich aktywności kulturalno-artystycznych działających w MGOK,	– liczba wydarzeń kulturalnych (szt.), – liczba wydarzeń organizowanych w instytucjach kulturalnych (szt.), – liczba imprez plenerowych mających na celu promocję kultury i tradycji regionu (szt.), – kwota przeznaczona na rozwój działalności artystyczno-kulturalnych (zł) – oznakowanie miejsc ważnych turystycznie (TAK/NIE), – ilość kampanii promocyjnych wydarzeń kulturalnych organizowanych w Gminie (szt.), – ilość uczestników wydarzeń kulturalnych (os.),

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	• Odkrywanie historii gminy w ramach prowadzonych prac archeologicznych i konserwatorskich, • Zwiększona dostępność powierzchni do działalności kulturalno-artystycznej • Zapewnienie wsparcia wszystkim formom działalności artystyczno-kulturalnej,	⇒ Zwiększanie świadomości mieszkańców i odwiedzających na temat lokalnej historii, ⇒ Współpraca z lokalnymi stowarzyszeniami w celu rozszerzenia oferty turystycznej, ⇒ Rozbudowa lub budowa budynku MGOK.	– kwota przeznaczona na modernizację i rozbudowę budynku MGOK w Żelechowie (zł). – Prowadzenie zaktualizowanej Gminnej Ewidencji Zabytków oraz Programu Opieki nad Zabytkami (TAK/NIE),
1.7. Wzmacnianie tożsamości lokalnej	• Współpraca UM z organizacjami pozarządowymi, w tym z Kołami Gospodyń Wiejskich, • Współpraca Kół Gospodyń Wiejskich między sołectwami, • Rozwój i modernizacja Izby Pamięci Ziemi Żelechowskiej, • Współpraca z jednostkami pomocniczymi gminy, • Budowanie postawy patriotycznej w odniesieniu do Żelechowa jako małej ojczyzny,	⇒ Efektywna organizacja wydarzeń na terenie Gminy, ⇒ Promocja lokalnego dziedzictwa i kultury wśród mieszkańców i odwiedzających, ⇒ Wzmocnienie więzi lokalnych i zbudowanie społeczności lokalnej.	– Ilość wydarzeń powstałych we współpracy z Kołami Gospodyń Wiejskich oraz innymi organizacjami pozarządowymi (szt.) – Kwota przeznaczona na rozwój i modernizacja Gminnej Izby Pamięci Ziemi Żelechowskiej (zł.), – Saldo migracji (%) – Ilość przeprowadzonych prac konserwatorskich (szt.)

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
1.8. Zwiększanie potencjału gminy do rangi ponadlokalnej	• Rozwój infrastruktury transportowej, w tym budowa obwodnicy i poprawa dróg dojazdowych, • Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i przyciąganie inwestycji zewnętrznych. • Rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej, w tym obiektów kulturalnych i sportowych. • Zwiększenie dostępności do usług publicznych i edukacyjnych, • Promowanie gminy na zewnątrz poprzez marketing terytorialny i organizację wydarzeń ponadlokalnych, • Współpraca z sąsiednimi gminami oraz regionami w celu realizacji wspólnych projektów, • Rozwój turystyki poprzez wykorzystanie potencjału kulturowego oraz przyrodniczego gminy, • Infrastrukturalne i funkcjonalne przystosowanie Miasta Żelechów do pełnienia funkcji centrum ponadlokalnego.	⇒ Poprawa dostępności komunikacyjnej i transportowej gminy. ⇒ Wzrost liczby inwestycji i rozwój lokalnej gospodarki. ⇒ Zwiększenie liczby mieszkańców, ⇒ Wzrost atrakcyjności gminy dla mieszkańców, ⇒ Wyższy poziom usług publicznych i edukacyjnych. ⇒ Większa rozpoznawalność gminy na zewnątrz i przyciąganie turystów. ⇒ Lepsza współpraca z sąsiednimi gminami i regionami. ⇒ Rozwój infrastruktury turystycznej i wzrost liczby odwiedzających. ⇒ Zwiększone wpływy do budżetu gminy,	– Liczba zrealizowanych inwestycji infrastruktury transportowej (km), – Liczba nowych firm zarejestrowanych w gminie (szt.), – Liczba placówek handlowych i usługowych (szt.), – Liczba utworzonych miejsc pracy (szt.), – Ilość przeprowadzonych prac remontowo-modernizacyjnych obiektów kulturalnych i sportowych (szt.) – Liczba kursów komunikacji publicznej dziennie (szt.), – Liczba placówek medycznych na terenie gminy (szt.), – Liczba kampanii promocyjnych gminy (szt.) – Liczba wydarzeń uwzględniająca promocję gminy na arenie ponadlokalnej (szt.), – Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej (szt.), – Współpraca w ponadlokalnych inicjatywach samorządowych, tj. związki międzygminne lub

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
			lokalnych grup działania (TAK/NIE) — Przeprowadzone działania rewitalizacyjne w mieście Żelechów (szt.) — Ogólna kwota wpływu do budżetu (zł),
1.9. Zwiększenie bezpieczeństwa na terenie gminy	• Poprawa jakości dróg oraz infrastruktury towarzyszącej. • Rozbudowa i modernizacja infrastruktury oświetleniowej na terenie gminy, • Wzrost liczby patroli służb porządkowych oraz współpraca z Policją, • Utrzymanie punktu pomocy psychoterapeutycznej, • Rozwój programów edukacyjnych i kampanii informacyjnych na temat bezpieczeństwa, • Doposażanie jednostek OSP, • Poprawa skuteczności działania monitoringu, • Prowadzenie kampanii zachęcających do pracy w służbach,	⇒ Redukcja przestępczości i wypadków, ⇒ Zwiększona liczba partoli służb porządkowych, ⇒ Poprawa bezpieczeństwa na drogach, ⇒ Lepsza dostępność pomocy w MGOPS, ⇒ Większa świadomość o zasadach bezpieczeństwa wśród mieszkańców, ⇒ Poprawa widoczności i bezpieczeństwa nocą. ⇒ Poprawa bezpieczeństwa w miejscach dotkniętych zagrożeniami,	— liczba zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń (szt.), — liczba interwencji służb porządkowych (szt.), — średni czas reakcji służb porządkowych na wezwanie (min.), — liczba kampanii dotyczących bezpieczeństwa na drogach (szt.), — kwota przeznaczona na doposażanie i rozwój jednostek OSP (zł), — liczba przeprowadzonych szkoleń i warsztatów dla pracowników MGOPS (szt.), — liczba zrealizowanych inwestycji drogowych (szt.), — liczba osób korzystających z punktów pomocy (os.), — liczba prac modernizacyjnych monitoringu miejskiego (szt.),

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
			– liczba kampanii społecznych dotyczących prac w służbach (szt.)
1.10. Poprawa sieciowej infrastruktury technicznej	• Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej na terenie całej gminy, • Rozbudowa i unowocześnienie sieci energetycznej, dającej większe możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii, • Modernizacja sieci telekomunikacyjnej i internetowej, • Wzrost efektywności energetycznej obiektów publicznych.	⇒ Zwiększenie dostępności wody i poprawa jakości usług wodociągowych, ⇒ Poprawa jakości odprowadzania ścieków poprzez sieć, ⇒ Dostosowanie infrastruktury przesyłowej i dystrybucyjnej instalacji OZE, ⇒ Dostęp do szybkiego Internetu dla mieszkańców, ⇒ Zwiększenie zasięgu sieci gazowej, ⇒ Zmniejszenie zużycia energii w obiektach publicznych.	– liczba nowych przyłączy wodociągowych (szt.), – liczba nowych przyłączy kanalizacyjnych (szt.), – liczba nowych przyłączy do sieci energetycznej (szt.), – liczba gospodarstw korzystających z odnawialnych źródeł energii (szt.), – analiza korzyści przystąpienia do Klastra Energii dla Gmin Powiatu Garwolińskiego (TAK/NIE), – procent gospodarstw z dostępem do Internetu (%), – liczba nowych przyłączy gazowych (szt.), – liczba termomodernizowanych budynków (szt.) – długość sieci kanalizacyjnej (km).

11.2. Cel Strategiczny 2 – Rozwój gospodarczy Gminy oparty o jej strategiczne położenie oraz kształtowanie się nowych gałęzi lokalnej gospodarki.

Tabela 7. Cel strategiczny 2.- kierunki działań ze wskaźnikami.

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
2.1. Pozyskiwanie nowych terenów inwestycyjnych	- Wyznaczenie w aktach planowania przestrzennego obszarów inwestycyjnych, - Przeprowadzanie procedur przekształcania gruntów rolnych na tereny inwestycyjne, zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego, - Stworzenie atrakcyjnych ofert dla inwestorów m.in. poprzez wprowadzenie bonifikat na wykup gruntów od gminy, - Uzbrajanie działek inwestycyjnych w infrastrukturę sieciową, - Współpraca z instytucjami państwowymi odpowiedzialnymi za rozwój regionalny oraz organizacjami wspierającymi inwestycje w celu promocji gminy, - Zwiększenie liczby przedsiębiorstw na terenie gminy,	⇒ Zwiększenie liczby dostępnych terenów inwestycyjnych, ⇒ Pojawienie się nowych inwestorów, ⇒ Rozwój infrastruktury w obszarach inwestycyjnych, ⇒ Wzrost rozpoznawalności gminy jako miejsca inwestycyjnego, ⇒ Zwiększenie zatrudnienia w gminie, ⇒ Rozwój gospodarczy i zwiększenie dostępu do usług.	– powierzchnia nowych terenów inwestycyjnych (ha), – liczba nowych firm zarejestrowanych (szt.), – kwota udzielonych ulg podatkowych lub dotacji (zł), – średni czas oczekiwania na wydanie decyzji administracyjnych (dni), – liczba nowych miejsc pracy (szt.), – liczba osób bezrobotnych (os.).

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
2.2. Promocja gospodarcza gminy	• Stworzenie spójnej oferty inwestycyjnej na terenie Gminy Żelechów, • Działania sprzyjające inwestorom poprzez udzielanie wsparcia merytorycznego i infrastrukturalnego, • Podkreślanie funkcjonowania dużych lokalnych przedsiębiorstw jako przykładów dobrego ulokowania inwestycji na terenie gminy, • Przeprowadzenie działań marketingowych i promocyjnych na poziomie regionalnym i krajowym, • Promocja lokalnych produktów i usług, • Współpraca z organizacjami wspierającymi przedsiębiorczość, • Uatrakcyjnienie istniejących terenów usługowych,	⇒ Promowanie gminy przy pomocy branżowych mediów oraz na arenie ponadlokalnej, ⇒ Wprowadzenie zakładki informacyjnej z aktualną ofertą dla inwestorów na stronie Urzędu Miejskiego, ⇒ Rozwój kompetencji osób odpowiedzialnych za kreowanie polityki gospodarczej, inwestycyjnej i pozyskiwanie inwestorów, ⇒ Spotkania konsultacyjne władz samorządowych z potencjalnymi inwestorami ⇒ Zwiększona ilość obiektów handlowo-usługowych,	– przygotowanie podstrony/biuletynu oferty inwestycyjnej (TAK/NIE), – liczba zapytań oraz spotkań z inwestorami (szt.), – udział przedstawicieli samorządu w wydarzeniach ponadlokalnych (ilość wydarzeń), – stosunek liczby nowych działalności gospodarczych zarejestrowanych w REGON na terenie gminy do podmiotów wyrejestrowywanych (szt.) – liczba publikacji o gminie w mediach regionalnych i krajowych (szt.), – liczba kampanii promocyjnych przeprowadzonych przez gminę (szt.);

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
2.3. Współpraca z działającymi na terenie gminy przedsiębiorstwami	- Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb największych lokalnych przedsiębiorstw, - Zaangażowanie lokalnych liderów biznesowych w tworzenie oferty inwestycyjnej, - Wsparcie inicjatywy dotyczącej outsourcingu usług na rynek lokalny, - Rozwój e-commerce - wsparcie dla firm rozwijających handel internetowy,	⇒ Nowa kadra pracownicza największych przedsiębiorstw złożona z mieszkańców gminy, ⇒ Współpraca samorządu z przedsiębiorstwami działającymi na terenie gminy, ⇒ Powołanie koordynatora ds. przedsiębiorców.	– liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia (szt.), – liczba przeprowadzonych konsultacji z lokalnymi przedsiębiorcami (szt.), – liczba nowych podmiotów zarejestrowanych w REGON na terenie gminy (szt.), – liczba przedsiębiorstw objęta wsparciem koordynatora ds. przedsiębiorców (szt.).
2.4. Stabilna polityka budżetowa i podatkowa samorządu	- Dążenie do dalszej poprawy kondycji finansowej jednostki samorządu terytorialnego, - Efektywne zarządzanie środkami publicznymi maksymalizującymi korzyści dla społeczności lokalnej, - Dążenie do zwiększenia udziału środków ze źródeł zewnętrznych na realizację inwestycji, - Tworzenie korzystnych warunków do lokowania nowych działalności gospodarczych.	⇒ Realizacja inwestycji w oparciu o większościowy udział bezzwrotnych środków zewnętrznych (krajowych i europejskich), ⇒ Zmniejszanie kwoty zadłużenia budżetu, ⇒ Zwiększenie nakładów na inwestycje przynoszące korzyści społeczne, ⇒ Wprowadzenie ulg podatkowych dla potencjalnych nowych przedsiębiorców.	– udział bezzwrotnych środków zewnętrznych w dochodach majątkowych gminy (%), – procent zadłużenia budżetu gminy (%), – dochody gminy z tytułu podatku CIT (zł), – ilość zrealizowanych inwestycji celu publicznego (szt.),

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
2.5. Promocja postawy przedsiębiorczej i pomoc osobom bezrobotnym	- Wspieranie doradztwa w zakresie zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej, - Doradztwo zawodowe realizowane we współpracy z PUP, - Wsparcie marketingowe lokalnych przedsiębiorstw sektora MŚP kanałami informacyjnymi gminy, - Rozwiązywanie problemów społecznych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w szczególności wynikającego z długotrwałego bezrobocia.	⇒ Organizowanie spotkań w sprawie pozyskiwania środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej w MGOK w Żelechowie, ⇒ Promowanie dostępności środków zewnętrznych na rozpoczęcie działalności oraz rozwój przedsiębiorczości, ⇒ Utworzenie w biuletynie informacyjnym Gminy Żelechów rubryki promującej lokalne małe przedsiębiorstwa, ⇒ Współpraca pomiędzy MGOPS, a PUP w Garwolinie celem skutecznego przywracania na rynek pracy osób długotrwanie bezrobotnych.	– udział procentowy osób długotrwale bezrobotnych w strukturze ludności gminy (%), – liczba organizowanych spotkań poruszających tematykę przedsiębiorczości (szt.), – ilość osób z Gminy Żelechów uczestniczących w kursach, warsztatach i stażach we współpracy z PUP w Garwolinie (os.), – ilość zasiłków przyznanych z tytułu bezrobocia (szt.).

11.3. Cel Strategiczny 3. - Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią w celu rozwijania Gminy Żelechów jako centrum ponadlokalne.

Tabela 8. Cel strategiczny 3. - kierunki działań ze wskaźnikami.

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
3.1. Uporządkowanie i aktualizacja dokumentów dotyczących polityki przestrzennej	- Dostosowanie aktów planowania przestrzennego do najnowszych regulacji prawnych, - Planowanie przestrzenne pod przyszłe inwestycje sieciowe i komunikacyjne, - Polityka przestrzenna prowadzona zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, - Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej oraz poprawa jakości życia mieszkańców.	⇒ Utworzenie planu ogólnego uwzględniającego wszelkie zapotrzebowanie społeczno-gospodarczo-przestrzenne, ⇒ Zachowanie równowagi pomiędzy terenami przeznaczanymi na zabudowę mieszkalną i przemysłową, a obszarami rekreacyjnymi, ⇒ Tworzenie projektów rozwojowych infrastruktury sieciowej i komunikacyjnej dla obszarów ekonomicznie uzasadnionych, ⇒ Dostosowanie istniejących planów zagospodarowania do ustaleń planu ogólnego.	— opracowanie planu ogólnego Gminy Żelechów (TAK/NIE), — udział terenów pod zabudowę (%), — udział terenów przeznaczonych pod zabudowę przemysłową (%), — udział terenów przeznaczonych pod zabudowę rekreacyjno-wypoczynkową (%), — stopień wykorzystania infrastruktury sieciowej (kanalizacja, wodociągi, gaz) (%), — kwota przeznaczona na prace projektowe związane z modernizacją infrastruktury komunikacyjnej (zł),

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
3.2. Reprezentacyjne ponadlokalne centrum w Żelechowie (Miasto Żelechów ponadlokalnym liderem w regionie)	• Poprawa atrakcyjności centrum Żelechowa w kierunku większej dostępności dla mieszkańców i odwiedzających, • Modernizacja obiektów użyteczności publicznej, • Zwiększenie dostępności do bazy usługowo-handlowej, • Zwiększenie dostępności komunikacyjnej Żelechowa dla turystów i gości, • Wzrost popularności turystyki w Żelechowie poprzez promocję lokalnych atrakcji.	⇒ Wzrost liczby odwiedzających, ⇒ Rozwój infrastruktury i przestrzeni publicznych, ⇒ Zwiększenie liczby nowych przedsiębiorstw i miejsc pracy, ⇒ Poprawa dostępności komunikacyjnej, ⇒ Rozwój turystyki i rekreacji, ⇒ Reorganizacja placu parkingowego, ⇒ Wzrost udziału powierzchni zielonych na obszarze gminy.	– wzrost dochodów z podatków PIT i CIT (zł), – liczba zrealizowanych projektów infrastrukturalnych (mała architektura, oświetlenie) (szt.), – liczba połączeń komunikacyjnych (szt.), – liczba turystów odwiedzających gminę (os.), – udział powierzchni biologicznie czynnej w obrębie rynku (%), – wdrożenie systemu opłat parkingowych (TAK/NIE), – liczba obiektów usługowych (szt.).
3.3. Dążenie do tworzenia jasnego i spójnego układu przestrzennego gminy	• Uzupełnianie istniejącej zabudowy mieszkaniowej w celu wspierania rozwoju urbanistycznego, • Ochrona i eksponowanie zabytkowy układów urbanistycznych, • Dostosowanie istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego do nowych regulacji prawnych,	⇒ Spójny układ przestrzenny uwzględniający potrzeby społeczności lokalnej, a także aspekty ekonomiczne, ekologiczne i kulturowe ⇒ Zapobieganie rozpraszaniu się zabudowy, ⇒ Eksponowanie i konserwowanie zabytkowych układów urbanistycznych, co umożliwi zachowanie unikalnego charakteru gminy,	– kwota środków zewnętrznych pozyskana na rozwój planowania przestrzennego (zł), – kwota przeznaczona z budżetu gminy na rozwój planowania przestrzennego (zł), – Powierzchnia terenów zabudowanych (ha), – liczba przeprowadzonych konsultacji z mieszkańcami (szt.), – Powierzchnia obszarów objętych nowymi planami lub zmianami w istniejących planach (ha),

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	- Kontrola przestrzegania regulacji urbanistycznych, - Włączanie mieszkańców w procesy planowania przestrzennego.	⇒ wzrost rozwoju turystyki i gospodarki lokalnej, ⇒ Konsultacje społeczne i współpraca z mieszkańcami, ⇒ Monitorowanie realizacji planów zagospodarowania i podejmowanie działań w przypadku naruszeń przepisów dotyczących zabudowy i wykorzystania przestrzeni.	– Liczba przeprowadzonych prac konserwatorskich (szt.),
3.4. Podnoszenie spójności i jakości układu komunikacyjnego	- Poprawa jakości dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą, - Współpraca z zarządcami dróg powiatowych i wojewódzkich w celu poprawy stanu technicznego dróg na terenie gminy, - Budowa sieci tras rowerowych zgodnych z wojewódzkimi standardami infrastruktury rowerowej, - Budowa obwodnicy Miasta Żelechów, - Poprawa bezpieczeństwa, - Doskonalenie połączeń gminnych i poza gminę,	⇒ Pozyskiwanie środków na modernizację infrastruktury drogowej, ⇒ Uzupełnienie oświetlenia drogowego, ⇒ zwiększenie bezpieczeństwa publicznego poprzez wyznaczanie ścieżek pieszo-rowerowych oraz infrastrukturę naziemną ograniczającą prędkość, ⇒ Poprawa bezpieczeństwa pieszych na przejściach dla pieszych poprzez właściwe oznakowanie, ⇒ Zmniejszenie hałasu wzdłuż dróg,	– długość zmodernizowanych dróg (km), – długość tras rowerowych zgodnych z wojewódzkimi standardami infrastruktury rowerowej (km), – liczba lamp ulicznych (szt.), – rozpoczęcie prac planistycznych i projektowych budowy obwodnicy (TAK/NIE), – liczba wypadków i kolizji drogowych (szt.), – liczba przeprowadzonych pomiarów natężenia hałasu (szt.), – liczba realizowanych połączeń komunikacji publicznej (szt.).

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
3.5. Wykorzystywanie instrumentów wsparcia dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej	• Zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca pracy, nauki i wypoczynku, • Zwiększenie możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkaniowych różnych grup mieszkańców, w tym osób średnio i najniżej zarabiających, zagrożonych wykluczeniem społecznym. • Pozyskiwanie środków z funduszy wspierających mieszkalnictwo komunalne, • Tworzenie programów wspierających młodsze pokolenia lub osoby o niższych dochodach w zakupie pierwszego mieszkania, • Promowanie programów wspierających przeprowadzanie prac termomodernizacyjnych,	⇒ Aktywna polityka mieszkaniowa i kreowanie dogodnych warunków do rozwoju budownictwa jednorodzinnego oraz wielorodzinnego, w tym analiza możliwości skorzystania z programu Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej, ⇒ Zwiększenie możliwości zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych, w szczególności osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym ze względu na niskie dochody lub trudną sytuację życiową, ⇒ Poprawa warunków mieszkaniowych będących w zasobach gminy, tj. stan techniczny i zwiększanie efektywności energetycznej, ⇒ Zmniejszająca się liczba osób dotkniętych ubóstwem energetycznym,	– monitorowanie możliwości podjęcia partnerstwa w inicjatywie SIM z gminami sąsiednich powiatów (TAK/NIE), – liczba wydanych pozwoleń na budowę (szt.), – zasoby mieszkaniowe gminy (szt.). – osoby objęte wsparciem w programach pomocowych (os.), – opracowana analiza ubóstwa energetycznego na terenie gminy (TAK/NIE), – liczba osób korzystających z programów dotacyjnych tj. Stop Smog, Czyste Powietrze w zakresie termomodernizacji (os.), – saldo migracji (os.), – struktura wiekowa społeczeństwa (os. w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym)

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
3.6. Dbłość o środowisko i rozwój terenów zielonych	- Kontrola oraz dbałość o istniejące walory przyrodnicze, - Zwiększanie udziału terenów zielonych w obszarach zabudowanych, - Adaptacja i wykorzystanie walorów krajobrazowych wzdłuż rzek oraz terenów leśnych, - Działania na rzecz ograniczania niskiej emisji i poprawa zdrowia mieszkańców, - Promowanie rozwoju alternatywnych źródeł energii poprzez udział w krajowych i regionalnych programach wsparcia, - Wykorzystanie OZE w budynkach użyteczności publicznej, - Ochrona wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, - Działania związane z magazynowaniem wody w ramach tzw. małej retencji.	⇒ Pielęgnacja pomników przyrody oraz odpowiednie oznakowanie form ochrony przyrody i innych cennych przyrodniczo terenów, ⇒ Prowadzenie nasadzeń drzew, ⇒ Poprawa atrakcyjności, estetyki i funkcjonalności obszarów cennych przyrodniczo na potrzeby rekreacyjne mieszkańców gminy, jak i turystów, ⇒ Redukcja emisji zanieczyszczeń, w szczególności pyłów PM 2,5, PM 10 oraz emisji CO₂, ⇒ Likwidacja kotłów bezklasowych i poprawa jakości powietrza atmosferycznego w sezonie grzewczym, ⇒ Pozyskiwanie dotacji do wymiany pieców węglowych i innych nieekologicznych źródeł ciepła, ⇒ Poprawa jakości wód powierzchniowych, ⇒ Kampanie informacyjne zwiększające świadomość mieszkańców o stanie środowiska przyrodniczego,	– udział powierzchni zielonych w całkowitej powierzchni gminy (%), – ilość nowych nasadzeń drzew i krzewów (szt.), – ilość przeprowadzonych prac pielęgnacyjnych zieleni publicznej (szt.), – wprowadzenie w dokumentach planistycznych zapisów dotyczących ochrony oczek wodnych i mokradeł (TAK/NIE), – ocena stanu wód powierzchniowych – dobra (TAK/NIE), – kwota przeznaczona na projekty związane z urządzeniem przestrzeni rekreacyjnej i wyposażenie w elementy małej architektury (zł), – liczba kontroli gospodarki wodno-ściekowej (szt.), – liczba instalacji OZE w budynkach użyteczności publicznej (szt.), – ilość dzikich wysypisk śmieci w danym roku (szt.),

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	- Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, - Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców, - Zachowanie ciągłości korytarza ekologicznego, - Modernizacja i rozwój PSZOK w celu zapewnienia efektywnego systemu gospodarowania odpadami, - Realizacja Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu 2009-2032.	⇒ Większy udział instalacji OZE w pozyskiwaniu oraz magazynowaniu energii, ⇒ Prowadzenie kontroli właściwej gospodarki wodno-ściekowej, ⇒ Przekształcanie nieużytkowanych zbiorników bezodpływowych w zbiorniki małej retencji, ⇒ Likwidacja dzikich wysypisk śmieci. ⇒ Zwiększenie poziomu recyklingu oraz poprawa dostępności i komfortu użytkowania PSZOK.	– liczba kampanii edukacyjnych dotyczących właściwych praktyk rolniczych (szt.), – liczba kampanii edukacyjnych promujących przeciwdziałanie skutkom suszy (szt.), – kwota pozyskanych funduszy zewnętrznych na realizację działań z zakresu ochrony środowiska (zł), – ilość zutylizowanych wyrobów zawierających azbest (Mg), – masa odebranych odpadów, z uwzględnieniem frakcji zmieszanych i segregowanych (Mg), – uwzględnianie ochrony ciągów ekologicznych w procesie planowania przestrzennego (TAK/NIE),
3.7. Wykorzystywanie i podkreślanie posiadanych walorów przyrodniczo-krajobrazowo-kulturowych	- Utworzenie sieci szlaków turystycznych na terenie Gminy Żelechów, - Utworzenie infrastruktury towarzyszącej zabytkom i atrakcjom turystycznym na terenie gminy, - Rozwój usług turystycznych, - Utworzenie terenów ochrony przyrody na terenie gminy, - Odpowiednia opieka oraz konserwacja istniejących	⇒ Popularyzacja atrakcji turystycznych na terenie gminy, ⇒ Zwiększenie popularyzacji ekologicznych środków transportu, ⇒ Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowo-kulturowych,	– liczba utworzonych szlaków turystycznych (szt.), – liczba wydarzeń zachęcających do odwiedzin turystów z regionu (szt.), – środki (budżetowe i zewnętrzne) przeznaczone na ochronę dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego (zł), – pokrycie gminy terenami ochrony przyrody (%), – długość tras rowerowych (km),

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki
	walorów przyrodniczo-krajobrazowo-kulturowych, • Promocja występujących walorów na arenie regionalnej,	⇒ Realizacja koncepcji transportu rowerowego z każdej miejscowości,	– Ilość przeprowadzonych prac konserwatorskich i pielęgnacyjnych (szt.), – liczba kampanii promocyjnych gminy (szt.).
3.8. Ochrona i odnowa zabytkowej infrastruktury dziedzictwa kulturowego	• Promocja na arenie regionalnej posiadanego dziedzictwa historyczno-kulturowego, • Wprowadzanie obiektów ważnych dla historii Gminy Żelechów do rejestru zabytków, • Rewitalizacja obiektów o znaczeniu historyczno-kulturowym, • Zwiększenie liczby wydarzeń kulturalnych dla każdej grupy wiekowej.	⇒ Współpraca z lokalnymi stowarzyszeniami w celu rozszerzenia oferty turystycznej, ⇒ Zwiększanie świadomości mieszkańców i odwiedzających na temat lokalnej historii, ⇒ Zwiększenie oferty turystycznej gminy, ⇒ Zapewnienie finansowania zewnętrznego na potrzeby renowacji obiektów historycznych, ⇒ Organizacja przestrzeni obiektów historycznych do celów turystycznych oraz na potrzeby lokalnych grup działania, ⇒ Poprawa stanu obiektów historyczno-kulturowych, ⇒ Zwiększone zainteresowanie historią gminy przez organizacje i stowarzyszenia historyczne, ⇒ Objęcie ochroną wszystkich obiektów i miejsc o znaczeniu historycznym.	– liczba wydarzeń kulturalnych dla każdej grupy wiekowej (szt.), – wartość udzielonego wsparcia na renowację lokalnych zabytków (zł), – liczba imprez plenerowych mających na celu promocję kultury i tradycji regionu (szt.), – ilość obiektów w gminnym rejestrze zabytków (szt.), – Aktualizacja gminnej ewidencji zabytków (TAK/NIE), – Ilość zorganizowanych grup odwiedzających Izbę Pamięci Ziemi Żelechowskiej (szt.), – Ilość wydarzeń promujących historię Żelechowa (szt.) – Liczba oznakowanych obiektów historycznych (szt.),

12. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Model funkcjonalno-przestrzenny w Strategii Rozwoju Gminy służy określeniu kluczowych dla rozwoju JST obszarów, zdefiniowaniu ich funkcji i zależności między obszarami o różnych funkcjach. Możliwe staje się precyzyjne lokalizowanie różnych funkcji przestrzeni, odpowiadające celom Strategii. Komponent przestrzenny wskazuje, gdzie dokładnie funkcje mogą być realizowane. Istotne jest zachowanie odpowiednich proporcji pomiędzy poszczególnymi funkcjami, zgodnie z uwarunkowaniami i potrzebami. Model jest obowiązkowym elementem Strategii, który stanowi podsumowanie najważniejszych ustaleń rozwojowych osadzonych w przestrzeni Gminy.

Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Na terenie Gminy Żelechów przeważa zabudowa jednorodzinna i zagrodowa. Zabudowa wielorodzinna znajduje się jedynie na terenie miasta Żelechów. Miasto Żelechów, w strukturze gminy jest najsilniej wyodrębnione pod względem przestrzennym, co wynika z jego funkcji centrotwórczej i ponadlokalnej. Jest ono ośrodkiem administracyjnym, mieszkaniowym oraz usługowym i oświatowym. Obecna struktura miasta oparta jest o historyczny układ urbanistyczny, który stanowi ośrodek centralny. Jego punktem głównym i charakterystycznym jest unikatowy renesansowy Rynek z charakterystycznym Ratuszem z sukiennicami. W obrębie centrum zachowany został także, fragmentarycznie układ wrzecionowaty ulic (podkreślający układ pierwotnego - średniowiecznego rynku) wraz z kościołem parafialnym. Część centralną miasta okala zabudowa mieszkaniowa i usługowa. Zabudowa mieszkaniowa Żelechowa to głównie zabudowa jednorodzinna. Zabudowa wielorodzinna, występująca w formie zabudowy z elementów prefabrykowanych, zlokalizowana jest w północno – wschodniej części miasta i stanowi jego niewielką część. Charakterystycznym elementem miasta jest także korytarz ekologiczny, wzdłuż rzeki Żelechówki, stanowiący rezerwę terenów zielonych dla miasta oraz pełniący ważne funkcje ekologiczne. Rozmieszczenie miejscowości na terenie gminy jest równomierne. W obrębie wsi najczęściej występuje zabudowa rozproszona, liczne są również kolonie. Występuje przewaga zabudowy siedliskowej oraz mieszkaniowej

jednorodzinnej. Obserwuje się rozproszenie zabudowy, we wsiach występują rezerwy terenowe pod nowe budownictwo.

Hierarchia sieci osadniczej na terenie miasta i gminy Żelechów jest dwustopniowa:

- 1) **Nadrzędny centralny ośrodek** stanowi miasto Żelechów, będące podstawowym elementem struktury funkcjonalno-przestrzennej z siedzibą władz samorządowych, ośrodkami wielofunkcyjnymi w zakresie szkolnictwa, opieki zdrowotnej, kultury, handlu, usług rzemieślniczych i gastronomicznych, produkcji oraz infrastruktury technicznej. Miasto rozwija się odśrodkowo – od zwartej zabudowy okalającej część centralną, w kierunku odśrodkowym. Niezbędne jest ukierunkowanie i pobudzenie ruchu inwestycyjnego, aby utrzymać społeczny wymiar opisywanej przestrzeni. Jednym z podstawowych zadań powinno stać się uzupełnienie zabudowy pierzei rynku przy uwzględnieniu ochrony specyficznego charakteru i wyjątkowego kolorytu wnętrza urbanistycznego. Należy dążyć do harmonizacji zabudowy poprzez budowanie zabudowy plombowej (uzupełnianie zabudowy istniejącej).
- 2) **Ośrodki podrzędne podstawowe** tworzą wsie na terenie gminy, gdzie świadczone są usługi na poziomie podstawowym – przeważnie jest to sklep miejscowy, zaopatrujący wieś w podstawowe produkty oraz w wybranych wsiach usługi oświatowe i sakralne. W chwili obecnej tereny wiejskie mają spore rezerwy terenowe pomiędzy istniejącą zabudową. Należy dążyć do ich uzupełniania w celu utworzeniu zwartych kompleksów i zapobiegania dalszemu rozpraszaniu zabudowy.

System powiązań przyrodniczych

Obecnie na terenie gminy nie występują obszary o międzynarodowej i krajowej randze przyrodniczo-krajobrazowej, a także obiekty wchodzące w skład Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych. Lesistość gminy wynosi około 16,4%. Wyznaczono 4 pomniki przyrody, którymi są pojedyncze drzewa lub występujące grupowo twory przyrodnicze, o szczególnej wartości kulturowej, historycznej bądź krajobrazowej. Istniejące pomniki przyrody obejmują ochroną łącznie 29 drzew z 4 gatunków.

Tereny mające charakter ponadlokalny to północna część lasu koło wsi Kalinów i południowa część uroczyska Wygoda, które powinny zostać objęte ochroną rezerwatową. Obszary o randze lokalnej stanowią część kompleksu leśnego koło wsi Kalinów, część uroczyska Wygoda, las na zachód od Władysławowa oraz dolina rzeki Żelechówki na północ od miasta Żelechów. Na terenie gminy znajduje się ciąg powiązań przyrodniczych dolin rzecznych, pełniący funkcję korytarza ekologicznego, który umożliwia migrację gatunków oraz wymianę materiału genetycznego między fragmentami ekosystemów.

Gmina Żelechów, usytuowana w dorzeczu Wisły, charakteryzuje się rozległą, ale niezbyt gęstą siecią hydrograficzną. Teren gminy odwadniają: rzeka Wilga z dopływami, rzeka Promnik z dopływami oraz dopływy rzeki Okrzejki. Występują dwa obszary zagrożenia wynikającego z okresowego zalewania obszarów Gminy Żelechów wodami powodziowymi. Jeden obszar na zachodzie gminy (miejscowości: Gąsiorzy i Piastów) oraz drugi na wschodzie (miejscowość Huta Żelechowska). Prawdopodobieństwo powodzi tam jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat). Zagrożenie powodziowe nie występuje dla terenu całych wsi, a jedynie dla zabudowy znajdującej się najbliżej cieków.

Główne korytarze i elementy sieci transportowych

Gmina Żelechów charakteryzuje się korzystnym położeniem w przypadku dostępności komunikacyjnej. W gminie występują trzy kategorie dróg:

- Droga wojewódzka nr 807 Łuków-Maciejowice (12,8 km);
- Drogi powiatowe (o łącznej długości 49,43 km);
- Drogi gminne (o łącznej długości 122,29 km);

Większość wsi jest dobrze powiązana z centralnie położonym miastem układem dróg powiatowych oraz ma dobre połączenie z Garwolinem.

Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Przez tereny gminy przebiega szereg sieci infrastruktury sieciowej, w tym wodociągi, kanalizacja, sieć gazowa i sieć Internet oraz linie elektroenergetyczne. Stopień uzbrojenia gminy oraz obsługi terenów zabudowanych jest zróżnicowany. W przypadku stopnia zwodociągowania Gminy Żelechów wynosi ono 99,4%

w mieście oraz 87,3% na terenach wiejskich. Stopień skanalizowania- 96,2 % w mieście oraz 7,1% na terenach wiejskich. Natomiast stopień gazyfikacji – 79,6% w mieście i 7,5% na terenach wiejskich. Zaopatrzenie Gminy Żelechów w ciepło oparte jest głównie na indywidualnych źródłach ciepła.

Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 200-150 Gończyce - Łuków -Siedlce o średnicy 200 mm zasilany z magistrali Puławy–Warszawa Rembelszczyzna. Gazociąg ten biegnie przez wsie Gąsior, Stefanów, Nowy Kębłów, Stary Kębłów, Wola Żelechowska oraz miasto Żelechów. Gmina jest zasilana ze stacji 110/15 kV za pomocą magistralnych linii przesyłowych w Sobolewie, Garwolinie oraz Stoczku Łukowskim.

Infrastruktura społeczna udostępnia mieszkańcom możliwość korzystania z usług publicznych tj. placówki oświatowe, opieka zdrowotna, administracja publiczna, kultura i rekreacja. Na system oświaty Gminy Żelechów składają się:

- Szkoła Podstawowa im. Romualda Traugutta w Żelechowie;
- Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Starym Kębłowie wraz z oddziałem przedszkolnym dla dzieci od 3 lat;
- Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Starym Goniwilku wraz z oddziałem przedszkolnym dla dzieci od 3 lat;
- Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Stefanowie wraz z oddziałem przedszkolnym dla dzieci od 3 lat;
- Szkoła Podstawowa im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Żelechowskiej;
- Liceum Ogólnokształcące im. Joachima Lelewela w Żelechowie;
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Ignacego Wyssogoty Zakrzewskiego w Żelechowie.

Działalność kulturalna prowadzona jest w ramach Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Żelechowie, przy którym działa Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna. W przypadku działań z zakresu obszaru pomocy społecznej, zadania w tym kierunku prowadzi Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Usługi w zakresie ochrony zdrowia na terenie gminy realizowane są przez prywatne przychodnie lekarskie, które świadczą usługi w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia, t. j.:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medicus”;
- Przychodnia-Apteka-Medycyna Estetyczna L.Guła, B. Długopolska;

- Centrum Medyczno-Diagnostyczne Przychodnia Zdrowia w Żelechowie – filia;
- MedicA Centrum Medyczne Żelechów;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Rehabilitacja”.

W Żelechowie działają również prywatne gabinety stomatologiczne, które współpracują z Narodowym Funduszem Zdrowia tj. DENTAL-MED Centrum Stomatologii i Implantologii oraz w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Rehabilitacja”. Usługi leczenia zamkniętego oraz pomoc specjalistów dostępne są również w pobliskim Garwolinie – w Szpitalu Powiatowym. W gminie funkcjonuje również poradnia, w której można skorzystać z opieki psychologiczno – pedagogicznej, tj. Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Woli Żelechowskiej.

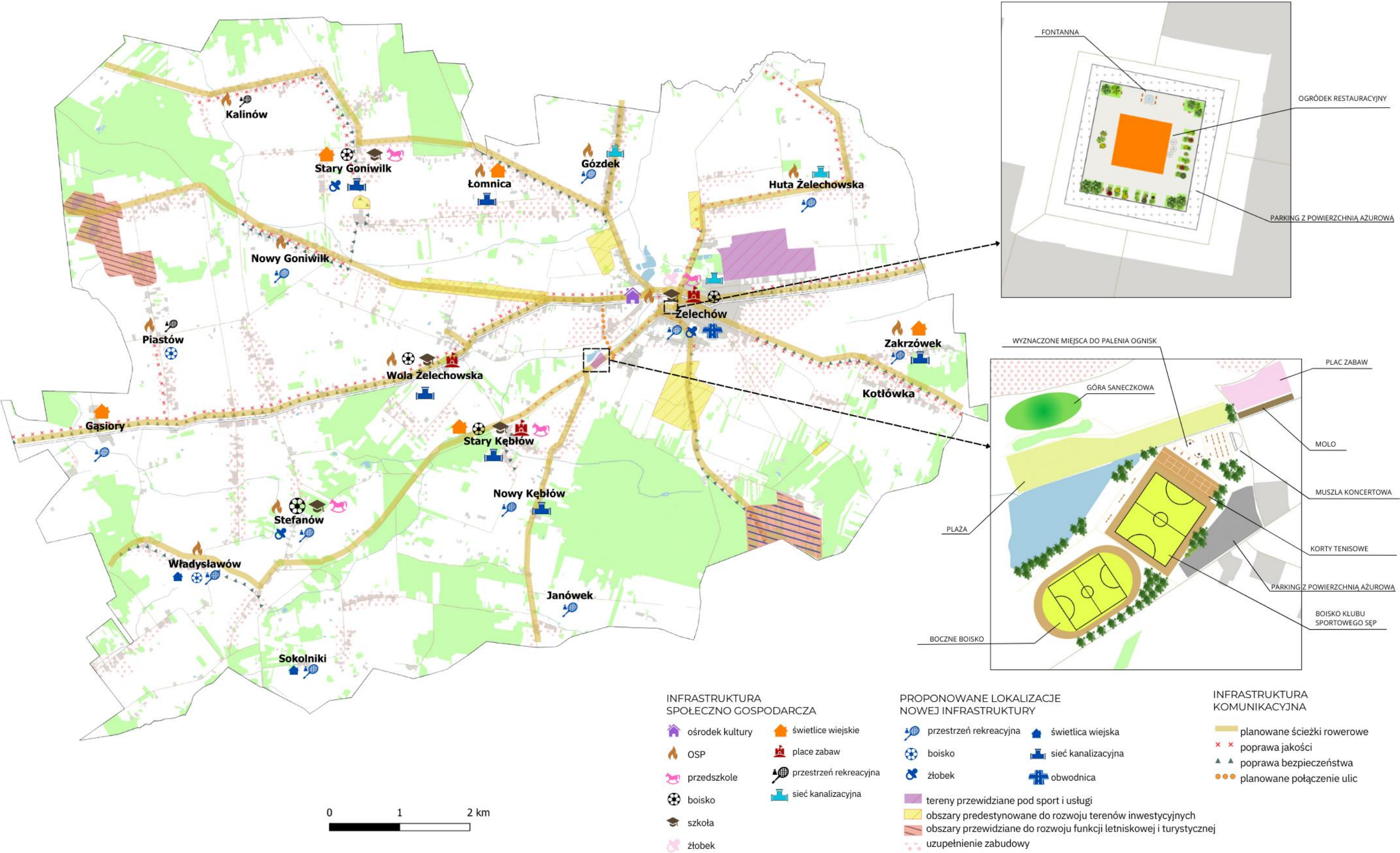
Przedstawione poniżej modele funkcjonalno-przestrzenne stanowią dwa uzupełniające się narzędzia planistyczne, które są stosowane w zarządzaniu przestrzenią i planowaniu rozwoju gminy. W celu zachowania większej przejrzystości, modele zostały podzielone na istniejące obszary funkcjonalne oraz kierunki rozwoju. Zidentyfikowane rekomendacje przedstawione na modelu kierunków rozwoju sygnalizują niezbędne lub pożądane działania do realizacji Strategii. Finalnie zapewnić one mają podniesienie standardu i jakości życia mieszkańców oraz potencjału gospodarczego Gminy, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Wyznaczono potencjalne obszary korzystne, w zakresie dopełnienia istniejącej zabudowy, tereny przewidziane pod sport i usługi, obszary predystynowane do rozwoju terenów inwestycyjnych oraz obszary przewidziane do rozwoju funkcji letniskowej i turystycznej. W modelu uwzględnione zostały istniejące, jak i proponowane lokalizacje nowej infrastruktury publicznej oraz inwestycje, które znacząco przyczyniłyby się do poprawy bezpieczeństwa i zwiększenia komfortu życia mieszkańców. W zakresie infrastruktury komunikacyjnej przedstawiono planowane ścieżki rowerowe, oznaczono ciągi komunikacyjne, w których należy poprawić jakość poprzez prace remontowo-modernizacyjne oraz drogi wymagające działań związanych z poprawą bezpieczeństwa poprzez stworzenie odpowiedniej infrastruktury około drogowej, tj. chodniki, barierki ochronne i płotki, oznakowanie pionowe i poziome, oświetlenie uliczne, zatoki autobusowe i przystanki.

MODEL FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY GMINA ŻELECHÓW - funkcje terenów

MODEL FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY GMINA ŻELECHÓW - kierunki rozwoju

13. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej są w pełni zgodne z obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Proponowane działania stanowią kontynuację zapisów zawartych w studium, uwzględniając zarówno istniejące potrzeby, jak i cele rozwoju obszaru, przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska.

a) Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu. W tym zakresie należy:

- Wprowadzić nakaz ochrony istniejących zadrzewień oraz obowiązek wprowadzenia nowych wszędzie tam, gdzie nie będzie to kolidowało z istniejącymi użytkami rolnymi - zwłaszcza wzdłuż dróg i rowów melioracyjnych oraz w strefach izolacyjnych od obiektów uciążliwych,
- Rozbudować system kanalizacji sanitarnej, eliminującą w maksymalny sposób indywidualne sposoby utylizacji ścieków sanitarnych,
- Wprowadzić kompleksowe rozwiązanie odprowadzania ścieków opadowych z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- Dążyć do zachowania torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych,
- Przeciwdziałać degradacji chemicznej gleb poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych,
- Wprowadzić racjonalne stosowanie wapna, nawozów sztucznych i środków ochrony roślin na terenach rolnych i leśnych,
- Właściwie utrzymać działanie urządzeń melioracji wodnych, a w przypadku przekwalifikowywania gruntów rolnych, na których występują obiekty melioracyjne, na inne (budowlane, przemysłowe, zalesienia) wyłączenie obszarów zmeliorowanych na zasadach określonych w przepisach odrębnych,
- Utrzymać sprawność rowów, kanałów i urządzeń melioracyjnych,

- Utrzymać ochronę naturalnej roślinności w postaci łąk, zadrzewień i zakrzewień, stanowiącej obudowę brzegów rzek i cieków,
 - Dążyć przy zagospodarowaniu terenów zabudowy do maksymalnego zatrzymania wód w granicach nieruchomości, np. poprzez rozsączanie miejscowe bądź retencję terenową,
 - Ograniczyć możliwości lokalizacji nowej zabudowy na terenach charakteryzujących się wysokimi walorami przyrodniczymi,
 - W razie zaistnienia takiej potrzeby, zagospodarowywać naturalne tereny zielone znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów zurbanizowanych, na tereny: sportu, rekreacji, wypoczynku, które będą charakteryzować się dużą powierzchnią biologicznie czynną i będą w niewielkim stopniu zniekształcać tereny przyrodnicze przez co utrzymają one ciągłość systemu ekologicznego,
 - Zachować naturalne ukształtowania dolin, z systemem zadrzewień i zakrzewień,
 - Ograniczyć rozproszenie i lokalizowanie zabudowy na terenach otwartych,
 - Stosować zieleń izolacyjną na terenach szczególnie uciążliwych dla środowiska i negatywnie wpływających na krajobraz gminy,
 - Stosować systemy grzewcze ograniczające negatywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego,
 - Dążyć do ekspansji zieleni i terenów zielonych.
- b) Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.** W tym obszarze:
- Wymaga się zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, tj. utrzymanie istniejącego układu dróg, alei, szpalerów roślinności wysokiej, osi widokowych i kompozycyjnych, układu zbiorników i cieków wodnych,
 - Wymaga się nawiązania kompozycją i wystrojem architektonicznym elewacji nowych lub przebudowanych budynków do istniejących obiektów historycznych,
 - Należy stosować wyłącznie elementy małej architektury (latarni, ogrodzeń, ławek itp.) o stylistyce nawiązującej do form historycznych (np. latarni „pastoralnych” lub „kandelabrowych”, bram metalowych kutych),

- Zakazuje się wznoszenia obiektów kubaturowych na placu rynku głównego i rynku pierwotnego (obecnie park), na cmentarzu przykościelnym kościoła parafialnego,
 - Należy zapobiegać dalszym przekształceniom pierzei rynkowych,
 - Dopuszcza się realizację nowych obiektów z wymogiem dostosowania ich do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie skali i bryły,
 - Należy dążyć do restauracji i modernizacji technicznej obiektów o wartości kulturowej z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów.
- c) **Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej.** W tym zakresie należy:
- Stosować politykę związaną z nierozpraszaniem zabudowy mieszkaniowej i wyznaczeniem terenów pod jej perspektywiczny rozwój, aby zabudowa w mieście i na terenie gminy kształtowana była w sposób zwarty,
 - Ustalić zasady i kontrolę kolejności zajmowania pod zabudowę poszczególnych terenów - powinna obowiązywać zasada: najpierw uzbrojenie terenu potem zabudowa.
 - Wzbogacić obszary zabudowy mieszkaniowej o funkcje usługowe, które będą zintegrowane z otoczeniem i nie będą negatywnie wpływać na środowisko, co zwiększy atrakcyjność przestrzeni oraz komfort życia mieszkańców,
 - Wyznaczać obszary przeznaczone do rozwoju funkcji letniskowej, turystycznej o charakterze agroturystyki i rekreacji,
 - Dla terenów zabudowy mieszkaniowej dopuszcza się: zabudowę zagrodową, mieszkaniową jednorodzinną, letniskową, turystyczną o charakterze agroturystyki i rekreacji, dopuszcza się na równych zasadach lokalizowanie zabudowy usług nieuciążliwych oraz nieuciążliwej produkcji, rzemiosła, drobnej wytwórczości, usługi zdrowia, oświaty i kultu religijnego, tereny sportu i rekreacji, miejsca parkingowe w formie placów parkingowych,
 - Traktować priorytetowo usługi związane z rzemiosłem jako lokalnej tradycji – możliwość rozwoju gminy,
 - Wzdłuż dróg przebiegających przez zabudowę wsi mogą być lokalizowane usługi.

d) Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2024 poz. 1130 ze zm.)

- Na terenie miasta i gminy nie wyznacza się obszaru przeznaczonego do lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni powyżej 2000 m².

e) Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego:

- Inwestycje celu publicznego należy lokalizować w Gminie Żelechów na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- Należy dążyć do ograniczania i minimalizowania zagrożeń związanych z realizacją inwestycji celu publicznego.

f) Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej:

W zakresie komunikacji:

- Należy przeprowadzić kompleksowy proces modernizacji i poprawy jakości odcinków dróg gminnych z uwzględnieniem poszerzenia pasów drogowych,
- Należy zapewnić powiązania z siecią dróg nadrzędnych, dostępność celów podróży w gminie, obsługę terenów rozwojowych oraz umożliwić funkcjonowanie komunikacji autobusowej i busowej w relacji połączeń Żelechowa z siedzibami sąsiednich gmin,
- Należy poprawić funkcjonalność układu drogowego, poprzez uwzględnienie zróżnicowanych funkcji dróg poszczególnych kategorii i klas w układzie transportowym, ochronę dróg wyższych klas przed nadmierną dostępnością, uwolnienie zwartych obszarów zabudowy od ruchu tranzytowego,
- Rozpocząć działania na rzecz pozyskania terenów i rozpoczęcia realizacji obwodnicy Żelechowa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 807. Decyzja o jej szczegółowym przebiegu powinna być poprzedzona wykonaniem szczegółowych analiz w formie projektu koncepcyjnego i uwarunkowań technicznych.
- Należy opracować i wdrożyć program budowy ścieżek rowerowych na terenie miasta i gminy, w celu zapewnienia odpowiedniej segregacji pojazdów o odmiennych parametrach ruchu, co przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

W zakresie infrastruktury technicznej:

- Utrzymać, modernizować oraz rozbudować istniejące ujęcia wód podziemnych oraz stacje uzdatniania wody zlokalizowanych na terenie miasta i gminy Żelechów, służące do zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę pitną,
- Utrzymać i modernizować istniejące sieci wodociągowe,
- Sukcesywnie rozbudowywać i remontować istniejący system wodociągowy,
- Zrealizować budowę oraz rozbudowę istniejącej oczyszczalni ścieków,
- Utrzymać i w miarę potrzeb modernizować istniejącą sieć kanalizacji sanitarnej,
- Rozbudować istniejący system kanalizacji sanitarnej,
- Dla miejscowej utylizacji ścieków sanitarnych proponuje się budowę małych przydomowych oczyszczalni ścieków,
- Lokalizować indywidualne urządzenia do oczyszczania ścieków na terenach zakładów produkcyjnych i usługowych oraz osiedli mieszkaniowych,
- Utrzymać istniejące indywidualne systemy zaopatrzenia w ciepło z zaleceniem modernizacji i wymiany urządzeń grzewczych na urządzenia o wysokiej sprawności grzewczej i niskim stopniu emisji zanieczyszczeń,
- Sukcesywnie zastępować paliwa stałe w kotłowniach i paleniskach indywidualnych proekologicznymi systemami ogrzewania, w tym niekonwencjonalnymi i opartymi na odnawialnych źródłach energii,
- Kontynuować gazyfikację gminy,
- Rozbudować systemy telekomunikacji w zakresie urządzeń telefonii przewodowej oraz bezprzewodowej,
- Utrzymać istniejące urządzenia telekomunikacyjne w dobrym stanie technicznym,
- Rozbudować i modernizować infrastrukturę światłowodową,
- Objąć teren całej gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemami sieci wojewódzkiej i krajowej,

W zakresie infrastruktury społecznej:

- Ustalenia i rekomendacje nie zostały określone w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy z 2023 r.

Na podstawie przeprowadzonej analizy stanu infrastruktury społecznej Strategia Rozwoju Gminy Żelechów na lata 2024-2034 rekomenduje:

- Wyznaczenie priorytetowych kierunków rozwoju infrastruktury społecznej w **Planie Ogólnym Gminy**,
- Uwzględnienie rzeczywistych potrzeb mieszkańców w planowaniu nowych inwestycji społecznych,
- Podejmowanie działań na rzecz poprawy dostępności i jakości usług społecznych w gminie,
- Współpracę z mieszkańcami i partnerami społecznymi w celu efektywnego planowania infrastruktury społecznej,
- Dokonania szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji w sferze społecznej w ramach gminnego programu rewitalizacji.

g) Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500kW:

- Ze względu na rozproszoną zabudowę wiejską oraz niewielkie odległości pomiędzy wsiami należy wykluczyć lokalizację farm wiatrowych o mocy przekraczającej 50 kW, ze względu na negatywne oddziaływanie na zdrowie człowieka,
- Na terenie miasta i gminy dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy poniżej 100 kW, w zakresie wykorzystywania energii słonecznej, geotermalnej, biomasy i biogazu.

h) Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:

- Ustalenia i rekomendacje nie zostały określone w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy z 2023 r.

Przed realizacją takich inwestycji, należy przeprowadzić odpowiednią ocenę oddziaływania na środowisko, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Lokalizacja przedsięwzięć powinna być dokonywana w sposób zapewniający minimalizację negatywnego wpływu na środowisko, z uwzględnieniem wszystkich wymaganych procedur administracyjnych, w tym uzyskania odpowiednich zezwoleń i pozwoleń środowiskowych.

i) Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:

- Ochrona gruntów rolnych I, II, III klasy bonitacji ze szczególnym uwzględnieniem zwartych kompleksów, leżących poza terenami zainwestowanymi i rozwojowymi,
- Należy zachować w dotychczasowym użytkowaniu tereny łąk i pastwisk w obszarze cieków i zbiorników wodnych, w szczególności na terenach podmokłych,
- Należy zachować charakter elementów składających się na rolniczą przestrzeń produkcyjną w tym na krajobraz rolniczy,
- Ochrona wód powierzchniowych i gruntowych przed zanieczyszczeniami związkami pochodzącymi z działalności rolniczej,
- Na terenach rolnych zaleca się zachowanie i wprowadzanie nowej zieleni śródpolnej w sąsiedztwie cieków, celem eliminacji źródeł powierzchniowego zanieczyszczania wód powierzchniowych i podziemnych, jakimi mogą być intensywne nawożenie i uprawa ziemi,
- Należy racjonalnie wykorzystywać rolniczą przestrzeń produkcyjną,
- Produkcja produktów regionalnych oraz ekoproduktów,
- Należy rozwijać zakłady przetwórcze i usługi związane z dystrybucją,
- Należy zwiększyć produktywność użytków rolnych poprzez melioracje, wapnowanie, zabiegi agrotechniczne, rotację upraw itp.

j) Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji:

- W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy z 2023 r., zostały oznaczone obszary przeznaczone do rewitalizacji zgodnie z zasadami przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji zamieszczonych w Programie Rewitalizacji dla Gminy Żelechów obowiązującym do 2023 roku.

Strategia Rozwoju Gminy Żelechów na lata 2024-2034 wskazuje na konieczność aktualizacji Programu Rewitalizacji Gminy Żelechów, który będzie dokumentem odpowiedzialnym za określenie obszarów rewitalizacji i zasady ich zagospodarowania.

14. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU

Analiza problemowa, zasobów, potencjałów rozwojowych gminy pozwala na określenie oraz przedstawienie celów strategicznych i operacyjnych, wyznaczających kierunki rozwoju lokalnego. Cele zawarte w niniejszej Strategii są spójne z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Spójny system rozwoju na wszystkich poziomach i odpowiedzialna współpraca, pozwolą osiągnąć efekt synergii podejmowanych działań, umożliwiając osiągnięcie wyznaczonych celów. Wszelkie działania zawarte w krajowych dokumentach strategicznych są spójne z prawem międzynarodowym.

Na poziomie krajowym podstawowym dokumentem przedstawiającym cele i kierunki rozwoju jest **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)** przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy: wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji polityki w perspektywie 2030.

W KSRR 2030 odzwierciedlenie znajdują postanowienia **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.)**. W **Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030 + (SRWM 2030+)** przyjęto podejście do polityki regionalnej zgodne z SOR i KSRR 2030 oraz dostosowano do specyfiki regionu. Przyjęte cele w Strategii Gminy Żelechów na lata 2024-2034 są także spójne z dokumentem **Strategia Rozwoju Powiatu Garwolińskiego 2015-2030**.

Dodatkowo Strategia jest spójna z dokumentami sektorowymi dotyczącymi spraw społecznych i infrastrukturalnych tj. **Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030**, **Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030**, **Krajowa Polityka Miejska 2030**, **Narodowa Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego**, **Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.** Ponadto uwzględnione zostały cele z obligatoryjnych dokumentów planistycznych tj. **Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym (PZPR)** oraz **Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS)**.

Poniższa Tabela 9. przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Żelechów na lata 2024-2034 z wyżej wymienionymi dokumentami.

Tabela 9. Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Gminy Żelechów z dokumentami wyższego rzędu.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
Cel 1. Zwiększanie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym: 1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów. Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych: 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym, 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach. Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie: 3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem, 3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym, 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych, 3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)
Cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym
Cel szczegółowy I: Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną: • Małe i średnie przedsiębiorstwa - rozwijanie potencjału polskich firm tak, by stawały się one coraz większe dzięki działaniom w zakresie otoczenia prawnego, tworzeniu i wdrażaniu innowacji, tworzeniu nowych miejsc pracy, udziału w łańcuchach kooperacji i ekspansji zagranicznej, ułatwieniom w dostępie do instrumentów finansowania rozwoju przedsiębiorstwa dostosowanych do jego wielkości, • Kapitał dla rozwoju - oznacza zmobilizowanie środków finansowych, w tym sektora prywatnego, w celu znacznego zwiększenia poziomu inwestycji w Polsce. Rozbudowa instrumentów finansowych oferowanych przez państwowe instytucje rozwoju jest niezbędna dla wzmocnienia działających w Polsce firm. Pożądane jest również zwiększenie efektywności wykorzystania środków publicznych, w szczególności funduszy europejskich, jak i kapitału polonijnego. Kapitał dla rozwoju oznacza także budowanie w Polsce kultury oszczędzania, ponieważ to właśnie poziom oszczędności krajowych stanowi w dużym stopniu o możliwościach inwestycyjnych gospodarki.

Cel szczegółowy II: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony:

- **Spójność społeczna** - utrzymujące się zróżnicowania społeczne mogą stać się barierą dla dynamicznego rozwoju gospodarki, dlatego rozwój winien sprzyjać włączeniu społecznemu, co oznacza gospodarkę o wysokim poziomie zatrudnienia dobrej jakości i przedsiębiorczości. Oznacza to z jednej strony konieczność adaptacji gospodarki do występujących trendów demograficznych, w szczególności poprzez zapewnienie dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na te wyzwania, a z drugiej wsparcie rozwoju i odpowiednie wykorzystanie potencjału poszczególnych grup społecznych na rynku pracy.
- **Rozwój zrównoważony terytorialnie** - rozwój wszystkich terytoriów przez wzmacnianie ich potencjałów endogenicznych i czynników rozwoju oraz likwidację barier i włączenie w procesy rozwojowe regionów zmagających się z trudnościami o charakterze restrukturyzacyjnym i adaptacyjnym (makroregion Polski Wschodniej, Śląsk), obszarów wiejskich wraz z ich lokalnymi ośrodkami miejskimi oraz średnich miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Oznacza to m.in. prowadzenie skutecznej polityki regionalnej dostosowanej do specyfiki danego terytorium i obejmującej działania służące aktywizacji gospodarczej, rozwojowi lokalnych rynków pracy i mobilizacji zawodowej mieszkańców, czy poprawie dostępu do usług publicznych z wykorzystaniem potencjałów lokalnych i subregionalnych gospodarek, jak również własnych zasobów. W wymiarze instytucjonalnym, istotne będzie dalsze wzmacnianie zdolności do planowania i prowadzenia działań rozwojowych, szczególnie na poziomie lokalnym. Przewidywane jest również podjęcie działań, których celem jest uwolnienie potencjału polskich aglomeracji. Rozwój taki oznacza, że korzyści z rozwoju gospodarczego kraju powinny być dostępne dla wszystkich obywateli, bez względu na miejsce zamieszkania.

Cel szczegółowy III: Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączaniu społecznemu i gospodarczemu.

- **Prawo w służbie obywatelom i gospodarce** - przede wszystkim poprawa jakości stanowionego prawa, w tym zmniejszenie obciążeń regulacyjnych w celu zapewnienia lepszych warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce i realizacji potrzeb poszczególnych grup obywateli. Istotą zmian w tym zakresie będzie: deregulacja, usprawnienie systemu prawnego, w tym stabilne i przewidywalne otoczenie prawne oraz racjonalizacja procesów legislacyjnych, w tym partnerstwo głównych podmiotów instytucjonalnych, korporacyjnych i społecznych.
- **Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem** - funkcjonowanie instytucji sprzyjających budowie przewag konkurencyjnych kraju i działających w nim podmiotów gospodarczych i społecznych. Ten obszar obejmuje kompleksowe działania na rzecz zwiększenia efektywności instytucji publicznych (konsolidacja, integracja działań), zmiany w strukturze i sposobie działania administracji (odbiurokratyzowanie), zwiększenie skuteczności sądownictwa i całego wymiaru sprawiedliwości, zmiany w zakresie zamówień publicznych, wzmocnienie roli dialogu społecznego i obywatelskiego. Podstawą odpowiedzialnego rozwoju Polski i realizacji założonych celów jest sprawne i skuteczne państwo. Niezbędnym warunkiem do tego jest budowa takiego systemu zarządzania rozwojem, który pozwoli na sprawną koordynację najważniejszych procesów gospodarczych i społecznych, wzmocni rolę planowania przestrzennego w realizacji polityki rozwoju oraz zwiększy odporność i możliwość reagowania państwa na zagrożenia.
- **E-państwo** - wykorzystanie w skali gospodarki możliwości oferowanych przez dostępne technologie cyfrowe. Elektroniczna obsługa

obywateli i przedsiębiorców, jak również wewnątrz administracji może w dłuższej perspektywie przyczynić się do poprawy funkcjonowania administracji, obniżenia kosztów obsługi i poprawy efektywności funkcjonowania przedsiębiorstw.

- **Efektywność wykorzystania środków UE** - przeorientowanie sposobu wykorzystania środków europejskich pod względem zakresu, koordynacji i form wsparcia, w kierunku objęcia dofinansowaniem przedsięwzięć w obszarach interwencji kluczowych dla zdefiniowanych celów rozwojowych. Dotyczy to zwłaszcza przedsięwzięć cechujących się wysoką wartością dodaną i trwałością efektów (m.in. za sprawą szerokiego zastosowania wsparcia zwrotnego) oraz zapewnienia takiej koordynacji strumieni finansowania, która przełoży się na efekt synergiczny (m.in. zapobiegnie jednoczesnemu występowaniu wysokiej efektywności interwencji w jednym obszarze i opóźnień lub niskiej jakości efektów w innych obszarach).

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030 + Innowacyjne Mazowsze.

Cel główny: Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwały i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska

Cel 1. Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze. Wzrost konkurencyjności poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii.

Kierunki działań:

Działanie priorytetowe 1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości:

- 1.2. Wsparcie przedsiębiorstw w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy,
- 1.4. Rozwój instrumentów finansowych wspomagających działalność przedsiębiorstw,
- 1.5. Rozwój nowoczesnych terenów inwestycyjnych.

Działanie priorytetowe 2. Rozwój zintegrowanego systemu sprzyjającego generowaniu i absorpcji innowacji:

- 2.1. Rozwój nowoczesnej infrastruktury wspomagającej prowadzenie działalności gospodarczej.
- 2.4 Wsparcie współpracy szkolnictwa wyższego i jednostek naukowo-badawczych z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz samorządem terytorialnym.

Działanie priorytetowe 3. Cyfryzacja gospodarki:

- 3.1. Zapewnienie powszechnego i bezpiecznego dostępu do internetu, e-usług i otwartych danych.
- 3.2 Wsparcie wykorzystania i rozwoju technologii cyfrowych w działalności gospodarczej.

4. Rozwój konkurencyjnej gospodarki:

- 4.4. Wsparcie powstawania i funkcjonowania sieci współpracy i klastrów, w tym na obszarach wiejskich,
- 4.5. Promocja gospodarcza i intensyfikacja współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej, w tym budowanie marki Mazowsze.

5. Rozwój miast jako centrów aktywności gospodarczej

- 5.2. Wsparcie miast i ich obszarów funkcjonalnych, ze szczególnym uwzględnieniem miast subregionalnych, jako subregionalnych centrów rozwoju.

6. Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich

- 6.1. Wzmacnianie wykształconych kierunków produkcji rolniczej i przemysłu rolno-spożywczego
- 6.2. Wzmacnianie towarowości i produktywności gospodarstw rolnych.
- 6.3. Wspieranie dywersyfikacji działalności gospodarczej oraz tworzenie pozarolniczych miejsc pracy.

Cel 2. Dostępne i mobilne Mazowsze. Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ładu przestrzennego.

Kierunki działań:

Działanie priorytetowe 7. Zwiększanie dostępności transportowej i spójności przestrzennej regionu oraz udziału środków transportu przyjaznych dla środowiska, mieszkańców i przestrzeni:

- 7.2. Budowa dróg krajowych i wojewódzkich do ośrodków subregionalnych słabo skomunikowanych z Warszawą i z sąsiednimi, ośrodkami rozwoju kraju,
- 7.4. Poprawa ciągłości i jakości tras pieszych i rowerowych,
- 7.6. Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- 7.7. Rozbudowa infrastruktury do ładowania pojazdów o napędach alternatywnych.

Działanie priorytetowe 8. Rozwój uporządkowanej sieci osadniczej, sprzyjającej wykorzystaniu transportu zbiorowego i ruchowi niezmotywowanemu:

- 8.1. Zapobieganie rozlewaniu i rozpraszaniu zabudowy i minimalizacja presji urbanistycznej na tereny otwarte
- 8.3. Przekształcanie dróg w miastach w ulice o funkcjach miastotwórczych, tworzących przyjazną przestrzeń urbanistyczną
- 8.4. Aktywizacja przestrzeni miejskiej poprzez działania, w tym planistyczne, sprzyjające przenoszeniu handlu i usług do lokali przyulicznych
- 8.5. Kompleksowa rewitalizacja w miastach i miejscowościach wiejskich.
- 8.5. Kompleksowa rewitalizacja w miastach i miejscowościach wiejskich
- 8.6. Zwiększanie dostępności przestrzeni publicznej dla osób o ograniczonej mobilności
- 8.7. Zwiększanie udziału zieleni, w tym wysokiej, w pasie drogowym

9. Udrożnienie systemu tranzytowego i ograniczenie ruchu tranzytowego na pozostałych trasach:

- 9.3. Dostosowywanie parametrów, standardów technicznych i przebiegu dróg do ich funkcji
- 9.4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury dostosowanej do ruchu tranzytowego (towarowe linie kolejowe, drogi krajowe, sieć TEN-T), omijającej miasta, wraz z przekształcaniem dawnych dróg przelotowych w ulice miejskie
- 9.5. Działania organizacyjno-prawne na rzecz ograniczenia ruchu tranzytowego w miastach i przenoszenia przewozów z dróg na tory

Cel 3. Zielone, niskoemisyjne Mazowsze. Poprawa stanu środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody.

Kierunki działań:

Działanie priorytetowe 10. Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska:

- 10.1. Ochrona obszarów cennych przyrodniczo (w tym objętych ochroną prawną) i przeciwdziałanie ich fragmentacji,
- 10.2. Ochrona zwartych kompleksów gleb wysokiej klasy,
- 10.3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi,
- 10.4. Ochrona i kształtowanie krajobrazu,
- 10.5. Ochrona przed zanieczyszczeniem powietrza i ograniczenie hałasu,
- 10.6. Zwiększanie lesistości regionu,
- 10.7. Kształtowanie świadomości ekologicznej,
- 10.8. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią z poszanowaniem potrzeb ochrony środowiska.

Działanie priorytetowe 11. Proekologiczna transformacja energetyki:

- 11.1. Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- 11.5. Rozbudowa i modernizacja systemów energetycznych, w tym rozwój inteligentnych sieci energetycznych i gazyfikacje wyspowe

Działanie priorytetowe 12. Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym i adaptacja do zmian klimatu:

- 12.1. Zwiększenie poziomu ochrony przeciwpowodziowej, zarządzanie ryzykiem powodziowym, zapobieganie osuwiskom i podtopieniom,
- 12.2. Zwiększanie powierzchni terenów zieleni, w szczególności ogólnodostępnych, na obszarach zurbanizowanych,
- 12.3. Zapobieganie suszy i łagodzenia jej skutków,
- 12.4. Zwiększanie retencji wodnej, w tym wód opadowych, kształtowanie niebieskiej i zielonej infrastruktury w miastach.

13. Poprawa jakości środowiska:

- 13.1. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby,
- 13.2. Wdrożenie spójnego systemu gospodarki odpadami, możliwie bliskiego gospodarce o obiegu zamkniętym,
- 13.3. Zamykanie i rekultywacja składowisk oraz usuwanie wyrobów i odpadów niebezpiecznych,
- 13.4. Prowadzenie monitoringu zanieczyszczeń środowiska i wprowadzanie regulacji ograniczających zanieczyszczanie,
- 13.5. Prowadzenie działań na rzecz zapewnienia dobrego stanu wód, w tym rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i systemów oczyszczania ścieków.

14. Podnoszenie efektywności energetycznej:

- 14.1. Wdrażanie w przedsiębiorstwach systemów ekozarządzania i energooszczędnych technologii produkcji,
- 14.2. Upowszechnianie energooszczędnego i pasywnego budownictwa,
- 14.3. Kompleksowa termomodernizacja budynków,

14.4. Wymiana nieefektywnych źródeł ciepła na ekologiczne.

Cel 4. Mazowsze zintegrowane społecznie. Poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki.

Kierunki działań:

Działanie priorytetowe 15. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego:

- 15.2. Rozwój kształcenia (w tym dualnego) i doradztwa edukacyjno-zawodowego młodzieży,
- 15.3. Wspieranie uczenia się przez całe życie oraz podnoszenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych,
- 15.4. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i kształtowanie postaw prospołecznych,
- 15.5. Dostosowywanie kierunków kształcenia i szkoleń do potrzeb rynku pracy, z uwzględnieniem umiejętności przekrojowych,
- 15.6. Wspieranie edukacji dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej,
- 15.7. Wspieranie rozwoju kształcenia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych,
- 15.8. Wspieranie poradnictwa specjalistycznego i terapeutycznego,
- 15.9. Podnoszenie umiejętności cyfrowych mieszkańców województwa,
- 15.10. Rozwój systemu nauczania wykorzystującego technologie cyfrowe (e-kształcenie) oraz innowacyjne metody nauczania,
- 15.11. Wspieranie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców.

Działanie priorytetowe 16. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych i opiekuńczych:

- 16.1. Budowa i rozwój infrastruktury społecznej, w tym o zasięgu regionalnym,
- 16.2. Rozwój specjalistycznej opieki zdrowotnej ze szczególnym uwzględnieniem chorób cywilizacyjnych i opieki geriatrycznej,
- 16.3. Kształtowanie warunków sprzyjających aktywności fizycznej mieszkańców,
- 16.4. Wspieranie profilaktyki i promocji zdrowia,
- 16.5. Poprawa jakości i dostępności oraz rozwój różnych form usług zdrowotnych i społecznych, w tym pielęgnacyjno-opiekuńczych, paliatywno-hospicyjnych i leczenia uzdrowiskowego,
- 16.6. Wspieranie ratownictwa medycznego.

17. Aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców:

- 17.1. Aktywizacja zawodowa osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym osób sprawujących opiekę nad osobami zależnymi, z niepełnosprawnościami, absolwentów i osób w wieku 50+,
- 17.2. Upowszechnianie opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego,
- 17.3. Wspieranie reorientacji zawodowej osób poszukujących i zmieniających pracę,
- 17.4. Wspieranie postaw przedsiębiorczych oraz samozatrudnienia.

19. Włączenie i integracja społeczna:

- 19.1. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej, w szczególności osób z niepełnosprawnościami, starszych oraz w trudnej sytuacji życiowej,
- 19.2. Wspomaganie włączenia społecznego i przeciwdziałanie ubóstwu,
- 19.3. Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej.

Cel 5. Mazowsze bogate kulturowo. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia.

Kierunki działań:

Działanie priorytetowe 20. Ochrona i wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego:

- 20.1. Wspieranie prac konserwatorskich (w tym restauratorskich, renowacyjnych, rewitalizacyjnych), rewitalizacja obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych
- 20.2. Adaptacja obiektów zabytkowych do nowych funkcji, w tym kulturalnych, turystycznych i społecznych.
- 20.3. Inwentaryzacja i digitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego

Działanie priorytetowe 21. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego, potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju gospodarczego i promocji województwa:

- 21.1. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej w oparciu o walory kulturowe i przyrodnicze,
- 21.2. Rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej,
- 21.3. Wspieranie rozwoju różnych form turystyki, produktów oraz wydarzeń turystycznych,
- 21.4. Wspieranie działalności stowarzyszeń i organizacji, w tym o znaczeniu międzynarodowym,
- 21.5. Ochrona, pielęgnowanie i promowanie spuścizny kulturowej (materialnej i niematerialnej), w tym podnoszenie świadomości kulturowej,
- 21.6. Kreowanie ośrodków i kształtowanie regionalnej tożsamości kulturowej,
- 21.7. Wspieranie i promocja różnorodności kulturowej,
- 21.8. Wspieranie przedsiębiorczości i współpracy w obszarze kultury, dziedzictwa kulturowego i turystyki.

22. Upowszechnianie kultury i twórczości:

- 22.1. Rozwój infrastruktury kultury, wydarzeń i projektów kulturalnych,
- 22.2. Wspieranie rozwoju edukacji kulturalnej i artystycznej,
- 22.3. Wspieranie rozwoju przemysłu kreatywnego,
- 22.4. Wzmacnianie uczestnictwa w kulturze, w tym poprzez technologię cyfrową (e-kultura, digitalizacja).

23. Kreowanie miast i wsi jako centrów aktywności kulturalnej i turystycznej:

- 23.1. Wspieranie ośrodków miejskich i wiejskich w upowszechnianiu potencjału kultury wraz z rozwojem funkcji turystycznych.

Strategia Rozwoju Powiatu Garwolińskiego 2015-2030

Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu garwolińskiego

Cel strategiczny C1: Rozwój lokalnego rynku pracy poprzez wzrost zatrudnienia i wspieranie rozwoju gospodarczego.

Cel operacyjny C1.1: Wykorzystanie potencjału gospodarczego powiatu oraz kreowanie korzystnego klimatu dla rozwoju gospodarczego.

Zadania realizacyjne:

C1.1.A Stała Promocja Terenów Inwestycyjnych .

C1.1.B Prowadzenie aktywnych działań dla pozyskania inwestorów zewnętrznych.

C1.1.E Intensywna promocja walorów gospodarczych powiatu.

Cel operacyjny C1.2: Tworzenie jak najlepszych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców.

Zadania realizacyjne:

C1.2.A Udzielanie informacji o dostępnych środkach pomocowych na wsparcie działalności a także rozwój firmy.

C1.2.B Promocja przedsiębiorczości poprzez utworzenie bazy danych dysponującej informacjami na temat potencjału gospodarczego lokalnych przedsiębiorców i ich produktów.

C1.2.C Integracja środowisk samorządowych i gospodarczych w zakresie aktywnej formy prezentacji osiągnięć i możliwości gospodarczych na konferencjach, wystawach mających na celu prezentację i promocję dorobku powiatu i firm działających na jego terenie oraz zaproszenie potencjalnych inwestorów do inwestowania na terenie powiatu.

C1.2.D Inicjowanie w gminach powiatu oraz w Starostwie Powiatowym działań mających na celu usprawnienie procedur administracyjnych i załatwiania formalności związanych z podejmowaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej.

C1.2.E Wspieranie miejscowych przedsiębiorców w podejmowaniu nowych inwestycji i tworzeniu stałych miejsc pracy, współpraca i wspieranie grup producenckich.

Cel operacyjny C1.3: Rozwój lokalnego rynku pracy i wdrażanie rozwiązań mających na celu przeciwdziałanie bezrobociu.

Zadania realizacyjne:

C1.3.A Inicjowanie współpracy Powiatowego Urzędu Pracy, samorządów lokalnych, szkół , pracodawców w tworzeniu nowych miejsc pracy.

C1.3.B Prowadzenie działań mających na celu łagodzenie skutków bezrobocia m.in. przez: organizowanie giełd pracy, spotkań z pracodawcami, prowadzenia warsztatów aktywnego poszukiwania pracy.

C1.3.C Pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe.

C1.3.D Wdrażanie form aktywizacji bezrobotnych takich jak: staże absolwenckie, umowy absolwenckie, roboty publiczne, prace interwencyjne, pożyczki dla bezrobotnych.

C1.3.E Stałe dostosowywanie ofert szkolnictwa zawodowego do potrzeb rynku pracy.

C1.3.F Wdrażanie programów rynku pracy z uwzględnieniem bezrobotnych absolwentów, a także młodzieży zamieszkałej na terenach wiejskich oraz w małych miastach.

Cel operacyjny C.1.4: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności powiatu.

Zadania realizacyjne:

C1.4.A Poprawa stanu technicznego, parametrów użytkowych i bezpieczeństwa dróg powiatowych i gminnych w pierwszej kolejności dróg ułatwiających dojazd do terenów inwestycyjnych, centralnych ośrodków gminnych i atrakcyjnych terenów turystyczno-rekreacyjnych poprzez:

C1.4.B Działania dla pozyskania środków zewnętrznych na modernizację dróg, w szczególności środków z Unii Europejskiej.

C1.4.D Stworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju turystyki rowerowej – budowa ścieżek rowerowych.

C1.4.E Zwiększenie stopnia spójności komunikacyjnej z regionem radomskim poprzez budowę przeprawy mostowej w gminie Maciejowice.

Cel strategiczny C2: Wspieranie rozwoju obszarów wiejskich oraz działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego.

Cel operacyjny C2.1: Rozwój rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego

Zadania realizacyjne:

C2.1.B Współpraca przy upowszechnianiu rolnictwa ekologicznego.

C2.1.C Pomoc w organizowaniu i promocja rolniczych grup producenckich mających na celu zwiększenie konkurencyjności produkcji rolnej.

Cel operacyjny C2.2: Poprawa warunków bytowych ludności zamieszkującej tereny wiejskie oraz kreowanie pozarolniczych miejsc pracy.

Zadania realizacyjne:

C2.2.A Poprawa stanu infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich.

C2.2.B Stworzenie systemu zachęt dla inwestorów tworzących nowe miejsca pracy na terenach wiejskich.

C2.2.C Wykorzystywanie pozarolniczych źródeł dochodu m.in. rozwój działalności gospodarczej oraz tworzenie gospodarstw agroturystycznych.

C2.2.D Wspieranie i promowanie rozwoju rzemiosła, rękodzielnictwa.

C2.2.E Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego wsi.

Cel operacyjny C2.3: Rozwój systemu ochrony przyrody.

Zadania realizacyjne:

C2.3.A Poprawa czystości powietrza.

C2.3.B Zwiększanie lesistości i ochrona istniejących lasów.

C2.3.C Objęcie ochroną najcenniejszych pod względem ekologicznym obszarów powiatu.

C2.3.D Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu m.in. poprzez odpowiednią edukację dzieci i młodzieży, promocję akcji ekologicznych oraz wspieranie poszczególnych samorządów gminnych w budowie ścieżek przyrodniczo - ekologicznych.

Cel operacyjny C2.4: Wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajoznawczych powiatu poprzez promocję i rozwój infrastruktury.

Zadania realizacyjne:

C2.4.A Tworzenie szlaków turystycznych i budowa ścieżek rowerowych na bazie atrakcyjnych miejsc krajobrazowych i historycznych powiatu.

C2.4.B Stworzenie systemu informacji o ofercie turystycznej, imprezach rekreacyjnych i kulturowych, szlakach turystycznych oraz gospodarstwach agroturystycznych.

C2.4.C Wspieranie i pomoc w tworzeniu gospodarstw agroturystycznych.

C2.4.D Kształtowanie postaw proturystycznych oraz upowszechnianie wiedzy krajoznawczej o regionie wśród dzieci i młodzieży.

C2.4.E Modernizacja i poprawa oznakowania istniejących szlaków turystycznych znajdujących się na terenie powiatu.

Cel strategiczny C3: Wzrost jakości świadczonych usług publicznych.

Cel operacyjny C3.1: Rozwój systemu edukacji i bazy sportowej.

Zadania realizacyjne:

- C3.1.A Modernizacja bazy dydaktycznej i sportowej w powiecie:
- C3.1.B Podniesienie jakości kształcenia oraz poszerzenie oferty edukacyjnej:
- C3.1.C Rozwinięcie systemu doradztwa i doskonalenia zawodowego nauczycieli:
- C3.1.D Rozwój bibliotek powiatowych, gminnych i szkolnych:
- C3.1.F Wyrównanie szans edukacyjnych wszystkich uczniów
- C3.1.G Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy i aspiracji młodzieży:
- C3.1.H Upowszechnianie uczenia się przez całe życie.

Cel operacyjny C3.2: Umożliwienie mieszkańcom powiatu dostępu do właściwego poziomu usług medycznych i opieki społecznej.

Zadania realizacyjne:

- C3.2.A Zapewnienie właściwych usług leczenia zamkniętego i specjalistycznego.
- C3.2.B Zwiększenie dostępności i zmniejszenie nierówności w dostępie do opieki zdrowotnej.
- C3.2.F Realizowanie i wspieranie programów profilaktyki i promocji zdrowia dla mieszkańców powiatu.
- C3.2.G Rozwój edukacji prozdrowotnej.
- C3.2.H Doskonalenie systemu pomocy społecznej w Powiecie Garwolińskim.

CEL OPERACYJNY C3.3: Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa publicznego.

Zadania realizacyjne:

- C3.3.A Stworzenie powiatowego systemu monitorowania, planowania i koordynowania działań w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego:
- C3.3.B Organizowanie w szkołach spotkań mających na celu przeciwdziałanie patologiom społecznym i przestępczości młodocianych.
- C3.3.C Ochrona terenów znajdujących się nad Wisłą przed zagrożeniem powodziowym.
- C3.3.D Współpraca w zakresie doposażenia jednostek ratownictwa w specjalistyczny sprzęt i samochody (Państwowa Straż Pożarna, Policja).

Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030

CEL GŁÓWNY: Wzmacnianie kapitału ludzkiego, społecznego i kulturowego, większa spójność społeczna przez inwestycje społeczne

Cel I. Zapobieganie pogłębianiu się problemów społecznych poprzez wdrażanie programów i projektów na rzecz ogółu mieszkańców i wybranych grup (w tym

mniejszości narodowych i etnicznych) oraz sprawne realizowanie polityki społecznej na Mazowszu

Priorytet I.1: Prowadzenie diagnoz i badań kwestii społecznych występujących na Mazowszu oraz monitorowanie programów wojewódzkich.

Priorytet I.2: Podejmowanie działań na rzecz mieszkańców województwa w zakresie przeciwdziałania rozwojowi wybranych problemów społecznych.

Priorytet I.4: Rozwój oferty instytucjonalnej i usług na rzecz seniorów i osób niesamodzielnych.

Cel II. Deinstytucjonalizacja i rozwój spersonalizowanych, zintegrowanych usług społecznych, w tym o charakterze środowiskowym

Priorytet II.1 Zwiększanie dostępności usług społecznych, w szczególności w formie środowiskowej.

Priorytet II.2 Inwestowanie w nowe formy instytucjonalne w zakresie usług społecznych.

Priorytet II.3 Wmacnianie i aktywizacja społeczności lokalnych, monitorowanie zaangażowania społecznego w usługi społeczne.

Priorytet II.4 Rozwój personalnych i środowiskowych usług społecznych odpowiadających na potrzeby mieszkańców Mazowsza.

Cel III. Inwestycje w służby społeczne oraz zawody pomocowe. Poprawa wizerunku pomocy społecznej.

Priorytet III.1 Stworzenie spójnego systemu szkoleń dla służb społecznych.

Priorytet III.2 Poprawa jakości i podniesienie prestiżu służb społecznych.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Celem SZRWiR 2030 jest rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego.

Cel szczegółowy I. Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej

I.1. Nowe modele organizacji produkcji i rynków, krótkie łańcuchy rynkowe i uczciwa konkurencja

I.2. Jakość i bezpieczeństwo żywności

I.3. Rozwój innowacji, cyfryzacji i przemysłu 4.0. w sektorze rolno-spożywczym oraz jego modernizacja

I.4. Zarządzanie ryzykiem w sektorze rolno- spożywczym

I.5. Poszerzanie i rozwój rynków zbytu na produkty i surowce sektora rolno- spożywczego (w tym biogospodarka)

Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska

II.1. Rozwój liniowej infrastruktury technicznej

II.2. Dostępność wysokiej jakości usług publicznych

II.3. Rozwój infrastruktury społecznej i rewitalizacja wsi i małych miast

II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska

II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom

Cel szczegółowy III, Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa

III.1. Odpowiedź na zmiany demograficzne i ich następstwa

III.2. Rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy

III.3. Wzrost umiejętności i kompetencji mieszkańców wsi

III.4. Budowa i rozwój zdolności do współpracy w wymiarze społecznym i terytorialnym

III.5. Rozwój ekonomii i solidarności społecznej na obszarach wiejskich

Krajowa Polityka Miejska 2030

Istotą prowadzenia krajowej polityki miejskiej jest stawianie czoła wyzwaniom rozwojowym oraz budowanie warunków do wzmacniania zdolności miast i miejskich obszarów funkcjonalnych do zrównoważonego rozwoju, polepszania jakości życia mieszkańców i budowania odporności na obserwowane zmiany klimatu.

Cel 1. Miasto kompaktowe – oznacza dążenie do rozwoju obszarów miejskich (w zwartości strukturalnej) w sposób zrównoważony i odpowiedzialny oraz do racjonalnego wykorzystania przestrzeni i dostępnych zasobów.

Cel 2. Miasto zielone – oznacza przeciwstawianie się pogłębianiu kryzysu klimatycznego, przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu, ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza oraz odbudowywanie ekosystemów na obszarach miejskich (zwiększanie trenów zieleni oraz ciągłość ekosystemów przenikających się z obszarami zurbanizowanymi).

Cel 3. Miasto produktywne – oznacza oparcie rozwoju obszarów miejskich na zdyswersyfikowanej gospodarce, która zapewnia mieszkańcom miejsca pracy, tworząc solidną inwestycyjną podstawę zrównoważonego rozwoju miejskiego.

Cel 4. Miasto cyfrowe – oznacza wykorzystanie procesów transformacji cyfrowej na rzecz wzmacniania wzajemnych relacji pomiędzy zarządzającymi obszarem miejskim, mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami, aby efektywnie zarządzać rozwojem miejskim.

Cel 5. Miasto dostępne – oznacza nie tylko niwelowanie barier poprzez racjonalne usprawnienia organizacyjne i funkcjonalne, ale także gwarancję zapewnienia równych szans wszystkim mieszkańcom i pełnego ich uczestnictwa w życiu społeczności oraz w dostępie do usług publicznych niezależnie od wielkości i umiejscowienia w strukturze osadniczej.

Cel 6. Miasto sprawne – oznacza zdolność skutecznego zarządzania, efektywnego wykorzystania zasobów własnych, ale także umiejętność współpracy między wszystkim uczestnikami procesów rozwoju miejskiego (współpraca partnerska między instytucjami, organizacjami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami, i innymi – nie tylko w obrębie miast, ale także w ich obszarze funkcjonalnym).

Narodowa Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego

Celem głównym jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce

Cel szczegółowy 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych;

Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej;

Cel szczegółowy 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy;

Cel szczegółowy 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.

Cel główny stanowi zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego poprzez tworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym.

kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce;

kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;

kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności;

kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów;

4.1 Transport lądowy jako element zintegrowanego systemu transportowego

4.1.2 Transport drogowy

kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko;

kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym

Nadrzędnym celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego:

1.1. Zapewnienie warunków ograniczających możliwość występowania powodzi;

1.2. Zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP;

2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego:

2.1. Zapewnienie warunków redukujących możliwość występowania powodzi;

2.2. Redukcja obszaru zagrożonego powodzią oraz zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP;

2.3. Redukcja wrażliwości społeczności i obiektów na OZP;

3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym:

3.1. Zwiększenie skuteczności prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych;

3.2. Zwiększenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych;

3.3. Zwiększenie skuteczności odbudowy i powrotu do stanu sprzed powodzi;

3.4. Wdrożenie systemu analiz popowodziowych i zwiększanie jego skuteczności;

3.5. Wdrożenie instrumentów prawnych i finansowych zwiększających bezpieczeństwo powodziowe;

3.6. Zwiększenie świadomości i wiedzy na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego.

Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy

Celem PPSS jest zapewnienie odpowiedniej ilości i co najmniej dobrej jakości wód, użytecznych dla społeczeństwa, środowiska i wszystkich sektorów gospodarki narodowej.

Cel główny: Przeciwdziałanie skutkom suszyCele szczegółowe:

- 1) Skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy;
- 2) Zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy;
- 3) Edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy;
- 4) Formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

15. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

Prawidłowy przebieg realizacji założeń, Strategii Rozwoju Gminy Żelechów na lata 2024-2034, jest weryfikowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring i ewaluację. Z kolei poprzez gromadzenie i analizę danych, wypracowany zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka, wydział lub pracownik będą odpowiedzialni. Dodatkowo, rekomenduje się przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji danego celu strategicznego.

Wdrażając Strategię, Gmina Żelechów będzie dbała o dobrą współpracę z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, otoczeniem społeczno-gospodarczym, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Ponadto będzie aktywnie uczestniczyła w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez podmioty z jej otoczenia. System monitorowania jest narzędziem, który wspomaga zarządzanie, podejmowanie strategicznych decyzji i przewidywanie zagrożeń. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie Gminy Żelechów, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28 aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym.

Zgodnie z powyższą ustawą Burmistrz Żelechowa zobowiązany jest w terminie do dnia 31 maja przedstawić Radzie Miejskiej w Żelechowie raport o stanie gminy. Raport obejmuje podsumowanie działalności Burmistrza w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady miejskiej. Dodatkowo, narzędziem wspomagającym monitorowanie wdrażania Strategii będzie tabela ewaluacyjna, która stanowi załącznik 2. do niniejszego dokumentu.

16. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Przystępując do realizacji zadań określonych w Strategii należy na bieżąco monitorować możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania. W momencie ustalania projektu budżetu na dany rok, należy w odpowiedni sposób zabezpieczyć potrzebne środki, w tym na działania przewidziane w Strategii, stanowiące zarówno wydatki bieżące i majątkowe. Konkretnie kwoty na działania będzie można ustalić wraz z opracowywaniem projektu budżetu Gminy na dany rok, a następnie odpowiednio korygować do poziomu jego wykonania.

Podstawowymi źródłami finansowania zadań, których celem jest realizacja Strategii Rozwoju Gminy Żelechów powinny być:

- ⇒ Fundusze UE;
- ⇒ Fundusze krajowe (NFOŚiGW, programy rządowe);
- ⇒ Programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego,;
- ⇒ inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie i EOG na lata 2021-2028,;
- ⇒ inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dysponowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Załącznik 2. Tabela ewaluacyjna do Strategii Rozwoju Gminy Żelechów na lata 2024-2034..

Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzi alna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (Tak/Nie)
1.1 Zwiększenie atrakcyjności gminy	Udoskonalenie komunikacji z mieszkańcami i potencjalnymi interesariuszami	– liczba komunikatów publikowanych na stronie Urzędu Gminy i/lub w portalach społecznościowych (szt.), – liczba biuletynów (szt.) – liczba osób bezrobotnych (os.), – saldo migracji (os.), – liczba nowych przedsiębiorstw (szt.), – liczba konsultacji społecznych (szt.), – liczba nowych inicjatyw obywatelskich (szt.), – kwota udzielonych ulg dla przedsiębiorców (zł), – kwota przeznaczona na modernizację i budowę placów zabaw (zł)				
	Kreowanie przestrzeni publicznej przyjaznej mieszkańcom w różnym wieku					
	Zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca pracy, nauki i wypoczynku					
	Monitorowanie zapotrzebowania lokalnego rynku pracy i preferowanych kierunków kształcenia zawodowego					
	Otwarcie instytucji publicznych na inicjatywy społeczne					
	Kampanie informacyjne na temat planowanych działań oraz promocja treści dokumentów strategicznych					
	Prowadzenie konsultacji społecznych w zakresie planowania działań i inwestycji					
	Promowanie Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030					

Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzi alna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (Tak/Nie)
	Promowanie samozatrudnienia, stworzenie systemu zachęt i ulg dla potencjalnych inwestorów tworzących miejsca pracy					
	Modernizacja i budowa nowych placów zabaw na terenie Gminy Żelechów					
1.2. Podwyższenie jakości oświaty i opieki nad dziećmi	Modernizacja i doposażenie budynków oświaty	– liczba żłobków na terenie gminy (szt.),				
	Zapewnienie opieki dla dzieci we wszystkich grupach wiekowych	– liczba zmodernizowanych pomieszczeń szkolnych (szt.),				
	Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy	– kwota przeznaczona na doposażenie szkół (zł),				
	Podniesienie efektywności nauczania	– liczba nauczycieli w szkołach (os.),				
	Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych	– udział nauczycieli objętych systemem doksztalcania (%),				
	Zapewnienie bezpieczeństwa w placówkach oświatowych	– wzrost średnich wyników egzaminów ósmoklasisty (pkt.),				
	Otwarcie instytucji publicznych na inicjatywy społeczne	– wzrost średnich wyników egzaminów maturalnych (pkt.),				
	Rozwój programów edukacyjnych i wychowawczych	– kwota przeznaczona na stypendia naukowe (zł),				
		– liczba oferowanych zajęć pozalekcyjnych (szt.).				
	Współpraca z rodzicami i społecznością lokalną	– liczba osób w wieku szkolnym i wczesnoszkolnym (os.),				

Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzi alna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (Tak/Nie)
	Ewaluacja i monitorowanie jakości edukacji					
1.3. Przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego	Inicjatywy aktywizacji osób starszych	– ilość udzielonych zasiłków stałych i celowych dla osób starszych, niezaradnych życiowo (os.), – ilość udzielonych świadczeń rodzinnych (os.), – ilość osób objętych programem przeciwdziałaniu uzależnieniom (os.), – ilość programów wdrażanych w ramach rozwiązywania problemów społecznych (szt.), – ilość zorganizowanych kursów, warsztatów i staży we współpracy z PUP w Garwolinie (szt.), – kwota udzielonego wsparcia dla przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy (zł.), – stopa bezrobocia (%), – liczba osób zarejestrowanych w PUP w Garwolinie (os.), – liczba powstających nowych miejsc pracy (szt.), – ilość interwencji służb porządkowych (szt.). – ilość dzieci objęta dożywianiem (os.),				
	Aktywne uczestnictwo w dofinansowujących Programach socjalnych					
	Realizacja polityki krajowej nastawionej na wsparcie rodzin, osób starszych i niesamodzielných					
	Przeciwdziałanie bezrobociu					
	Rozwiązywanie problemów społecznych					
	Organizacja programów aktywizacji zawodowej i społecznej osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym					
	Skuteczne przeciwdziałanie problemom uzależnień, alkoholizmowi i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo					

Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzi alna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (Tak/Nie)
	Wsparcie w rozwój i doskonalenie umiejętności pracowników MGOPS	- monitoring gospodarstw domowych w skali zadłużenia z tytułu podstawowych opłat (woda, ścieki, odpady i podatek od nieruchomości) (zł), - Liczba zadłużonych gospodarstw domowych (szt.)				
1.4. Poprawa dostępności do usług ochrony zdrowia	Poprawa zdrowia mieszkańców	- liczba placówek medycznych (szt.) - reorganizacja komunikacji poza gminę (TAK/NIE), - liczba dostępnych lekarzy specjalistów (os.), - spadek wskaźników zanieczyszczeń powietrza PM 2,5, PM 10, B(a)P, NOx - liczba przeprowadzonych akcji i kampanii w zakresie poprawy zdrowia i profilaktyki (szt.),				
	Zapewnienie łatwiejszego dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej					
	Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat jakości powietrza i jego wpływu na zdrowie człowieka					
	Promowanie zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej wśród mieszkańców					
1.5. Rozwój kultury fizycznej i sportu	Modernizacja istniejącej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	- liczba obiektów sportowych (szt.) - oferta zajęć sportowo – rekreacyjnych (szt.), - kwota przeznaczona na zmodernizowanie obiektów sportowo-rekreacyjnych (zł), - długość szlaków rowerowych (km), - liczba akcji i kampanii promujących aktywnych styl życia (szt.),				
	Rozbudowa infrastruktury sportowej					
	Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego o charakterze sportowo-rekreacyjnym, a w konsekwencji podniesienie jakości życia mieszkańców, dzięki poprawie kondycji psychofizycznej					

Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (Tak/Nie)
	Promowanie postaw dbałości o zdrowie człowieka i jego prawidłowy rozwój psychofizyczny	– kwota przeznaczona na budowę nowych obiektów rekreacyjno-sportowych (zł),				
	Wspieranie turystyki rowerowej poprzez budowę szlaków rowerowych					
	Budowanie relacji międzyludzkich, a w konsekwencji kapitału społecznego i wzmacnianie tożsamości lokalnej.					
1.6. Zwiększanie promocji wraz z upowszechnianiem wiedzy o historii Gminy Żelechów	Tworzenie infrastruktury zachęcającej do kreatywnego i aktywnego spędzania wolnego czasu w Żelechowie	– liczba wydarzeń kulturalnych (szt.), – liczba wydarzeń organizowanych w instytucjach kulturalnych (szt.), – liczba imprez plenerowych mających na celu promocję kultury i tradycji regionu (szt.), – kwota przeznaczona na rozwój działalności artystyczno-kulturalnych (zł) – oznakowanie miejsc ważnych turystycznie (TAK/NIE), – ilość kampanii promocyjnych wydarzeń kulturalnych organizowanych w gminie (szt.), – ilość uczestników wydarzeń kulturalnych (os.),				
	Zwiększenie liczby wydarzeń kulturalnych dla każdej grupy wiekowej					
	Wspieranie i promowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego					
	Organizacja imprez kulturalno-rozrywkowych dla mieszkańców					
	Wspieranie inicjatyw promujących turystykę					
	Dbałość o obiekty dziedzictwa kulturowego i historycznego					

Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzi alna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (Tak/Nie)
	Odkrywanie historii gminy w ramach prowadzonych prac archeologicznych i konserwatorskich	– kwota przeznaczona na modernizację i rozbudowę budynku MGOK w Żelechowie (zł).				
	Zwiększona dostępność powierzchni do działalności kulturalno-artystycznej	– Prowadzenie zaktualizowanej Gminnej Ewidencji Zabytków oraz Programu Opieki nad Zabytkami (TAK/NIE),				
	Zapewnienie wsparcia wszystkim formom działalności artystyczno-kulturalnej					
1.7. Wzmacnianie tożsamości lokalnej	Współpraca UM z organizacjami pozarządowymi, w tym z Kołami Gospodyń Wiejskich	– Ilość wydarzeń powstałych w współpracy z Kołami Gospodyń Wiejskich oraz innymi organizacjami pozarządowymi (szt.) – Kwota przeznaczona na rozwój i modernizacja Gminnej Izby Pamięci Ziemi Żelechowskiej (zł.), – Saldo migracji (%) – Ilość przeprowadzonych prac konserwatorskich (szt.)				
	Współpraca Kół Gospodyń Wiejskich między sołectwami					
	Rozwój i modernizacja Izby Pamięci Ziemi Żelechowskiej					
	Współpraca z jednostkami pomocniczymi gminy					
	Budowanie postawy patriotycznej w odniesieniu do Żelechowa jako małej ojczyzny					

Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzi	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (Tak/Nie)
1.8. Zwiększanie potencjału gminy do rangi ponadlokalnej	Rozwój infrastruktury transportowej, w tym budowa obwodnicy i poprawa dróg dojazdowych	– Liczba zrealizowanych inwestycji infrastruktury transportowej (km),				
	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i przyciąganie inwestycji zewnętrznych	– Liczba nowych firm zarejestrowanych w gminie (szt.),				
	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej, w tym obiektów kulturalnych i sportowych	– Liczba placówek handlowych i usługowych (szt.),				
	Zwiększenie dostępności do usług publicznych	– Liczba utworzonych miejsc pracy (szt.),				
	Promowanie gminy na zewnątrz poprzez marketing terytorialny i organizację wydarzeń ponadlokalnych	– Ilość przeprowadzonych prac remontowo-modernizacyjnych obiektów kulturalnych i sportowych (szt.)				
	Współpraca z sąsiednimi gminami oraz regionami w celu realizacji wspólnych projektów	– Liczba kursów komunikacji publicznej dziennie (szt.),				
	Rozwój turystyki poprzez wykorzystanie potencjału kulturowego oraz przyrodniczego gminy	– Liczba placówek medycznych na terenie gminy (szt.),				
		– Liczba kampanii promocyjnych gminy (szt.)				
		– Liczba wydarzeń uwzględniająca promocję gminy na arenie ponadlokalnej (szt.),				
		– Liczba nowych obiektów infrastruktury turystycznej (szt.),				
		– Współpraca w ponadlokalnych inicjatywach samorządowych, tj.				

Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzi	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (Tak/Nie)
	Infrastrukturalne i funkcjonalne przystosowanie miasta Żelechów do pełnienia funkcji centrum ponadlokalnego	związki międzygminne lub lokalnych grup działania (TAK/NIE) – Przeprowadzone działania rewitalizacyjne w mieście Żelechów (szt.) – Ogólna kwota wpływu do budżetu (zł),				
1.9. Zwiększenie bezpieczeństwa na terenie gminy	Poprawa jakości dróg oraz infrastruktury towarzyszącej	– liczba zarejestrowanych przestępstw i wykroczeń (szt.),				
	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury oświetleniowej na terenie gminy	– liczba interwencji służb porządkowych (szt.), – średni czas reakcji służb porządkowych na wezwanie (min.),				
	Wzrost liczby patroli służb porządkowych oraz współpraca z Policją	– liczba kampanii dotyczących bezpieczeństwa na drogach (szt.), – liczba przeprowadzonych szkoleń i warsztatów dla pracowników MGOPS (szt.),				
	Utrzymanie punktu pomocy psychoterapeutycznej	– liczba zrealizowanych inwestycji drogowych (szt.), – liczba osób korzystających z punktów pomocy (os.),				
	Rozwój programów edukacyjnych i kampanii informacyjnych na temat bezpieczeństwa	– kwota przeznaczona na doposażanie i rozwój jednostek OSP (zł), – liczba prac modernizacyjnych monitoringu miejskiego (szt.)				
	Doposażanie jednostek OSP	– liczba kampanii społecznych dotyczących prac w służbach (szt.)				
	Poprawa skuteczności działania monitoringu					
	Prowadzenie kampanii zachęcających do pracy w służbach					

Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzi alna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (Tak/Nie)
1.10. Poprawa sieciowej infrastruktury technicznej	Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej na terenie całej gminy	– liczba nowych przyłączy wodociągowych (szt.), – liczba nowych przyłączy kanalizacyjnych (szt.),				
	Rozbudowa i unowocześnienie sieci energetycznej, w tym przyłącza do odnawialnych źródeł energii	– liczba nowych przyłączy do sieci energetycznej (szt.), – liczba gospodarstw korzystających z odnawialnych źródeł energii (szt.),				
	Modernizacja sieci telekomunikacyjnej i internetowej	– analiza korzyści przystąpienia do Klastra Energii dla Gmin Powiatu Garwolińskiego (TAK/NIE), – procent gospodarstw z dostępem do Internetu (%),				
	Wzrost efektywności energetycznej obiektów publicznych	– liczba nowych przyłączy gazowych (szt.), – liczba termomodernizowanych budynków (szt.) – długość sieci kanalizacyjnej (km),				
2.1. Pozyskiwanie nowych terenów inwestycyjnych	Wyznaczenie w aktach planowania przestrzennego obszarów inwestycyjnych	– powierzchnia nowych terenów inwestycyjnych (ha),				
	Przeprowadzanie procedur przekształcania gruntów rolnych na tereny inwestycyjne, zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego	– liczba nowych firm zarejestrowanych (szt.), – kwota udzielonych ulg podatkowych lub dotacji (zł), – średni czas oczekiwania na wydanie decyzji administracyjnych (dni),				
	Stworzenie atrakcyjnych ofert dla inwestorów m.in. poprzez wprowadzenie bonifikat na wykup gruntów od gminy	– liczba nowych miejsc pracy (szt.), – liczba osób bezrobotnych (os.).				

Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzi	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (Tak/Nie)
	Uzbrajanie działek inwestycyjnych w infrastrukturę sieciową					
	Współpraca z instytucjami państwowymi odpowiedzialnymi za rozwój regionalny oraz organizacjami wspierającymi inwestycje w celu promocji gminy					
	Zwiększenie liczby przedsiębiorstw na terenie gminy					
2.2. Promocja gospodarcza Gminy	Stworzenie spójnej oferty inwestycyjnej na terenie Gminy Żelechów	– przygotowanie podstrony/biuletynu oferty inwestycyjnej (TAK/NIE), – liczba zapytań oraz spotkań z inwestorami (szt.), – udział przedstawicieli samorządu w wydarzeniach ponadlokalnych (ilość wydarzeń), – stosunek liczby nowych działalności gospodarczych zarejestrowanych w REGON na terenie gminy do podmiotów wyrejestrowywanych (szt.) – liczba publikacji o gminie w mediach regionalnych i krajowych (szt.), – liczba kampanii promocyjnych przeprowadzonych przez gminę (szt.);				
	Działania sprzyjające inwestorom poprzez udzielanie wsparcia merytorycznego i infrastrukturalnego					
	Podkreślanie funkcjonowania dużych lokalnych przedsiębiorstw jako przykładów dobrego ulokowania inwestycji na terenie gminy					
	Przeprowadzenie działań marketingowych i promocyjnych na poziomie regionalnym i krajowym					
	Promocja lokalnych produktów i usług					
	Współpraca z organizacjami wspierającymi przedsiębiorczość					
	Uatrakcyjnienie istniejących terenów usługowych					

Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzi alna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (Tak/Nie)
2.3. Współpraca z działającymi na terenie gminy przedsiębiorstwami	Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb największych lokalnych przedsiębiorstw	– liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia (szt.),				
	Zaangażowanie lokalnych liderów biznesowych w tworzenie oferty inwestycyjnej	– liczba przeprowadzonych konsultacji z lokalnymi przedsiębiorcami (szt.),				
	Wsparcie inicjatywy dotyczącej outsourcingu usług na rynek lokalny	– liczba nowych podmiotów zarejestrowanych w REGON na terenie gminy (szt.),				
	Rozwój e-commerce - wsparcie dla firm rozwijających handel internetowy	– liczba przedsiębiorstw objęta wsparciem koordynatora ds. przedsiębiorców (szt.).				
2.4. Stabilna polityka budżetowa i podatkowa samorządu	Dążenie do dalszej poprawy kondycji finansowej jednostki samorządowej	– udział bezzwrotnych środków zewnętrznych w dochodach majątkowych gminy (%),				
	Efektywne zarządzanie środkami publicznymi maksymalizującymi korzyści dla społeczności lokalnej	– procent zadłużenia budżetu gminy (%),				
	Dążenie do zwiększenia udziału środków ze źródeł zewnętrznych na realizację inwestycji	– dochody gminy z tytułu podatku CIT (zł),				
	Tworzenie korzystnych warunków do lokowania nowych działalności gospodarczych	– ilość zrealizowanych inwestycji celu publicznego (szt.),				
2.5. Promocja postawy przedsiębiorczej i pomoc osobom bezrobotnym	Wspieranie doradztwa w zakresie zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej	– udział procentowy osób długotrwale bezrobotnych w strukturze ludności gminy (%),				
	Doradztwo zawodowe realizowane we współpracy z PUP	– liczba organizowanych spotkań poruszających tematykę przedsiębiorczości (szt.),				

Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzi alna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (Tak/Nie)
	Wsparcie marketingowe lokalnych przedsiębiorstw sektora MŚP kanałami informacyjnymi gminy	– ilość osób z Gminy Żelechów uczestniczących w kursach, warsztatach i stażach we współpracy z PUP w Garwolinie (os.),				
	Rozwiązywanie problemów społecznych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w szczególności wynikającego z długotrwałego bezrobocia	– ilość zasiłków przyznanych z tytułu bezrobocia (szt.)				
3.1. Uporządkowanie i aktualizacja dokumentów dotyczących polityki przestrzennej	Dostosowanie aktów planowania przestrzennego do najnowszych regulacji prawnych	– opracowanie planu ogólnego Gminy Żelechów (TAK/NIE), – udział terenów pod zabudowę (%), – udział terenów przeznaczonych pod zabudowę przemysłową (%),				
	Planowanie przestrzenne pod przyszłe inwestycje sieciowe i komunikacyjne	– udział terenów przeznaczonych pod zabudowę rekreacyjno-wypoczynkową (%), – stopień wykorzystania infrastruktury sieciowej (kanalizacja, wodociągi, gaz) (%),				
	Polityka przestrzenna prowadzona zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	– kwota przeznaczona na prace projektowe związane z modernizacją infrastruktury komunikacyjnej (zł),				
3.2. Reprezentacyjne ponadlokalne centrum w Żelechowie (Miasto Żelechów ponadlokalnym liderem w regionie)	Poprawa atrakcyjności centrum Żelechowa w kierunku większej dostępności dla mieszkańców i odwiedzających	– Wzrost dochodów z podatków PIT i CIT (zł), – liczba zrealizowanych projektów infrastrukturalnych (mała architektura, oświetlenie) (szt.),				
	Modernizacja obiektów użyteczności publicznej	– liczba połączeń komunikacyjnych (szt.),				

Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzi alna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (Tak/Nie)
	Zwiększenie dostępności do bazy usługowo-handlowej	– udział powierzchni biologicznie czynnej w obrębie rynku (%), – wdrożenie systemu opłat parkingowych (TAK/NIE), – liczba obiektów usługowych (szt.),				
	Zwiększenie dostępności komunikacyjnej Żelechowa dla turystów i gości					
	Wzrost popularności turystyki w Żelechowie poprzez promocję lokalnych atrakcji					
3.3. Dążenie do tworzenia jasnego i spójnego układu przestrzennego gminy	Uzupełnianie istniejącej zabudowy mieszkaniowej w celu wspierania rozwoju urbanistycznego	– kwota środków zewnętrznych pozyskana na rozwój planowania przestrzennego (zł), – kwota przeznaczona z budżetu gminy na rozwój planowania przestrzennego (zł), – powierzchnia terenów zabudowanych (ha), – liczba przeprowadzonych konsultacji z mieszkańcami (szt.), – powierzchnia obszarów objętych nowymi planami lub zmianami w istniejących planach (ha), – liczba przeprowadzonych prac konserwatorskich (szt.).				
	Ochrona i eksponowanie zabytkowy układów urbanistycznych					
	Dostosowanie istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego do nowych regulacji prawnych					
	Kontrola przestrzegania regulacji urbanistycznych					
	Włączanie mieszkańców w procesy planowania przestrzennego					

Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzi alna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (Tak/Nie)
3.4. Podnoszenie spójności i jakości układu komunikacyjnego	Poprawa jakości dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą	— długość zmodernizowanych dróg (km),				
	Współpraca z zarządcami dróg powiatowych i wojewódzkich w celu poprawy stanu technicznego dróg na terenie gminy	— długość tras rowerowych zgodnych z wojewódzkimi standardami infrastruktury rowerowej (km), — liczba lamp ulicznych (szt.),				
	Budowa sieci tras rowerowych zgodnych z wojewódzkimi standardami infrastruktury rowerowej	— rozpoczęcie prac planistycznych i projektowych budowy obwodnicy (TAK/NIE),				
	Budowa obwodnicy	— liczba wypadków i kolizji drogowych (szt.),				
	Poprawa bezpieczeństwa	— liczba przeprowadzonych pomiarów natężenia hałasu (szt.),				
	Doskonalenie połączeń gminnych i poza gminę	— liczba realizowanych połączeń komunikacji publicznej (szt.).				
3.5. Wykorzystywanie instrumentów wsparcia dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej	Zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca pracy, nauki i wypoczynku	— monitorowanie możliwości podjęcia partnerstwa w inicjatywie SIM z gminami sąsiednich powiatów (TAK/NIE),				
	Zwiększenie możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkaniowych różnych grup mieszkańców, w tym osób średnio i najniżej zarabiających, zagrożonych wykluczeniem społecznym	— liczba wydawanych pozwoleń na budowę (szt.), — zasoby mieszkaniowe gminy (szt.). — osoby objęte wsparciem w programach pomocowych (os.),				

Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzi alna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (Tak/Nie)
	Pozyskiwanie środków z funduszy wspierających mieszkalnictwo komunalne	— opracowana analiza ubóstwa energetycznego na terenie gminy (TAK/NIE),				
	Tworzenie programów wspierających młodsze pokolenia lub osoby o niższych dochodach w zakupie pierwszego mieszkania	— liczba osób korzystających z programów dotacyjnych tj. Stop Smog, Czyste Powietrze w zakresie termomodernizacji (os.),				
	Promowanie programów wspierających przeprowadzanie prac termomodernizacyjnych	— saldo migracji (os.), — struktura wiekowa społeczeństwa (os. w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym)				
3.6. Dbłość o środowisko i rozwój terenów zielonych	Kontrola oraz dbłość o istniejące walory przyrodnicze	— udział powierzchni zielonych w całkowitej powierzchni gminy (%)				
	Zwiększanie udziału terenów zielonych w obszarach zabudowanych	— ilość nowych nasadzeń drzew i krzewów (szt.),				
	Adaptacja i wykorzystanie walorów krajobrazowych wzdłuż rzek oraz terenów leśnych	— ilość przeprowadzonych prac pielęgnacyjnych zieleni publicznej (szt.),				
	Działania na rzecz ograniczania niskiej emisji i poprawa zdrowia mieszkańców	— wprowadzenie w dokumentach planistycznych zapisów dotyczących ochrony oczek wodnych i mokradeł (TAK/NIE),				
	Promowanie rozwoju alternatywnych źródeł energii poprzez udział w krajowych i regionalnych programach wsparcia	— ocena stanu wód powierzchniowych – dobra (TAK/NIE),				
		— kwota przeznaczona na projekty związane z urządzeniem przestrzeni rekreacyjnej i wyposażenie w elementy małej architektury (zł),				

Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzi	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (Tak/Nie)
	Wykorzystanie OZE w budynkach użyteczności publicznej	— liczba kontroli gospodarki wodno-ściekowej (szt.),				
	Ochrona wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych	— liczba instalacji OZE w budynkach użyteczności publicznej (szt.),				
	Działania związane z magazynowaniem wody w ramach tzw. małej retencji	— liczba kampanii edukacyjnych dotyczących właściwych praktyk rolniczych (szt.),				
	Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	— liczba kampanii edukacyjnych promujących przeciwdziałanie skutkom suszy (szt.),				
	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców	— ilość dzikich wysypisk śmieci w danym roku (szt.),				
	Utworzenie terenów ochrony przyrody na terenie gminy	— kwota pozyskanych funduszy zewnętrznych na realizację działań z zakresu ochrony środowiska (zł),				
	Zachowanie ciągłości korytarza ekologicznego	— ilość zutylizowanych wyrobów zawierających azbest (Mg),				
	Realizacja Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu 2009-2032	— masa odebranych odpadów, z uwzględnieniem frakcji zmieszanych i segregowanych (Mg),				
		— uwzględnianie ochrony ciągów ekologicznych w procesie planowania przestrzennego (TAK/NIE),				

Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzi alna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (Tak/Nie)
3.7. Wykorzystywanie i podkreślanie posiadanych walorów przyrodniczo-krajobrazowo-kulturowych	Utworzenie sieci szlaków turystycznych na terenie Gminy Żelechów	— liczba utworzonych szlaków turystycznych (szt.),				
	Utworzenie infrastruktury towarzyszącej zabytkom i atrakcjom turystycznych na terenie gminy	— środki (budżetowe i zewnętrzne) przeznaczone na ochronę dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego (zł),				
	Rozwój usług turystycznych	— liczba wydarzeń zachęcających do odwiedzin turystów z regionu (szt.),				
	Utworzenie terenów ochrony przyrody na terenie gminy	— pokrycie gminy terenami ochrony przyrody (%),				
	Utworzenie terenów ochrony przyrody na terenie gminy	— długość tras rowerowych (km),				
	Odpowiednia opieka oraz konserwacja istniejących walorów przyrodniczo-krajobrazowo-kulturowych	— ilość przeprowadzonych prac konserwatorskich i pielęgnacyjnych (szt.),				
	Promocja występujących walorów na arenie regionalnej	— liczba kampanii promocyjnych gminy (szt.),				
3.8. Ochrona i odnowa zabytkowej infrastruktury dziedzictwa kulturowego	Promocja na arenie regionalnej posiadanego dziedzictwa historyczno-kulturowego	— liczba wydarzeń kulturalnych dla każdej grupy wiekowej (szt.),				
	Wprowadzanie obiektów ważnych dla historii Gminy Żelechów do rejestru zabytków	— wartość udzielonego wsparcia na renowację lokalnych zabytków (zł), — liczba imprez plenerowych mających na celu promocję kultury i tradycji regionu (szt.),				

Cel operacyjny	Kierunki działań	Wskaźnik realizacji działania	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (Tak/Nie)
	Rewitalizacja obiektów o znaczeniu historyczno-kulturowym	— ilość obiektów w rejestrze zabytków (szt.), — Aktualizacja gminnej ewidencji zabytków (TAK/NIE),				
	Zwiększenie liczby wydarzeń kulturalnych dla każdej grupy wiekowej	— Ilość zorganizowanych grup odwiedzających Izbę Pamięci Ziemi Żelechowskiej (szt.), — Ilość wydarzeń promujących historię Żelechowa (szt.), — Liczba oznakowanych obiektów historycznych (szt.),				